

V Ý B E R č. 2/1984

z rozhlasových relácií

a článkov z časopisov

O b s a h :

Príprava k oslave 1100. výročia smrti sv. Metoda :	
1. Začiatky kresťanstva na Slovensku	3
Otec Karel komentuje článok "Tribúny" :	
"Certovo kopýtko klerikálneho antikomunizmu"	8
Uvádzajme dôslednejšie smernice II. vatikánskeho koncilu o ekumenizme do života	10
Základina Jána Pavla II. pre Sahel	12
Zasvätenie sveta Panne Márii a Boží plán vykúpenia	13
Otec Anton :	
Encyklika Jána Pavla II. "Laborem exercens"	15
Otec Anton :	
Encyklika Jána Pavla II. "Vykupiteľ človeka"	17
Otec Karel :	
21. pastoračná cesta sv. Otca Jána Pavla II.	19
Z listu sv. Otca o sv. Vincentovi de Paul	20
Kázeň otca Antona Hlinku :	
Dom na skale a dom na piesku	21.
Otec Karel :	
O pôste a pokúšaní Pána Ježiša na púšti	23
Kázeň otca Antona z 22. kap. evanjelia sv. Lukáša	25
Slovo do týždňa otca Antona :	
Zmena života	27
Otec Anton v relácii "Náboženstvo a dnešok" :	
Oslava 60-tych otca arcibiskupa Jozefa TOMKU	29
Msgr. Viktor Trstenský :	
List prezidentovi Husákovi	31
Sluha Boží P. Eduard Poppe	38
Otec Karel :	
Spomienka na zosnulého teológa Karola Rahnera, S.J.	39
20 rokov od smrti Dr. Štefana Barnáša	41
Mons. František Planer :	
50. výročie smrti arcibiskupa Kordača	43
Spomienka na brata Jakuba Kozu, S.J.	45
Časť prejavu Dr. Jozefa Šrámka :	
Osobné svedectvo o začiatkoch organizovaného hnutia duchovnej obnovy na Slovensku	47
Rozhovor so sestrou Laurou	
zo Spoločnosti dcér svätého Pavla	49

O. Klement Poláček, SDB :	
Otec Duval	51
Matka Terézia študentom teológie	53
25. výročie činnosti japonského vysielania	
Vatikánskeho rozhlasu	54
Dr. Jozef Benáček :	
O kanonických návštevách "ad limina apostolorum"	55
Robert A. Graham, S.J. :	
Prečo si Poliaci uctievaajú nemeckého vojaka?	57
Najnovšia kniha o svätých cirkevného roku	59
Správy	60
O Charte práv rodiny, ktorú uverejnila Svätá Stolica	
24. novembra 1983	63
Ján Pavol II. v Sancta Maria in Portico	
Cirkev v Kórei	64
Charta práv rodiny	65

SMRTI SVÄTÉHO METODA

1. Začiatky kresťanstva na Slovensku

Kedykoľvek sa Ján Pavol II. stretne so Slovákami, vždy ich povzbudzuje, aby milovali duchovné dedičstvo, ktoré sv. Cyril a Metod priniesli ich národu. "Zostávajúte verní tomuto dedičstvu - povedal pri návšteve Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme v novembri 1981. - Poznávajte ho stále lepšie, do hĺbky, vo všetkých životných rozmeroch, so všetkými dôsledkami pre osobný a spoločenský život. Žite podľa neho neprestajne, buďte mu verní, ochraňujte a zveľaďujte ho v istote, že ono je základom Vašej duchovnej veľkosti a skutočnej kultúrnej výšky Vášho národa!"

V týchto slovách nám Svätý otec načrtol program a celoživotnú cestu.

Blížiac sa 1100. výročie smrti svätého Metoda, nášho prvého arcibiskupa, je vhodnou príležitosťou, aby sme si prehĺbili vedomosti o cyrilometodskom dedičstve natolko, žeby sa stalo kvasom, ktorý by obnovil náš osobný a spoločenský život. Poznať tento "základ našej duchovnej veľkosti a kultúrnej výšky nášho národa" je našou povinnosťou zvlášť teraz, keď na rodnom Slovensku sa zúrívo bojuje a systematicky pracuje proti cyrilometodskému dedičstvu. Z poznania vyvierá láska a z lásky vernosť tomu, čo milujeme.

S týmito myšlienkami vstupujeme do nového roku 1984 a začíname sériu článkov o kresťanstve na Slovensku, aby sme sa mohli čím lepšie duchovne pripraviť na oslavu 1100 výročia smrti sv. Metoda, ktoré pripadne na 6. apríla 1985.

- d -

Slováci vyše polduha tisícročia obývajú územie svojej vlasti, nazývané Slovensko. Tak dlho nežil na tomto území nijaký praveký alebo v dejinách známy národ, hoci sa ich tam veľa vystriedalo.

Najstarší kmeň, obývajúci územie Slovenska v rokoch 700 - 400 pred Kristom, teda v staršej železnej dobe, boli Skýtovia, pastiersky kmeň, ktorý prišiel zo stepí Eurázie. V rokoch 400 - 100 pred Kristom, v mladšej železnej dobe, územie Slovenska obývali keltské kmene, ktorých potomkovia teraz žijú vo Veľkej Británii, Írsku a západnom Francúzsku. Potom sa z východu začali tlačiť na územie Slovenska bojovní Dákovia. Čoskoro však germánske kmene Markomanov a Kvádov zlomili moc Keltov a Dákov. Markomani a Kvádi utvorili pod vedením Marobuda voľne organizovaný kmeňový zväz, ktorý starodávne pramene nazývajú "Marobudovo kráľovstvo".

V 6. roku po Kristu územie Slovenska sa dostalo do priameho styku s Rimanmi. Slováci a iní Slovania sa vtedy ešte zdržovali vo svojej zakarpatskej pravlasti. Rímska ríša siahala na sever až po Dunaj, ktorý Rimania volali "limes romanus" - rímska hranica.

Podľa správ rímskeho dejepisca Velleia Paterkula Rimania silno zaútočili na Marbudovo kráľovstvo. Jedna časť rímskych légii postupovala z Porýnia na východ a druhá pod vedením Tiberia, syna cisára Augusta a jeho neskoršieho nástupcu /14 - 37/ z Karnunta /dnešný Petronell v Rakúsku/, ťahla na sever. Keďže v tom istom čase vypukli povstania v Pannónii a v Dalmácii, Rimania nemohli úspešne zakončiť túto vojnu proti Markomanom a Kvádom. Po potlačení povstania využili rozpory medzi germánskymi kmeňmi a Drusus, syn cisára Tiberia,

dosadil im okolo roku 21 po Kristu za vodcu Vannia. Veľká časť Vanniovho kráľovstva sa rozkladala na území juhozápadného Slovenska. Táto klientská Vanniova ríša bola oporou vojenskej a hospodárskej expanzie Ríma v severnom Zadunajsku a mostom medzi Rímskym cisárstvom a "barbarským" svetom.

V tejto dobe sa obyvateľstvo na území Slovenska dostalo do priameho styku s kresťanstvom.

Rímsky cisár Markus Aurélius /161 - 180/ v rokoch 172 - 174 osobne viedol vojenskú výpravu proti germánskym kmeňom Markomanov a Kvádov, ktorí obývali územie terajšieho Slovenska. Cisár sa utáboril v Karnuntum /Petronell v Rakúsku/ a niekoľkokrát prekročil s vojskom Dunaj. Na území Slovenska vznikli jeho filozofické úvahy "Hovory k sebe".

Z tejto doby sa zachovali pozoruhodné správy o mimoriadnej udalosti, ktorú súčasníci Marka Aurélia pokladali za zázračnú. V lete roku 173 rímske vojsko ťahlo stredným Slovenskom /Pohroním/ proti Kvádom. Boli neznesiteľné horúčavy. Rímske légie sa dostali do pasce obklúčenia. Zdalo sa, že nevydržia horúčavy. Naraz však prišla úľava: začalo sa blýskať, hrmieť a hustý dážď zachránil rímske légie od smrteľného vyčerpania.

Túto udalosť zaznamenali viacerí súčasní i neskorší rímski dejepisci. Pohanskí spisovatelia pripisovali, pravda, zázračný dážď zásahu pohanského božstva, zvlášť boha Herna, vládcu ovzdušia. Úradná rímska propaganda pokladala zázračný dážď za dielo božského cisára.

O udalosti píše aj starokresťanskí spisovatelia tvrdiac, že dážď vyprosili modlitbami kresťanskí vojaci XII. légie z kapadockej Militény, ktorá sa volala "Fulminata", t.j. bleskonosná légia. Kresťania boli dosť početne zastúpení v orientálnych jednotkách rímskeho vojska.

Euzébius Cezarejský, zvaný "Otec cirkevných dejín", toto píše o udalosti:

"Keď Markus Aurélius viedol výpravu proti Germánom a Sarmatom a jeho vojsko sužoval smäd, cisár vraj nevedel, čo robiť. Vtedy vojaci Militénskej légie, ktorá sa vyznačovala a i teraz sa vyznačuje vernosťou, keď sa šíky zoraďovali proti nepriateľovi, pokľakli na zem podľa nášho /t.j. kresťanského/ zvyku a predniesli Bohu svoje modlitby. Nepriatelia pri pohľade na taký nevídaný čin zastali zarazení. Anály však zaznačili oveľa podivuhodnejšiu vec. Naraz sa začalo blýskať a hrmieť, takže strach zahnal a rozprášil množstvo nepriateľov. Hneď potom prišiel prehojný dážď a /zásluhou tých, ktorí sa modlili k Bohu/ nečakane zotavil vojsko už-už hynúce smädom". /Historia, V. 5/.

Aj dejepisec Paulus Orosius /450/ píše o tejto udalosti :

"Keď povstali národy, barbarské divokosťou a nespočetným množstvom, t.j. Markomani, Kvádi, Sarmati, Svébovia a skoro celá Germánia, prišlo vojsko až do kvádskych končín a bolo obklúčené nepriateľom. Pre nedostatok vody trpelo viac od smädu ako od nepriateľov. Vtedy niektorí vojaci /z Militény/ začali sa naraz verejne modliť s veľkou silou viery a vzývali Kristovo meno, načo sa spustil taký výdatný dážď, že Rimanov štedro a neškodne občerstvil; ale barbarov, prestrašených neustálymi bleskami, prinútil na útek, zvlášť keď mnohí z nich zahynuli. Rimanovia ich celkom zahubili; takto s neskúseným a málo početným vojskom, ale s najsilnejšou Kristovou pomocou vydobyli veľmi slávne víťazstvo, ktoré nemá páru v dejinách". /Historiarum Liber VII, 15/.

Táto mimoriadna udalosť, ktorá sa odohrala na území Slovenska, je zvečnená aj na víťaznom stĺpe Marka Aurélia v Ríme. Stĺp postavil cisár Commodus, syn Marka Aurélia, na pamiatku víťazných výprav svojho otca. Stĺp je 29,6 m vysoký. Pápež Sixtus V. ho dal zreštaurovať roku 1589 a nad jeho hlavicu dal umiestniť pozlátenu bronzovú sochu

sv. Pavla. Stĺp je ovinutý špirálovým pásom so 116 reliéfnymi výjavmi z vojen, ktoré vybojoval cisár v rokoch 172 - 174 s germánskymi kmeňmi. Reliéfy vyobrazujú aj udalosť zázračného dažďa na území Slovenska. Predstavujú rímskych vojakov v plnej výzbroji s koňmi uprostred dažďa. Niektorí vojaci zachytávajú dažďovú vodu do priehlbín svojich štítov. Božstvo rozprestiera ruky a perute nad vojskom.

Markus Aurélius za niekoľko rokov okupoval územie juhozápadného Slovenska. Jeho armáda sa rozložila v táboroch pri dôležitých cestách a riekach a tak zabráňovala voľný pohyb Kvádom. V rokoch 179 - 180 pomocná légia Marka Aurélia so svojím veliteľom Markom Valeriom Maximianom prezimovala v Trenčíne, ako o tom svedčí rímsky nápis na trenčianskej skale: "Na počtu víťazstva cisárov dal vyhotoviť s vojskom, ktoré táborilo v Laugariciu /Trenčín/ /855 vojakov II. légie/ Maximianus, legát II. pomocnej légie".

Tento rímsky nápis v Trenčíne dopĺňa iný rímsky nápis z alžírskkej Zany, ktorý uverejnil roku 1955 fren úzsky bádateľ G.H. Pflaum. V alžírskom nápise sa obšírne hovorí o vojenskej a úradníckej kariére Marka Valeria Maximiana.

Príchodom rímskeho vojska na územie Slovenska sa otvorili možnosti výmenného obchodu. Na slovenskom území kolovali aj rímske peniaze. Ich nálezy ukazujú, že rímsky obchod prechádzal hlavne starými osvedčenými cestami vedľa riek. Jedna z najslávnejších bola "jantárová cesta" od Jadranu do Pannonie a do Poľska až k Baltskému moru. Ďalšia bola "podunajská cesta", spájajúca strednú Európu s Východom.

Kresťanstvo sa rýchlo šírilo po celej Rímskej ríši vďaka dobrým komunikačným prostriedkom. Prenikalo do všetkých vrstiev obyvateľstva.

Cirkevný spisovateľ Tertullián na konci druhého storočia mohol napísať: "Sme iba včerajší, a naplňujeme už celý svet a všetko vaše, mestá, ostrovy, pevnosti, úrady, zhromaždenia, tábory, ba i sám palác, senát, forum. Nechali sme vám len vaše chrámy". Slová, ktoré napísal v spise "Proti Židom", sa vzťahujú aj na územie Slovenska :

"Na všetkých týchto miestach kraluje Kristovo meno... Rimania ochrannými pevnosťami opevňujú svoju ríšu, ale v týchto národoch /Sarmati, Dákovia, Germáni a Skýtovia/ nemôžu rozšíriť moc svojej ríše, ale Kristovo kráľovstvo už uctieva aj u menovaných národov... Nepochybuj o tom, čo tvrdíme, lebo vidíme, že veci sa tak majú" ... Markovi Auréliovi sa nepodarilo rozšíriť moc Rímskej ríše na naše územie, ale vojaci légie z Militény tam "predniesli Bohu svoje modlitby".

Kresťanstvo sa šírilo aj v rímskom vojsku. Jeho pobyt na území Slovenska istotne vplýval na domáce obyvateľstvo. Kresťanstvo si získalo prívržencov aj medzi rímskymi kupcami, ktorí prichádzali na Slovensko po starých obchodných cestách. Takto sa už v druhej polovici druhého storočia po Kristu dostalo kresťanstvo na územie Slovenska. Toto prenikanie kresťanstva však bolo len čiastočné a nezapustilo natrvalo korene. Longobardi, ako vieme, prijali kresťanstvo až po presídlení zo strednej Európy do severného Talianska.

Sv. Lev Veľký vyjadril mienku mnohých kresťanov, keď povedal, že silná a jednotná Rímska ríša dostala priam prozreteľnostnú úlohu, aby umožnila hlásanie Kristovej blahozvesti všetkým vtedy známym národom sveta. Medzi prvými šíriteľmi kresťanstva v pohanských krajinách boli nepochybne vojaci rímskych légii, obchodníci a iní. Vo všetkých rímskych provinciách kresťanstvo zapúšťalo pomaly korene. Zaiste by sa tak bolo stalo aj na území Slovenska, keby sa tam Rimanom bolo podarilo zriadiť rímsku provinciu. Už za cisára Augusta po Marubudovom páde roku 18 - 19 po Kristu Rimania sústredili záujem na terajšie územie Moravy a Slovenska, "za Dunajom", na jeho druhej strane. Augustove plány na hranici Labe - Dunaj boli však zmarené porážkou troch rímskych légii v Teutoburskom lese.

Neuskutočnili sa ani plány Marka Aurélia, ktorý chcel zriadiť dve rímske provincie na Slovensku, keď rímska armáda okupovala za určitú dobu markomanské a kvádske územie.

Vo 4. storočí cisár Konštancius II. /337 - 361/ a jeho nástupca Valentinián I. /364 - 375/ viedli niekoľko výprav na juhozápadné Slovensko. Obidvaja cisári už boli kresťania; Konštancius bol však fanatickým zástancom arianizmu.

Cisár Valentinián dal obnoviť a posilniť staré vojenské tábory po oboch brehoch Dunaja, ba aj za Dunajom na území Kvádov dal postaviť niekoľko vojenských pevností. Nepodarilo sa mu však zriadiť novú rímsku provinciu.

Z tejto doby pochádza vojenská pevnosť oktogonálneho tvaru v Milavciach /okres Nové Zámky/, vzdialených asi 50 km od rímskej stanice, ktorá bola v Iži pri Komárne /Leány-vár/.

Budovanie rímskych vojenských pevností nielen pri Dunaji, ale aj na samom území Kvádov, rozhorčilo germánske kmene, najmä po úkladnom zavraždení kvádskoho kráľa Gabinia roku 373. Nasledujúceho roku kvádске vojská vtrhli na rímske územie v čase žatvy, prepadli pracujúcich roľníkov, niektorých pozabíjali a iných odvliekli aj s dobytkom do svojej krajiny. Vtedy sa Kvádi spojili s Jazygmi a Sarmatmi, znova vtrhli do Panonie, vyplienili rímsky vojenský tábor v Karnunte a prenikli na juh až do Sirmia /dnešná Srijemska Mitrovica v Juhoslávii/. V týchto bojoch skoro úplne zničili dve rímske légie, ktoré sa im postavili na odpor. Na jar roku 375 Valentinián I. pritiahol s veľkým vojskom od Rýna k strednému Dunaju. Utáboril sa v Karnunte, kde sa tri mesiace pripravoval na rozhodný boj s Kvádmi. V jeseni toho istého roku začal veľkú ofenzívu proti Kvádom s dvoma prúdmi rímskeho vojska, ktoré pustošilo "barbarské" územie na sever od Dunaja. Kvádi sa vzdali pod presilou rímskeho vojska. Ich mierové posolstvo vyhládalo cisára Valentiniána v Brigetiu. Kvádski vyslanci vyčítali cisárovi, že dal vybudovať rímske pevnosti na ich území. To tak veľmi nahnevalo Valentiniána, že ho ranila mŕtvica a krátko potom 17. novembra 375 umrel. Jeho smrť zmarila posledné nádeje Rimanov na zriadenie novej provincie na území Slovenska.

Doba, v ktorej sa odohrávali tieto udalosti na území našej vlasti, bola veľmi nepokojná a pohnutá. Jej súčasník sv. Hieroným o nej píše:

"Mysel sa desí, keď si pomyslíme na pohromy našich dní. Už dvadsať rokov bez prestania tečie rímska krv v šírych krajinách medzi Carinradom a Juliánskymi Alpami, kde Góti, Húni a Vandali rozsievajú pohromu a smrť... Koľko vznešených žien a dievok padlo za obeť ich vášňam. Biskupi žijú vo väzení, kňazi a klerici klesajú pod mečom, kostoly sú vydrancované, Kristove oltáre sa zmenili na válovy pre dobytok, pozostatky mučeníkov sa povyhádzovali z rakví. Všade je smútok, všade nárek, všade obraz smrti..."

samizdat.sk

"Čertovo kopýtko klerikálneho antikomunizmu".

Podľa marxisticko-leninskej doktríny by vlastne malo byť náboženstvo, t.j. v našich krajinách kresťanstvo, už dávno odstránené - a to samo od seba, jednoducho miznúť a miznúť s pribúdaním socializmu. Ale rovnako ako nepribúda socializmu, tak tiež nemizne náboženstvo, naopak, pre sovietskych mocipánov je stálym problémom. Preto treba oprášiť staré zbrane a bojovať.

Najlepšou zbrojnicou sú - prirodzene - päťdesiate roky a tam tiež siaha pre svoju muníciu Richard Najman vo svojom článku, uverejnenom v "Tribune" 28. marca 1984 pod názvom "Čertovo kopýtko klerikálneho antikomunizmu".

Útočí na pápežov - a to počínajúc od Pia IX., cez Leva XIII., Pia XI., Pia XII., až po Jána XXIII., Pavla VI. a Jána Pavla I. i II. Co im vytýka? Kto to nevie, nech počuje: sú proti marx-leninizmu! Autor vlastne hovorí, že proti komunizmu a proti robotníckemu hnutiu.

Oboje však trochu pokrívava!

Ozajstný komunizmus, praktizovaný v prvej kresťanskej obci, o ktorých čítame že všetci boli jedna duša a jedno srdce a mali všetko spoločné, sa i dnes praktizuje v kláštorňoch komunitách, ktoré snáď práve preto sú u nás zakázané a snaha o ich obnovu trestaná.

Ich "svätý komunizmus" je totiž všetko iné, než onen štátny monopolistický kapitalizmus, ako ho pod pláštikom komunizmu a socializmu praktizujú sovietske diktatúry. Rovnako je tomu s tou snahou pápeža "zničiť robotnícke hnutie". Samotný autor píše o prvej sociálnej encyklike "Rerum novarum" z 15. mája 1891, že "jej ohlas bol natolko veľký, že v niektorých krajinách bola táto encyklika považovaná za veľmi pokrokovú, lebo veriaci brali niektoré jej dikcie doslova a požadovali od kapitalistov ústupky v sociálnej sfére". Tak bola pokroková alebo nepokroková? A v prospech robotníkov alebo proti robotníkom?

A konečne pisateľ článku, ktorý slúži režimu, ktorý s nadšením prijal správu o krutom a krvavom potlačení autentických robotníckych odborov v Poľsku, by už nikdy nemal brať slovo "robotník" nadarmo!

Na druhej strane má Richard Najman celkom pravdu - i keď istotne nehovorí nič nové - kresťania a pápeži sú tu ich povolání vodcovia, majú niečo proti marx-leninskej náuke o nutnosti triedneho boja a majú niečo proti sovietskemu "samoderžaviu", ktoré sa na túto ideológiu odvoláva.

Kresťania majú totiž vôbec niečo proti každej totalitnej diktatúre - ak chcete, proti každému fašizmu. Keď teda Pius XI. písal svoje encykliky proti bezbožnému komunizmu - ako ho praktizoval Stalin za svojej hrôzovlády - si Pius XII. kládol za povinnosť vo svojej encyklike "Mit brennender Sorge" v nemeckom jazyku odsúdiť Hitlerovu ideológiu rasového boja a novopohanskú teóriu jeho národného socializmu.

Stanovisko kresťanov a pápeža k Hitlerovej hrôzovláde bolo jasné. Menej jasné už bolo stanovisko Sovietov v rokoch, keď sa s Hitlerom delili o Poľsko a ostatnú východnú Európu!

My, kresťania, sa teda nemusíme hanbiť za postoj pápeža k Hitlerovému tyranstvu a nemusíme sa ani hanbiť za ich dôsledný postoj k tyranii Sovietskej. Keď teda Pius XII. v 50-tých rokoch, keď nielen u nás, ale v celom sovietskom bloku boli väznice preplnené a stavali sa nové a nové šibenice, exkomunikoval komunistov a ich napomáhateľov, exkomunikoval v r a h o v, ako to krátko nato potvrdil i XX. zjazd KSSZ!

Zvláštnu pozornosť potom venuje pisateľ článku terajšiemu pápežovi Jánovi Pavlovi II., ktorého doterajšie pôsobenie popisuje pod titulom "Päť rokov zvláštností". Doslova hovorí: dnes už vieme, že Ján Pavol II. je jedným z najreakčnejších pápežov tohto storočia.

Tu sa treba pána Najmana opýtať, čo je to "reakcia"? I Hitler a jeho SA-mani nazývali svojich odporcov "reakcia". Je Ján Pavol II., ktorý stojí každý týždeň uprostred ľudí, prichádzajúcich do Ríma z celého sveta, ktorý na svojich mnohých cestách navštívil už mnohé krajiny sveta a zamiešal sa tam medzi tamojší ľud, ktorý navštevuje nemocnice a väznice, stretá sa i so svojim úkladným vrahom - je to človek reakčný?

A tí funkcionári Kremľu, neviditeľní za ich hradbami a obostrení často nepreniknuteľnou clonou mlčania - su títo predstavitelia marxsenilizmu naozaj predvojom pokroku ?!

Zaujímavý je postreh Richarda Najmana, ktorý o prejavoch Jána Pavla II. ďalej píše: sú príkladom logickej ekvilibristiky a sociálnej demagogie, pričom sa v nich prejavuje schopnosť dať pojmom nový obsah a tým zvrátiť ich zmysel.

Opakujem, veľmi zaujímavé! Dáva naozaj pápež Wojtyła slovám nový zmysel a prevracia ich zmysel - alebo naopak, dáva im ich pravý zmysel, ktorý im sovietska propaganda berie?

Ak hovorí pápež o mieri, ukrýva sa za týmto slovom celý ten obľudný arzenál zbraní, ako je tomu, keď o mieri hovorí sovietska propaganda? Ak rozpráva pápež o slobode, myslí tým onú poznanú nutnosť, ktorú sovietskemu človekovi vymedzuju tisíce kilometrov ostnatého drôtu?

Pápež Ján Pavol II. prežil na svojej koži hrôzy hitlerizmu i stalinizmu. Pápež Ján Pavol II. pozná svet a vie, o čom hovorí! Preto si praeme a modlíme sa za to, aby v roku svätého milénia, keď bude tomu tisíc rokov od smrti nášho svätého vierozvestca sv. Metoda, mohol náš slovanský pápež, Karol Wojtyła, navštíviť i našu vlasť a odplatiť tak návštevu ministra zahraničia Chnoupka, ktorého nedávno prijal vo Vatikáne!

SE, apríl 1984.

- o -

Začiatkom apríla 1984 prišla do Ríma kópia listu mladých z Československa, odoslaného v Nitre 19. marca 1984, adresovaného prezidentovi Husákovi a daného na vedomie generálnemu tajomníkovi OSN, pápežovi, kard. Tomáškovi a niektorým verejným a cirkevným predstaviteľom. Talianská a Nemecká tlač list hneď zaznamenala, cituju z neho niektoré významnejšie pasáže.

V 159 riadkov sa mladí ľudia dotkli niektorých palčivých otázok, týkajúcich sa vzťahov medzi Cirkvou a štátom. Po upozornení na medzinárodné dohody o ľudských právach, mladí cituju prezidentovi republiky Lenina, poukazujúc, že sa urady neriadia jeho smernicami. Ďalším bodom je vyhladzovanie veriacich vo verejnom živote, ktoré vraj vyvoláva v pamäti likvidáciu Židov v nacistických koncentračných táboroch. Po tomto konštatovaní žiadajú dodržovanie medzinárodných dohôd, zákonov republiky a uznanie veriacich za plnoprávných občanov. Ďalšia požiadavka, citovaná všetkými zahraničnými novinami, ktoré písali o tomto liste, sa týkala miešania sa štátu do cirkevných vecí. Doslova: akým právom sa miešate do čisto cirkevných vecí? Prečo ako ateisti chcete rozhodovať o obsadení biskupských stolcov? Ďalšiu pasáž listu začínajú vetou: zisťujeme, že predstavitelia - žiaľ väčšina vlády a strany - nás, mladých, úplne sklamali. Červenou legitimáciou chcete nahrádzať schopnosti i charakter! A výsledok: morálny a ekonomický krach celej spoločnosti! Právě preto, mladí CSSR, siahame po tom, o čo ste nás nechali protizákonne od desťva okrádať: po náboženstve, po Bohu! SE, apríl 84.

Uvádzaťme dôslednejšie smernice II. vatikánskeho koncilu o ekumenizme do života.

Mesiac január býva každoročne zasvätený myšlienke kresťanskej jednoty. Rok 1984 nám prináša nový dôvod ešte horlivejšie pracovať za zjednocovacie hnutie medzi kresťanmi; je to 20. výročie vydania koncilového dekrétu o ekumenizme. Vieme, akú dôležitosť pripisoval Ján XXIII. jednote kresťanov; od koncilu očakával skutočné zblíženie s oddelenými bratmi a sestrami. Roku 1960 založil Sekretariát pre zjednotenie kresťanov a na jeho čelo postavil mimoriadne schopného muža, nemeckého jezuitu kardinála Beu. Koncil pôvodne neplánoval vydať osobitný dekrét o ekumenizme; tejto otázke mala byť venovaná kapitola konštitúcie o Cirkvi. Konciloví otcovia však väčšinou hlasov rozhodli, aby Sekretariát pre zjednotenie kresťanov vypracoval osobitnú schému o zjednocovacom hnutí. Tak sa aj stalo. 21. novembra 1964 konciloví otcovia schválili dekrét o ekumenizme 2137 hlasmi; iba 11 hlasov bolo proti dekrétu.

Dekrét o ekumenizme, ako všetky iné dekréty a nariadenia, môže ostať mŕtvou literou bez akéhokoľvek vplyvu na veriacich, ak sa nevedie do života. Sekretariátu pripadla úloha uvádzať dekrét o ekumenizme dôsledne do života.

20. výročie schválenia tohto dekrétu je vhodnou príležitosťou zamyslieť sa nad jeho obsahom a nad praktickými spôsobmi uvádzať ho do života veriacich.

Dekrét o ekumenizme v prvom rade zdôrazňuje potrebu "jednoty kresťanov", lebo to je výslavnou žiadosťou Krista, ktorý založil iba jednu Cirkev. Skutočnosť je však iná: viaceré kresťanské spoločenstvá sa predstavujú ľuďom ako pravé dedičstvo Ježiša Krista. Hlásia sa za jeho učeníkov, ale nerovnako zmýšľajú a ich cesty sa rozchádzajú. Táto roztrieštenosť kresťanov sa zrejme protiví Kristovej vôli, je svetlu na pohoršenie a je jedna z najväčších prekážok hlásania evanjelia všetkým ľuďom.

Dekrét hovorí o nasledujúcich k a t o l í c k y c h z á s a d á c h ekumenizmu :

1. Základom jednoty Cirkvi je Duch Svätý, ktorý uskutočňuje jednotu vo vyznávaní jednej viery, v spoločnom uctievaní Boha a v bratskej svornosti Božej rodiny.
2. V tejto jednej Božej Cirkvi vznikli roztržky, neskoršie nezhody a konečne oddelenie celých spoločenstiev. Vina bola na jednej i druhej strane.
3. Tých, čo prichádzajú na svet v týchto oddelených spoločenstvách a sú v nich vychovaní vo viere v Krista, nemožno obviňovať z hriechu rozkolu. Katolícka Cirkev ich vinie k sebe s úctou a láskou.
4. Tí, čo veria v Krista a boli riadne pokrstení, sú v istej, hoci nedokonalnej, vospolnosti s katolíckou Cirkvou.
5. Rozdiely vo vieroučnej a v disciplinárnej oblasti, ba aj v štruktúre sú vážnymi prekážkami k dosiahnutiu jednoty. Ekumenické hnutie sa ich usiluje odstrániť.
6. Keďže oddelení bratia sú krstom ospravedlnení skrze vieru a privolení ku Kristovi, majú právom česť nazývať sa kresťanmi a Cirkvou ich uznáva za bratov v Pánovi.
7. Niektoré prvky, z ktorých sa buduje a živí sama Cirkev, môžu sa vyskytovať aj v oddelených spoločenstvách: písané Božie slovo, život v milosti, viera, nádej a láska a iné vnútorné dary Ducha Sv.

8. Ich posvätné úkony kresťanského náboženstva môžu vzbudiť skutočný život v milosti a tak môžu umožňovať prístup do spoločenstva spásy.
9. Oddelené cirkvi a spoločenstvá, hoci majú nedostatky, v tajomstve spásy nie sú bez zmyslu a významu; Kristus ich používa ako nástroje spásy; ich účinnosť sa však odvodzuje z plnosti milosti a pravdy, zverenej katolíckej Cirkvi.
10. Dokonalá plnosť prostriedkov spásy sa dá dosiahnuť jedine pomocou katolíckej Cirkvi, ktorá je všeobecným nástrojom spásy.
11. Keďže sa dnes všade na svete vyvíjajú úsilia dosiahnuť modlitbou, slovom i skutkom plnú jednotu, pre katolíkov sú to "znamená čias", preto sa majú horlivo zapojiť do ekumenickej činnosti.
12. K tejto činnosti patrí: úsilie o odstránenie slov, náhľadov a skutkov, ktoré nezodpovedajú položeniu oddelených bratov; dialóg medzi odborníkmi; užšia činnosť za spoločné dobro; spoločná modlitba; uvažovanie o tom, čo treba podniknúť, aby katolíci svojím životom vydávali vernejšie svedectvo Kristovi.
13. Ak katolíci nežijú podľa viery, brzdia rast Božieho kráľovstva a spôsobujú, že tvár Cirkvi sa javí oddeleným bratom i svetu menej žiarivou.

Gandhi povedal: "Keby kresťania žili podľa Kristovho učenia, v Indii by už nebolo hindov".

Dekrét o ekumenizme zdôrazňuje, že pravý ekumenizmus nejestvuje bez vnútorného obrátenia; lebo túžba po jednote skrsá a dozrieva v obnove nej mysli, v sebazapieraní a vďaka veľkodušným prejavom lásky. Veriaci tým lepšie napomáhajú a uskutočňujú jednotu kresťanov, čím bezúhonnejšie sa usilujú žiť podľa evanjelia.

Zjednocovacie hnutie medzi kresťanmi veľmi leží na srdci aj súčasnému pápežovi Jánovi Pavlovi II. "Od samého začiatku môjho pontifikátu - priznáva sa - ekumenizmus je mojou hlavnou starosťou".

Členom Rady luteránskej cirkvi v Nemecku povedal :

"Viete, že celé desaťročia môjho života boli poznačené skúsenosťami s ateizmom a neverou. Preto si tým jasnejšie uvedomujem, čo znamená naše spoločné vyznávanie Ježiša Krista, jeho slová a dielo v tomto svete a ako naliehavo nás pobáda dnešná doba, aby sme prekonalí rozdiely, ktoré nás doteraz delia a vydávali svedectvo o našej rastúcej jednote... Musíme pokračovať v rozhovoroch a vo vzájomnom styku. Musíme urobiť všetko, aby sme sa zjednotili. To je naša povinnosť pred Bohom i pred svetom!"

Zjednocovacia činnosť medzi kresťanmi nie je ľahká. Pápež Pius XII. hovorieval o "hore prekážok". Pavol VI. povedal, že "zjednotenie vyžaduje skutočný zázrak od Pána", ale dodal, že "modlitba otvorí cestu, aby sa ten zázrak uskutočnil". Ján Pavol II. je v tejto veci optimistom. "Jednota sa nám dáva v znamení kríža. Nesmieme sa vyhýbať krížu a oddávať sa rýchlym pokusom dávať do súladu to, čo je rozdelené a vylučovať otázku pravdy. Ale nesmieme sa ani vzdávať, oddeľovať od druhých, pretože zblíženie vyžaduje trpezlivú a bolestnú lásku Ukrižovaného... Musíme vytrvať predovšetkým v modlitbe!"

Vytrvajte v modlitbe za zjednotenie kresťanov nielen v mesiaci január, ktorý je každoročne zvlášť zasvätený myšlienke kresťanskej jednoty, ale po celý rok, po celý náš život!

PBSJ 1/84

- o -

KRESŤANIA CELÉHO SVETA , SPOJTE SA !

Základina Jána Pavla II. pre Sahel.

Vatikánsky denník L'Osservatore Romano priniesol 7. marca 1984 správu o založení základiny Jána Pavla II. pre Sahel, ako cirkevno-právnej ustanovizne so sídlom vo vatikánskom štáte.

Táto ustanovizeň, ktorá je prejavom osobnej starostlivosti Jána Pavla II., ako i jeho úradného postavenia v katolíckej Cirkvi, chce byť odpoveďou na problém, ako prispieť k zaokrýtiu mimoriadných potrieb týchto krajín. Základina Svätého Otca pre Sahel bola zriadená 22. februára 1984, kedy sa v katolíckej Cirkvi slávi pamiatka ustanovenia svätého Petra za rímskeho biskupa.

Na túto ustanovizeň sa časovo viaže list manželky generálneho tajomníka OSN, pani Marcely Pérez de Cuellar, ktorá videla ťažkú situáciu týchto krajín počas cesty svojho manžela po krajinách Ázie a Afriky. Prinášame jej list v slovenskom znení, ktorý hovorí sám za seba.

"Milujte ho zvlášť v chudobných, ponížených, núdznych a trpiacich. Treba pretrhnúť okruh egoizmu, treba sa naozaj presvedčiť, že viera v Krista sa má uskutočňovať v záväzku konkrétnej a činnej lásky." - Tak oslovil pápež mládež v stredu, 22.2.1984 na generálnej audiencii v svätopeterskej bazilike.

Medzinárodné vydanie Herald Tribune z 22.2.1984 prináša humánne svedectvo takejto lásky v krátkom článku s titulom "Stretnutie v Timbuktu". Napísala ho Marcela Pérez de Cuellar, ktorá v januári 1984 sprevádzala manžela na pracovnej návšteve v ôsmich krajinách Sahelu - v západnej Afrike, ktoré boli postihnuté suchotou a nedostatkom. Premohla svoju utiahnutosť a rozhodla sa napísať vo forme listu popis jednej udalosti, ktorá sa stala v Timbuktu, v republike Mali, lebo jej to diktovalo jej srdce. Niekoľko najvýznamnejších úryvkov z jej článku :

"Kráčajúc po uliciach, vidíme tu najstrašnejšiu biedu. Cítila som, ako mi prichodia slzy do očí. Deti mali obrovské brušká, vpadnuté oči a ich tváre, hemžiace sa muchami, svedčili o úplnej rezignácii.

Odrazu som zbadala dieťa, odiate v handre, ktorá možno bola kedysi biela, ale ktorá teraz nadobudla sivotehlovú farbu, typickú pre Timbuktu. Pozerala som naň a skoro som zamdlela. Aj dieťa svojimi peknými veľkými očami, pokrytými muchami, na mňa hľadelo a ja som začala zuby a plakal som. Cítila som, ako mi slzy tiekli dolu tvárou, kým som sa snažila kontrolovať vzlykanie skoro s nadľudským úsilím. Bola som paralyzovaná, lebo som videla, že nielen jeho oči, ale aj ústa a najmä brada sa rojili muchami, ktoré už rozožrali pokožku a nechali odokryté živé mäso. Dieťa na mňa ľahostajne pozeralo a muchy sa na ňom rojili. Z času načas zodvihlo svoju ručičku ebenovej farby a robilo slabé gesto, akoby kývalo, aby som sa priblížila.

Nemohla som od neho odtrhnúť oči, ale viem s hlbokým bôľom, že v duchu bude stále predo mnou. Dieťa sa nemôže vytrhnúť zo svojho domu ako nejaký predmet. Malo otca, matku. Vedela som, že musím pokračovať v ceste, ale som cítila, že spomienka naň mi ukladala povinnosť dačo preň urobiť. Videla som biedu už predtým a dobre ju poznám. Videla som ju z prvej ruky v mojej otčine a v iných častiach sveta, ale nikdy som sa nestretla s takou biedou, ako v Timbuktu.

Nie je veľa ľudí, čo veria v zázraky, ale ja som jedna z nich. Verím tiež, že len zázrak môže zachrániť tieto ľudské bytosti nám podobné, ktoré žijú v takých podmienkach. Oni sami sú zmierení so svojím osudom, ale my, ktorí sme tak privilegovaní, nesmieme sa s tým zmieriť a dovoliť, aby jestvovalo čo len jedno Timbuktu na svete!"

Tak končí článok. Marcela, tvoj list iste priviedol mnohých čitateľov novín na nejaký skutok lásky. Vďaka v mene všetkých biednych detí sveta!

VR, 12.3.1984-sl.

Vatikán: Svätá Stolica po prvýkrát oficiálne potvrdila, že pražský arcibiskup kardinál František Tomášek pozval Jána Pavla II. na návštevu Československa! Predstaviteľ Vatikánu, páter Romeo Pancirolli sa vyjadril koncom minulého týždňa, že Svätý Otec odpovedal na toto pozvanie listom, v ktorom vyjadril svoju vďaku a svoj záujem. Podrobnosti listu páter Pancirolli neuviedol.

Súčasne prichádza z Československa správa, že tam medzi veriacimi koluje leták, obsahujúci podrobnosti z pápežovho listu. Svätý otec údajne píše, že pozvanie s radosťou prijíma a ak to okolnosti dovoľia, rád sa osobne zúčastní na slávnostiach k 1100. výročiu smrti apoštola Slovanov sv. Metoda. Ako sa v letáku ďalej píše, pápež ďakuje za pozvanie nielen kardinálovi Tomáškovi, ale i tisícom veriacich, ktorí ho vo svojich petíciách tak srdečne pozývajú na návštevu Československa. Do Vatikánu zatiaľ došli listy s viac ako 17.000 podpismi kresťanov z našej vlasti, ktorí sa k pozvaniu čs. biskupov s nadšením pripájajú.

Hong Kong: V starostiach a obavách očakávajú hongkongskí katolíci rok 1997, kedy Veľká Británia dá túto svoju bývalú kolóniu Číne. Biskup z hongkongu, Čeng Čung, sa teraz obrátil na britského ministra zahraničia Howa s listom, v ktorom žiada vyjednanie záruk, že i po tomto roku budú môcť katolíci slobodne pracovať a predovšetkým udržať spojenie s Rímom.

Vývoj v Číne, kde z donútenia vznikla tzv. "vlastenecká cirkev", ktorá má všetky kontakty s Rímom zakázané a kde sú sústavne väznení katolícki kňazi, je dôvodom na vážne obavy, píše sa v liste. Je treba vytvoriť zákony, ktoré by zaisťovali náboženskú slobodu i po roku 1997 - žiada biskup Čeng Čung. Katolíci tvoria 5 % hongkongského obyvateľstva.

Štuttgart: Podľa oznámenia Svetového zväzu biblických spoločností, je dnes Biblia alebo jej časti preložené do 1785 jazykov. Celkove sa uvádza, že na svete existuje asi 3000 rôznych rečí. V roku 1983 bolo Písmo sväté nanovo preložené do 24 jazykov, v ktorých ešte žiaden preklad neexistoval. Biblia je vôbec najviac prekladaná kniha na svete. Celé Písmo existovalo koncom roka 1983 v 283 rečiach, Nový zákon v ďalších 572. Jednotlivé časti Biblie sú preložené do 930 jazykov.

Bagdad: Ako vyplýva z nových Iráckych štatistík, rozšírila sa tu znova náboženská skupina "jezidy", ktorá sa v roku 1970 zdala vymierať. Tento nový rozmach je následok systému náboženského pluralizmu a tolerance, ktorý v roku 1978 zaviedol prezident Sadam Husain. Údaje o počte príslušníkov tejto skupiny sú ovšem veľmi nepresné a pohybujú sa od 60 do 150 tisíc. Náboženstvo "jezidy" je zmiešanina staroperského náboženstva Zarathustrovho s kresťanskými a islámskymi prvkami. Príslušníci skupiny sa pokladajú za vyvolený národ, pochádzajúci od Adama. Preto tiež nepoznajú prozelytizmus - ako Jezidy je možné sa iba narodiť, ale nie je možné toto náboženstvo prijať.

Oberammergau: V nedeľu, 20. mája 1984 boli v Oberammergau znovu zahájené slávne pašijové hry, ktoré sa tohto roku mimoriadne konajú na pamiatku 350. výročia svojho vzniku. Tento raz sa pri nich uskutočnila i ekumenická spolupráca: pri výbere predstaviteľov jednotlivých biblických postáv dostal plné hlasovacie právo i evanjelický pastor Ganzert, poverený duchovnou starostlivosťou o turistov. V samotnom meste je v priebehu hier otvorené ekumenické centrum. Pretože veľký počet návštevníkov hier prichádza zo Spojených štátov a sú protestantského vyznania, evanjelická cirkev povolala počas hier dvoch ďalších evanjelických duchovných, lebo - ako hovoril pastor Ganzert - hry sú dobrým základom pre náboženskú prácu.

SE, 30.5.1984.

Zasvätenie sveta Panne Márii a Boží plán vykúpenia .

V nedeľu, 25. marca 1984 Svätý Otec Ján Pavol II. vykonal zasvätenie sveta Panne Márii. Zasvätenie vykonal po slávnostnej svätej omši v priebehu medzinárodnej jubilejnej púti rodín na námestí sv. Petra, a to pred sochou Panny Márie Fatimskej, ktorá bola pri tejto príležitosti prenesená z Fatimy do Ríma.

Po akte zasvätenia bola socha Panny Márie premiestnená zo svätopeterského námestia do Lateránskej baziliky, kde bola vystavená po celý deň. V pondelok, 26.3.1984 bola prevezená do Fatimy.

Známy teológ Jean Gallot o zasväcujúcom akte píše, porovnávajúc zasvätenie Panny Márie s Božím plánom vykúpenia:

Zasvätiť Panne Márii celý svet - Ján Pavol II. používa výraz "zveriť svet Panne Márii", v zmysle svoju dôveru skladať na Matku Božiu, mať k nej neobmedzenú dôveru.

Svätý Otec to urobil slávnostným zasväcujúcim aktom pri svojej púti do Fatimy 13. mája 1982, na prvé výročie atentátu. Tento akt opakoval v tohoročnom milostivom roku vykúpenia 25.3.1984. Tým sa tiež obracia na všetkých kresťanov s výzvou, aby sa snažili lepšie pochopiť, aké miesto zaoberá Panna Mária v tajomstve vykúpenia.

Ako máme toto zasvätenie vieroučne podložiť a odôvodniť? Vynára sa otázka, či sa v ňom snáď neukrýva prehnaný prejav mariánskej úcty?

V skutočnosti samotný Boh bol prvý, ktorý vo svojom pláne vykúpenia jej zveril celý svet. Nie je to teda prehnané, pretože pôvod spočíva v Božej múdrosti. Pri zvestovaní sa Boh - prostredníctvom anjela - pýtal, či Mária súhlasí s jeho plánom spásy ľudstva. Tým vlastne zveril Panne Márii osud sveta. Na nej malo závisieť zostúpenie Spasiteľa na zem a v dôsledku toho i budúcnosť ľudí. Treba si uvedomiť, že zvrchovaný Boh uskutočnil plán vykúpenia nielen svojou vôľou, ale že požiadal o prispetie tú, ktorú určil za matku pre svojho Syna. Prišiel si ľudskú spoluprácu, a aby sa stala naozaj účinnou, poveril Pannu Máriu, aby spolupôsobila na splnení jeho Božích úmyslov.

Túto pravdu potvrdil aj druhý vatikánsky koncil v deklarácii "Svetlo národov". Píše: "Otec milosrdenstva chcel, aby súhlas predurčenej Matky predchádzal vtelenie, takže žena teraz prispieva k dielu života, tak ako sa kedysi podieľala na smrti".

Dôvera, ktorú Boh-Otec preukázal Panne Márii, že neváhal vložiť do rúk ženy rozhodnutie, ktoré malo ovplyvniť zameranie existencie všetkého ľudstva, nebola sklamaná. Odpoveďou bol úplný súhlas. Takto Mária, dcéra Adamova, prejavila súhlas so slovom Božím a stala sa Ježišovou Matkou. Celým srdcom a bez akejkoľvek zábrany hriechu, prijala spasiťelňú vôľu Božiu za svoju a ako služobníčka Pánova sa úplne zasvätila osobe a dielu svojho Syna a pod ním a s ním sa venuje - s milosťou všemohúceho Boha - tajomstvu vykúpenia.

Súhlasom s anjelovým posolstvom, Panna Mária začína svoj život matky. V materstve, ktoré jej bolo dané zhora, prejavuje sa ďalší rys Božej dôvery. Boh-Otec zveruje Márii svojho milovaného Syna, aby sa starala o jeho ľudský vývoj. Ako matka je poverená Ježišovou výchovou. Je určená, aby naň dôverne pôsobila svojím vplyvom. Výsledok tejto výchovy sa prejavuje v Spasiteľovom určení. Prispela k vytvoreniu jeho povahy, ako sa prejavuje v evanjeliu.

Boh-Otec teda zveruje svojho Syna Máriinej materskej zodpovednosti. Zároveň si však praje, aby pokračovala i jej spolupráca na diele spásy, ktorú začala pri zvestovaní. To znamená, že Boh zveruje Márii i naďalej plán vykúpenia, ku ktorému dala svoj súhlas. Panna Mária teda nie je poverená iba tým, aby dala svet Spasiteľovi, ale i spolupôsobením na jeho diele.

I toto zdôraznil II. vatikánsky koncil, aby tak umožnil lepšie pochopiť, ako Mária prispela k novému životu ľudstva. Toto spojenie Matky so Synom pri diele spásy sa prejavuje od okamihu panenského počatia Krista až do jeho smrti.

Medzi udalosťami evanjelia, ktoré popisujú toto spojenie - napríklad uvedenie Ježiša ako dieťa do chrámu - nám dokazuje úmysel Boha-Otca zveriť Panne Márii plán Kristovej výkupnej obeti a až teraz od nej žiada jej materskú obetu. Ďalší príbeh - svdoba v Káne Galilejskej - potvrdzuje Máriinu zodpovednosť na tom, že Ježiš zjavil svoju slávu, a to na jej príhovor, po ktorom dochádza k prvému zázraku. Jej prítomnosťou na Kalvárii sa prejavuje jej vyvrcholenie spolupráce: stále tam podľa Božieho plánu - poznamenáva minulý koncil. T.zn., stála pod krížom spojená s obetou svojho Syna. V onom okamihu Boh-Otec zveril Márii poslanie pripojiť sa v mene všetkého ľudstva ku Kristovmu výkupnému utrpeniu.

Najprv teda Boh-Otec zveril Máriinmu materstvu Ježišovu osobu a rozvoj jeho výkupného diela a potom zveril jej materinskej starostlivosti budúcnosť Cirkvi. Túto Božiu vôľu vyjadril samotný Kristus, keď dokončoval svoju obetu: zveril svojej matke svojho obľúbeného učeníka slovami: žena, to je tvoj syn! Tým Panna Mária získala nové materstvo, ktoré sa rozšírilo na všetkých, ktorí boli predurčení, aby sa stali učeníkmi jej Syna.

Aby sme si lepšie predstavili dosah tohto materstva, treba spomenúť, v čom spočíva veľkorysý Boží plán, týkajúci sa spásy ľudstva. Podľa hymnu, ktorým začína list sv. Pavla Efezanom, Boh-Otec nás predurčil k tomu, aby sme boli prijatí za jeho deti skrze Ježiša Krista, jeho milovaného Syna, v ktorom máme vykúpenie. Pretože nás teda považoval za svoje deti v Kristovi, chcel i nás zveriť Máriinmu materstvu, rovnako ako mu zveril i svojho samotného Krista. Spasiteľove slová, vyslovené na kríži, treba chápať vo svetle tohto základného určenia, ktorý bol vpísaný do plánu Boha-Otca.

Práve v tomto zmysle Boh-Otec zveril Márii budúcnosť Cirkvi a sveta, v ktorom je zahrnuté i rozšírenie všetkých výsledkov a plodov výkupného diela. Ak pochopíme toto Božie gesto, porozumieme tiež, prečo zasvätenie ľudstva - ktoré práve v tomto období prekonáva takú ťažkú skúšku - Márii a jej materstvu, je v súlade s celkovým zameraním tajomstva vykúpenia. Zasväcujúci akt zodpovedá všeobecnému plánu spásy.

Týmto aktom ovšem nijako nie je poškodzovaný Kristus, pretože všetká Máriina činnosť spočíva v podporovaní Spasiteľovej činnosti. Mária žila pre svojho Syna a Boh žiadal jej materskú spoluprácu práve preto, aby ľudstvo malo plný podiel na Kristovom synovstve. Zasvätiť svet Márii značí teda pokračovať na ceste, narysovanej Bohom-Otcom, aby sa v ľudstve čo najviac rozšírila milosť vykúpenia. VR, 19.3.1984-č.

- o -

Španielsko : 19. marca 1984, na sviatok sv. Jozefa, španielska cirkev oslavuje "Deň seminárov". Miestni biskupi pri tejto príležitosti poukázali na to, že aj keď za posledné štyri roky vzrastá počet kňazských povolaní, trvá a dokonca vzrastá nedostatok kňazov. V súčasnom období sa pripravuje na kňazstvo v 65 španielskych diecéznych seminároch 1850 Bohoslovcov, čo je o 49 viac ako v roku 1983. V ztv. malých seminároch študuje 5823 chlapcov, ktorých je o 489 viac ako v minulom roku. Tieto údaje sa týkajú iba diecéznych seminárov, neuvádzajú počet rehoľníkov. VR, 19.3.1983-č.

- o -

Modlitba k srdcu odovzdania.

Dňa 25. marca 1984 pápež Ján Pavol II. zasvätil celý svet Nepoškvrnenému Srdcu Panny Márie nasledujúcou modlitbou :

1. "Pod tvoju ochranu sa utiekame, Svätá Božia Rodička!"

Keď prednášame slová tejto antifóny, ktorú sa Cirkev modlí už po stáročia, nachádzame sa dnes pred tebou, Matka, v Jubilejnom roku Vykúpenia. Sme zvláštnym putom zjednotení so všetkými pastiermi Cirkvi, tvoriac jedno telo a jedno spoločenstvo tak, ako z vôle Kristovej apoštoli tvorili jedno telo a jedno spoločenstvo s Petrom. Spojení zväzkom tejto jednoty vyhlasujeme slová tohoto aktu, do ktorého chceme zahrnúť ešte raz nádeje a úzkosti súčasného sveta. Pred 40. rokmi a potom znovu po desiatich rokoch, tvoj služobník pápež Pius XII., ktorý mal pred očami bolestné skúsenosti ľudskej rodiny, zveril a zasvätil tvojmu Nepoškvrnenému Srdcu celý svet a zvlášť národy, ktoré pre svoju situáciu sú zvláštnym predmetom tvojej lásky a starostlivosti. Tento svet ľudí a národov máme pred očami tiež dnes; svet druhého tisícročia, ktoré sa chýli ku koncu, dnešný svet, náš svet!

Cirkev, pamätajúc Pánove slová: "Chodte teda, učte všetky národy. Hľa, ja budem s vami po všetky dni až do skončenia sveta" /Mt 28, 19-20/ počas Druhého vatikánskeho koncilu oživila vedomie svojho poslania v tomto svete.

Preto, Matka ľudí a národov, Ty, ktorá poznáš všetky ich utrpenia a nádeje, Ty, ktorá matersky pociťuješ boj medzi dobrom a zlom, medzi svetlom a tmou, ktoré otriasajú súčasným svetom, prijmi naše volanie, ktorým sa obraciame ku tvojmu Srdcu vedení Duchom Svätým; s láskou Ti zverujeme a zasväcujeme plní nepokoja o pozemský a večný osud ľudstva a národov. Zvláštnym spôsobom Ti zverujeme a zasväcujeme tie národy, ktoré toto zverenie a zasvätenie zvlášť potrebujú.

"Pod Tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička". Nepohŕdaj prosbami tých, ktorí sú skúšaní.

2. Hľa, stojíme pred tebou, Matka Kristova, pred tvojím Nepoškvrneným Srdcom, prajeme si spolu s celou Cirkvou spojiť sa k posväteniu, ktorým Tvoj Syn pre lásku k nám ponúkol seba samého Otcovi: "... pre nich sa ja posväcujem, aby aj oni boli posvätení v pravde" /Jn 17,19/. Chceme sa primknúť k nášmu Vykupiteľovi v tomto posvätení pre svet a pre ľudstvo, ktoré v jeho Božskom Srdci má silu získať odpustenie a zaistiť nápravu. Sila tohoto posvätenia trvá naveky a zahrňuje všetkých ľudí, všetky národy a prekonáva každé zlo, ktoré duch temnoty je schopný znovu prebudiť v srdci človeka a v jeho histórii, a ktoré skutočne v našej dobe prebuditel.

Ó, ako hlboko cítime potrebu posvätenia ľudstva a sveta; pre náš súčasný svet v jednote so samým Kristom! Na vykupiteľskom diele Krista sa však musí zúčastňovať celý svet prostredníctvom Cirkvi. To ukazuje tento Svätý rok Vykúpenia, mimoriadne jubileum celej Cirkvi. Buď požehnaná v tomto Svätom roku nad každé stvorenie, Ty, služobnica Pána, ktorá si najplnším spôsobom poslúchla Božie volanie! Buď pozdravená Ty, ktorá si trvale zapojená vo vykupiteľskom diele Tvojho Syna! Matka Cirkvi! Osvecuj ľud Boží na ceste viery, nádeje a lásky! Pomáhaj nám žiť v pravde, aby celá ľudská rodina žila v Kristovom posvätení.

3. Zverujúc Ti, Matka, svet, všetkých ľudí, všetky národy, zverujeme ti tiež samotné posvätenie sveta, kladúc ho do Tvojho materinského srdca.

Ó, Nepoškvrnené Srdce! Pomáhaj nám zvíťaziť nad hrozbou zla, ktoré sa ľahko zakoreňuje v srdciach dnešných ľudí a ktoré vo svojich nezmenných účinkoch ťaží súčasný život a zdá sa, že uzatvára cesty do budúcnosti!

Od hladu a vojny, vyslobod' nás!
 Od jadrovej vojny, od nevypočítateľného sebazničenia a od každého
 druhu vojny, vyslobod' nás!
 Od hriechu proti ľudskému životu od prvopočiatku, vyslobod' nás!
 Od nenávisťi a málomyselnosti Božích detí, vyslobod' nás!
 Od nespravodlivosti každého druhu, v sociálnom, národnom a medzi-
 národnom živote, vyslobod' nás!
 Od pošliapania Božích zákonov, vyslobod' nás!
 Od pokusov zatemniť Božiu pravdu v ľudských srdciach, vyslobod' nás!
 Od straty vedomia v poznaní dobra a zla, vyslobod' nás!
 Od hriechov proti Duchu Svätému, vyslobod' nás! Vyslobod' nás!

Prijmi, ó Matka Kristova, toto volanie všetkých ľudí, plné boles-
 ti! Všetku bolesť celého sveta!

Pomáhaj nám silou Ducha Svätého zvíťaziť nad každým hriechom; nad
 hriechom ľudským, nad hriechom sveta a nad hriechom v každej jeho
 podobe.

Nech sa ukáže ešte raz v histórii sveta nekonečná spasiteľná sila
 Vykúpenia; sila milosrdnej Lásky! Nech zadrží zlo! Nech premení sve-
 domia! Nech sa ukáže v Tvojom Nepoškvrnenom Srdci svetlo Nádeje!

- o -

Radostná správa pre veriacich v Československu :

Panu kardinálovi Františku Tomáškoví, arcibiskupu pražskému

Dopisem ze dne 8. února t.r. Vaše nejdůstojnější Eminence měla
 péči informovat mne, že příští rok katolická církev v Československu
 oslaví 1100. výročí smrti sv. Metodeje, apoštola Slovanů, pohrbeného
 na Morave.

Současně Vaše Eminence mi poslala vřelé pozvání k oslavení takové-
 ho jubilea spolu s církví tohoto národa s připojením, že se verící
 Československa vroucně modlí k Pánu, aby nástupce Petra mohl osobně
 předsedat slávnostem, připojit se tak k radosti biskupů, kléru a ve-
 řících a utvrdit všechny ve víře, přinesené jim velkým apoštolem
 Metodejem.

Děkuji velmi srdečně Vaší nejdůstojnější Eminenci, stejně jako
 tisícům verících, kteří se připojili k vroucímu pozvání. Jako pastýř
 všeobecné církve hluboce pocítuji touhu je přijmout, tím víc, že jde
 o vzpomínku na hlavního apoštola, který nám Slovanům přinesl neoceni-
 telný dar víry.

Jestliže to okolnosti dovolí, velmi rád přijdu k osobnímu přede-
 dání oslav tak šťastné události.

S radostí posílám Vaší Eminenci zvláštní apoštolské požehnání,
 které rozšiřují na všechny nřd. biskupy a ordináře, na kněze, na
 řeholníky a řeholnice, na bohoslovce a všechny verící tohoto mně tak
 drahého národa.

Z Vatikánu 1. května 1984

Jan Pavel PP II.

- o -

Text nepotrebuje komentár. Naďalej sa modlime na tento úmysel,
 aby Sv. tý Otec mohol navštíviť po tolkých krajinách i našu.

- o -

Otec Anton vo svojom "Slove do týždňa" sa bude zaoberať encyklikou Jána Pavla II. "Laborem exercens".

Tentokrát sa v "slove do týždňa" dotkneme jedného aspektu encykliky "O práci" pápeža-robotníka, ktorý - ako sa to vo všeobecnosti azda i vie - pracoval istý čas v kamenolome.

Vie teda z vlastnej skúsenosti, čo je práca, preto nečudo, že venoval tretí okružný list, publikovaný koncom septembra 1981, práve tomuto aspektu ľudského života. Chcel by som sa dotknúť jedného aspektu - iba jedného - ktorý sa mi zdá byť ako červená niť, tiahnuca sa celým dokumentom všeobecného učiteľského úradu Cirkvi. Alebo povedzme to ináč: budeme ho pozorovať z presne definovaného zorného uhla. Nepôjde nám teda o analýzu súčasnej spoločnosti, načrtnutú v encyklike tak presne a prenikavo ani sa nebudeme koncentrovať na praktické dôsledky, ktoré Ján Pavol II. odporúčal veľmi nájstojčivo a ktoré by mali dôkladne meditovať a systematicky uskutočňovať tí, na ktorých pleciah spočíva zodpovednosť za tento svet.

Náš zorný uhol nazveme takto: antropológia práce. V podstate nám pôjde o to, aby sme skúmali človeka - antropos - človeka v práci a či pracovníka z hľadiska viery. Začnime s konštatovaním, že práca predstavuje jednu z konštitutívnych dimenzií ľudského jestvovania, jeden z podstatných činiteľov výstavby a či rozvoja ľudskej osobnosti. Rozvoja- hovorím. Lebo všetky skutočné nedostatky človeka majú za následok, že prekážajú rozvoju schopností, vložených do človeka. Inými slovami: prekážajú človeku realizovať sa.

Tento aspekt človeka je typický pre Jána Pavla II. ako teológa a ako filozofa. Súčasne však možno v nom spoznať jeden z prvkov, na ktorom spočíva koncilový dokument "Viera v súčasnom svete". Iba mimochodom, biskup Wojtyła bol jedným z inšpirátorov tohto významného dokumentu- nakoľko viem.

V tejto súvislosti je zaujímavé počuť slová pápeža, ktorý v encyklike medziiným hovorí o práci ako o jednom z kľúčov- a azda i najdôležitejšom kľúči - celej sociálnej otázky. A trochu nižšie dokladá: koniec-koncov cieľ práce - všetkej práce, vykonanej človekom - je človek sám.

A ešte jeden citát: Práca je dobrom človeka, jeho hodnotou pre jeho ľudskosť, lebo prostredníctvom práce človek nielenže pretvára prírodu, prispôsobiac ju svojim potrebám, ale realizuje i seba samého ako človeka a v určitom zmysle možno povedať, že sa nou stáva viac človekom.

Nazdávam sa, že tieto slová Jána Pavla II. vyvolávajú v nás určité asociácie. Takýto typ antropológie práce nám bude azda i známy: zo školy, zo školenia, kto vie? Ale veľkí marxistickí myslitelia - o tom prívlastku veľkí mám svoje pochybnosti - sa vyjadrujú podobne. Mladý Marx napokon napísal v knihe "Ekonomika a filozofia": pre socialistického človeka história, ktorá sa nazýva univerzálnou, nie je ničím iným, ako rodením človeka prostredníctvom práce. Pre neho je to zrejmy a neodškriepiteľný dôkaz rodenia človeka sebou samým v procese jeho genézy.

A Engels píše v knihe "Dialektika prírody" čosi, čo je akoby ozvenou spomenutého Marxovho citátu: Práca - hovoria ekonomovia- je pramenom všetkého bohatstva.

Je. Ale je čímisi ešte nekonečne viac: je základnou podmienkou - prvou v celom ľudskom živote - a to do takej miery, že v určitom zmysle treba hovoriť: práca stvorila človeka samého.

Ernest Bloch, majúc na mysli tento text, sa kategoricky vyslovil, že človek je človekom práve v práci, v práci je pracujúci človek.

Marxistická antropológia je nepochybne antropológiou práce.

Upresnime to teraz trochu. Výjde takto najavo celý rad protirečení. Hneď napríklad toto: schopnosť práce predpokladá rozumovosť. Ale kde sa vzala táto vlastnosť? Otázke nemôžeme vyhnuť, najmä ak sa vezme do úvahy dogma marxizmu, že sa človek vyvinul zo zvierata.

Zvieratá sú zvieratá preto, že nemajú rozumové schopnosti. Ak sa teda uprostred zvieracieho sveta naraz objavil nový typ zvierata - zvierata rozumného - ostávajú marxisti dlžní odpoveď, kde sa rozum vzal? Kde je dostatočná príčina tejto novosti? Prirodzene, že sa možno právom pýtať, kde marxisti vlastne nabrali tento typ hodnotenia práce, v ktorej my spoznávame stopy židovsko-kresťanského myslenia, presnejšie: náboženskej tradície, ktorej výrazom je Biblia. Ale iba stopy, lebo v ňom chýba absolútny princíp, ktorý je dostatočnou príčinou onoho pretvorenia zvierata na človeka, ak už niekto trvá na evolúcii.

Znehodnotenie práce nemá pôvod v kresťanstve, lež v grécko-rímskej civilizácii, pre ktorú je také príznačné otroctvo. Práca bola vecou neslobodných ľudí. Slobodný človek sa venoval veciam verejným, štátu. Tu je význam binómia *ocium-negocium*. Stačí vziať do ruky listy svätého Pavla, alebo lepšie, stačí vziať do úvahy jeho príklad: medzitým čo kázal evanjelium, pracoval ako remeselník, aby zarobil na živobytie seba a svojim spoločníkom. A je to tento apoštol, ktorý - kým v živom a písanom slove vytváral nový systém hodnotenia práce - priamo a nepriamo napádal spoločenský poriadok, založený na uzavretých stavoch a či triedach, ktorých najnižšia - otroci - žila pod ľudskou úrovňou.

Aké názory vnieslo kresťanstvo do európskej kultúry, ktorej je dušou, vidno najlepšie z učenia a príkladu tých, ktorí sa v ňom pokladajú za ideál kresťanskej dokonalosti: rehoľníkov. Ich spoločný otec - svätý Benedikt - im dal ako základné životné pravidlo: modli sa a pracuj. To "a" medzi tými dvoma najdôležitejšími činnosťami prezrádza, do akej miery si kresťanstvo už na začiatku stredoveku cenilo prácu.

Ján Pavol II. vo svojej encyklike "Laborem exercens" nemohol nenadviazať na tieto životné zásady kresťanského hodnotenia práce, dajúc takto silný podnet k dotvoreniu skutočnej teológie práce.

Uvedme ako príklad 24. bod encykliky; hovorí sa v ňom o špiritualite práce. Je tu nový typ vzťahu ku každému druhu ľudskej činnosti. Jej úlohou je priblížiť človeka k Bohu, jeho Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, uschopniť ho mať účasť na pláne spásy človeka a celého sveta. Takýmto spôsobom nadobudne človek vzťah priateľstva v Bohočloveku Ježišovi Kristovi a vitálne sa zúčastní na jeho trojnásobnej životnej úlohe knaza, proroka a kráľa.

Akokoľvek sa táto nová teológia, teológia práce, môže zdať modernou, predsa každého, kto čo i len trochu pozná Bibliu prekvapí, že pozitívny postoj k práci sa nachádza hneď na jej začiatku - v knihe Genezis - a že v Ježišovi Kristovi, v Bohočloveku, ktorý bol robotníkom, sa práca hodnotí tým najvyšším možným spôsobom. Ona tvorila obsah jeho života pred jeho verejným účinkovaním a spolu s utrpením, smrťou na kríži a zmŕtvychvstaním je súčasťou jeho vykupiteľskej činnosti ľudstva.

Tak ako nástup kresťanstva do dejín Európy znamenal začiatok konca otroctva, tak by malo aj teologické, t.j. systematické hodnotenie práce v rámci židovsko-kresťanského zjavenia pôsobiť ako účinný prostriedok na priblíženie človeka k Bohu a ako výraz služby Božej a blížnemu.

SE, 30.4.1984.

Otec Anton v relácii "Náboženstvo a dnešok" hovorí na tému
 Encyklika Jána Pavla II. "Vykupiteľ človeka"

"Vykupiteľ človeka, Ježiš Kristus, je stredobodom vesmíru a dejín, k nemu sa obracia moje mysle a moje srdce v tejto významnej chvíli dejín, ktorú prežíva Cirkev a celá ľudská rodina. Táto doba, v ktorej mi Boh vo svojich tajuplných zámeroch zveril po mojom milovanom predchodcovi Jánovi Pavlovi I. univerzálnu službu, spojenú s katedrou sv. Petra v Ríme, sa už veľmi blíži k roku dvetisíc."

Vykupiteľ človeka - to sú prvé slová prvej encykliky Jána Pavla II. a pod nimi vojde i do dejín ako prvý a do určitej miery i programatický prejav normálneho vykonávania učiteľského úradu Cirkvi, pápeža, ktorý zasadol na Petrov stolec sotva pred pol rokom. Celá encyklika vyznieva ako osobné vyznanie viery. A veriaci sveta cítia, že prehovoril v nej veriaci z Krakova.

Prehovoril takým svojráznym a charakteristickým spôsobom, na aký Cirkev v podobných dokumentoch nebola zvyknutá. Neide o nové pravdy - poznamenal biskup Hrušovský pred piatimi rokmi v "Slovenských hlasoch z Ríma" - ale o nový štýl, nový prístup k problémom, nový spôsob vyjadrenia.

Hneď na začiatku nový pápež jasne vyslovil, ktorí z jeho bezprostredných predchodcov sú mu najbližší. Inými slovami, kto mu bude vzorom v riadení Cirkvi. Boli to pápeži Ján XXIII. a Pavol VI. - povahove a v mnohom inom ohľade veľmi rozdielne osobnosti. V pápežovi Wojtyłovi sa však mali stretnúť - odtiaľ jeho meno Ján Pavol.

"Prostredníctvom týchto dvoch mien a pontifikátov sa spájam s celou tradíciou tejto Apoštolskej Stolicy, so všetkými predchodcami v priebehu XII. storočia a predošlých stáročí."

V prvých kapitolách bi Ján Pavol II. uvedomuje historickosť momentu, v ktorom preberá kormidlo Cirkvi. Blíži sa rok 2000. Završenie XX. storočia po príchode Krista do ľudskej rodiny Ján Pavol II. stavia tak, ako keby príchod tretieho tisícročia mal pre Cirkev a pre svet znamenať akýsi druh nového príchodu Krista medzi nás. Nie síce v zmysle eschatologickom, lež o s o b n o m , d o d u š e k a ž d é h o j e d n o t l i v é h o č l o v e k a . Súčasne však chápe stretnutie sa s Kristom v treťom tisícročí ako n o v ý v z t a h č l o v e k a k č l o v e k u , v zmysle Ježišovho výroku "čo ste urobili jednému z mojich najmenších bratov, to ste mne urobili", tzn. spoznanie Krista v bratovi, s t r e t n u t i e s a s K r i s t o m v k a ž d o m č l o v e k u .

V tomto období osobitného adventu sa má Cirkev súčasne z j e d n o t i t' , zomknúť okolo jej Hlavy. Jednota má však nadobudnúť nový charakter, požadovaný 2. vatikánskym koncilom. V prvej časti pápež hovorí však aj o inej jednote;

"Nezabudnuteľný pápež Ján XXIII. s evanjeliovou priamosťou nastolil otázku z j e d n o t e n i a k r e s t' a n o v ako vôľu nášho učiteľa Ježiša Krista, ktorú on sám prejavil a zvlášť v modlitbe vo večeradle v predvečer svojej smrti: "Trosím, Otče, aby všetci boli jedno!" II. vatikánsky koncil stučne odpovedal na túto požiadavku dekrétom "O ekumenizme", pápež Pavol VI. pomocou sekretariátu na zjednotenie kresťanov podnikol prvé, nie ľahké kroky k dosiahnutiu tejto jednoty. "

Druhá časť encykliky tvorí ústrednú časť, ako to dosvedčuje i sám titul encykliky "Vykupiteľ človeka". Na tohto Vykupiteľa pápež poukazuje slovami:

"Musíme stále smerovať k tomu, ktorý je Hlavou, k tomu, skrze ktorého je všetko a skrze ktorého sme aj my. K tomu, ktorý je zároveň cesta, pravda, vzáriešenie a život, ktorého keď vidíme - vidáme Otca. K tomu, ktorého odchod smrťou na kríži a potom nanebovstúpením bol pre nás

potrebný, aby k nám mohol prísť Potešiteľ a aby stále k nám prichádzal ako Duch pravdy. V ňom sú všetky poklady múdrosti a vedomosti a Cirkev je jeho telom. Je v Kristovi akoby sviatosťou, čiže znakom a prostriedkom dôverného spojenia s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia, čoho prameňom je On, On sám- Vykupiteľ."

V Kristovi má svoje plné vysvetlenie tajomstvo stvorenia, ale i tajomstvo človeka, ale i Kristus. V tejto súvislosti sa encyklika odvoláva na pastorálnu konštitúciu koncilu :

"Tajomstvo človeka sa po pravde vyjasňuje jedine v tajomstve vteleného slova. Kristus- nový Adam- práve tým, že zjavuje tajomstvo Otca a jeho lásky, v plnej miere odhaľuje človeka človeku a vznešenosť jeho povolania. Lebo svojím vtelením sa Syn Boží určitým spôsobom spojil s každým človekom. "

Človek je takto ústredným bodom vykúpenia. Jeho úlohou je objaviť Krista v sebe a v bratoch, zjavovať Krista svetu, pomáhať každému človeku, aby znova našiel seba v Kristovi, pomáhať súčasným generáciám, aby spoznali nevýslovné Kristove bohatstvo. V tejto súvislosti Ján Pavol II. vyslovil požiadavku, ktorá je predpokladom zjednotenia všetkých kresťanov v jednom ovčinci pod jedným pastierom- a to je :
s ú s t r e d ť o v a ť s a n a t o , č o k r e s ť a n o v j e d -
n o t l i v ý c h v i e r o v y z n a n í s p á j a a n i e n a t o ,
č o i c h r o z d e l ť u j e .

V tretej časti sa pápež zaoberá situáciou človeka v súčasnom svete. Typickým sú v tomto ohľade slová:

"Syn Boží sa svojím vtelením určitým spôsobom spojil s každým človekom. Cirkev teda vidí svoju základnú úlohu v snahe stále uskutočňovať a obnovovať toto spojenie. Cirkev chce slúžiť tomuto ľudu... aby Kristus kráčal s každým človekom po ceste života silou pravdy, hýbajúcou každým človekom a svetom, ktorú obsahuje tajomstvo vtelenia a vykúpenia a silou lásky, ktorá vyžaruje z tohto tajomstva. V pozadí stále vyhranenejších historických procesov, ktoré v našej dobe prosperujú, ako sa zdá, zvlášť v prostredí rozličných systémov, svetonázorov a režimov, Ježiš Kristus je iným spôsobom znovu prítomný, i keď sa často zdá neprítomný. I keď je Cirkev mnohokrát spôsobom obmedzovaná vo svojej prítomnosti a činnosti, ktoré patria k jej inštitucionálnej štruktúre. Je prítomný mocou tej pravdy a lásky, ktoré v ňom dosiahli jedinečnú a neopakovateľnú plnosť, hoci jeho pozemský život bol krátky a jeho verejná činnosť ešte kratšia. "

Všetky cesty Cirkvi vedú k človeku, lebo človek je prvou a základnou starosťou Krista. Človek dnešný, so svojou každodennou úzkosťou a úsiliami. Ten človek, ktorý akosi stráca sám seba v tom, čo sám vytvoril. Ten človek, ktorý sa bojí svojho vlastného diela, lebo vidí, že sa život tzv. technickým pokrokom nestáva ľudskejším!

"Ide o pokrok a či o hrozbu? Keďže situácia dnešného človeka nezodpovedá požiadavkám mravného poriadku, spravodlivosti a lásky, zostávame kdesi v závoze, v dramatickej situácii, z ktorej cesta vedie nevyhnutne cez obrátenie mysle, vôle a srdca. "

Štvrtú a poslednú časť encykliky tvorí poukaz na poslanie Cirkvi a človeka. Po modlitbe k Panne Márii, Matke Cirkvi, encyklika končí prejavom dôvery v Ducha Svätého, ktorý vďaka orodovaniu svätej Panny, novými Turícami pretvorí Cirkev a jednotlivé jej údy!

SE, 11.5.1984

- o -

ROZŠIRUJ SAMIZDATOVÚ LITERATÚRU!
ROZŠIRUJ SVOJ OBZOR !

21. pastoračná cesta sv. Otca Jána Pavla II.
do Južnej Kórey, Thajska, Papuy-Novej Guiney a na Šalamúnové ostrovy.

Z Ríma odletí Ján Pavol II. 2. mája 1984 a vráti sa znova v sobotu 12. mája. Vyjadrené v kilometroch, je celá cesta 38.900 km dlhá, skoro toľko, ako cesta okolo zeme. Pri lete cez severný pól do juhokórejského hlavného mesta Seulu, musí lietadlo z technických dôvodov medzipristáť na Aljaške. V ten istý den tu pristane i prezident Spojených štátov Amerických, Ronald Reagan, ktorý sa bude vracieť z Číny a ktorý chce využiť túto príležitosť na stretnutie s pápežom. Biely dom vo Washingtone už potvrdil, že k tomuto stretnutiu má dôjsť.

Všetkým krajinám, ktoré tentoraz sv. Otec navštíví je spoločné, že v nich sú katolíci v menšine. V Južnej Kórey je podľa posledných štatistických údajov asi 400 tisíc katolíkov, na 22 miliónov obyvateľov. Hlavnými náboženstvami tu sú konfucionizmus a budhizmus. Kresťanstvom preniklo v roku 1784, keď jeden z kórejských diplomatov priviezol zo svojho pobytu v Pekingu so sebou kresťanské spisy, ktorých štúdium inšpirovalo skupinu vedcov a umelcov k založeniu kresťanského spoločenstva. Pretože ich prosby o knaza v Pekingu a v Ríme nemali na začiatku ohlas, pokúsili sa o vymenovanie vlastného biskupa a knazov. V roku 1831 zriadil Gregor XVI. v Kórey vlastný apoštolský vikariát. Prvým biskupom sa stal Lorrain Jozé Márius Imbert, ktorý ale zahynul už v roku 1839 ako obeť prvej vlny protikresťanských prenasledovaní. V priebehu celého 19. storočia sa takéto prenasledovania ešte niekoľkokrát opakovali a dali kórejskej cirkvi mnohých mučeníkov. 103 z nich boli medzitým blahorečení a Ján Pavol II. ich bude 6. mája 1984 v Seulu svätorečiť. Ďalší mučeníci pribudli po zriadení ľudovo-demokratickej republiky v Severnej Kórey, keď boli mnohí misionári, hlavne benediktíni pozabíjaní a mnohí ďalší umreli vo väzení.

O dnešnej situácii katolíckej cirkvi v Severnej Kórey máme iba málo, a to neradosných správ, zatiaľ čo sa obe kresťanské cirkvi v Južnej Kórey slubne rozvíjajú.

Okrem už spomínaného svätorečenia, vysväťí sv. Otec tiež nových knazov a 4. mája v Kwang-ju udelí sviatosť krstu a birmovania.

Po Kórey navštíví sv. Otec dva ostrovné štáty: Papuu- Novú Guineu a Šalamúnové ostrovy. Papua-Nová Guinea je najväčší ostrov Oceánie. Z 2,5 milióna obyvateľov tu žije asi 400 tisíc katolíkov. Z toho asi 400 rehoľných knazov, ktorí sa zaslúžili predovšetkým o vybudovanie miestneho školstva.

Šalamúnové ostrovy na východ od Novej Guiney, boli objavené v 16. storočí Španielmi. Z cirkevného hľadiska sú rozdelené na tri apoštolské vikariáty: južný, severný a západný. Z 250 tisíc obyvateľov je katolíkov asi štvrtina.

Poslednou etapou cesty bude Thajsko, krajina predtým nazývaná Siam. Sem prenikli kresťanskí misionári už v 16. storočí - a to portugalskí dominikáni. Ze ani tu nerebiehala ich činnosť bez ťažkostí, vidíme zo skutočnosti, že už v roku 1569 poznáme odtiaľto prvých mučeníkov. V roku 1662 prišli do Siamu francúzski misionári, ktorí sa - na svoju dobu veľmi moderne - zamerali predovšetkým na výchovu domáceho kléru. Za tým účelom založili v hlavnom meste seminár. Ich misia priamo v Siame nezaznačila síce veľké úspechy, ale zato veľmi ovplyvnila misie v Číne a v Indii, kde väčšina absolventov seminára odchádzala. V roku 1767 prepadli Siam z Barmy, zničili hlavné mesto a s ním i seminár, ktorý bol obnovený až v roku 1808 v Pao Penang. Dnes je v Thajsku celkovo 5 apoštolských vikariátov, katolíkov je ovšem vzhľadom k celkovej počtu obyvateľov veľmi málo. asi 120 tisíc z 28 miliónov obyv....

Z listu sv. Otca Jána Pavla II. o svätom Vincentovi de Paul
hlavnému predstavenému Otcov lazaristov, napísaného 12.5.1981.

Povolanie tohoto geniálneho iniciátora charitatívnej a sociálnej činnosti ešte dnes osvetľuje cestu jeho synov a dcér, ako aj laikov, ktorí žijú podľa jeho ducha i mladých, ktorí hľadajú kľúč, ako osôzne stráviť život v úplnom sebadarovaní. Duchovná cesta Vincenta de Paul nás fascinuje. Po knazskej vysviacke a nezvyčajnom dobrodružstve otroctva v Tunise, zdá sa, že sa odvracia od chudobných a odchádza do Paríža v nádeji, že dostane výhodné cirkevné benefícium. Podarí sa mu dostať miesto almužníka kráľovnej Margity. Tento úrad mu umožňuje stykať sa s ľudskou biedou, zvlášť v nemocnici "Hôpital de la Charité".

Vtedy si mladý gaskonský kňaz zvolí za duchovného vodcu Otca de Bérulle, zakladateľa Oratória vo Francúzsku. Ten ho privádza - sériou zdanlivo málo súvisiacich rád - k objavom, ktoré budú začiatkom veľkých realizácií jeho života. Bérulle najprv posíla Vincenta za farára na predmestie Paríža, do Clichy-la-Garenne. Po štyroch mesiacoch ho posíla do rodiny Gondioho za domáceho učiteľa detí generála galejníkov. Božia prozreteľnosť mala svoje plány. Vždy keď sprevádzal Gondiovcov do kaštieľov na vidiecke majetky, Vincent de Paul tam objavuje hroznú hmotnú i duchovnú biedu "úbohých vidiečanov". Odtiaľ sa s pýta, či má ešte právo vyhradiť svoju knazskú službu výchove detí bohatej rodiny, zatiaľ čo dedičania žijú a umierajú v tolkejšej náboženskej opustenosti.

Zdôveril sa so svojimi obavami Bérullovi. Ten ho posíla na farnosť Chatillon-des Dombes. V tejto veľmi zanedbanej farnosti nový pastier nadobudne skúsenosti, ktoré rozhodnú o jeho živote. Keď ho v jednu augustovú nedeľu 1617 zavolajú do istej rodiny, kde všetci členovia sú nemocní, podujme sa zorganizovať obetavosť susedov a ľudí dobrej vôle. Tak sa zrodila prvá "Charita", ktorá bude slúžiť za model tolkým iným. Presvedčenie, že služba chudobným má byť jeho životnou náplňou, bude ho odteraz sprevádzať až do posledného dychu.

Tento krátky náčrt "vnútorného rastu" Vincenta de Paul, ktorý trval celých dvadsať rokov od jeho vysviacky, nám predstavuje kňaza neobyčajne pozorného na život svojho času, kňaza, čo sa nechá viesť udalosťami, alebo skôr Božou prozreteľnosťou, "ktorú nemáme nikdy predbiehať", ako to rád hovorieval. Či takáto dispozícia nie je dnes ako včera, tajomstvom pokoja a evanjeliovej radosti, privilegovanou cestou svätosti?

Kiežby štyristé výročie narodenia Vincenta de Paul hojne osvietilo Boží ľud, oživilo horlivosť všetkých jeho nasledovníkov a rozozvučalo v srdciach mnohých mladých výzvu výlučne slúžiť evanjeliovej láske!

Tieto city a želania som chcel vyjadriť veľkej a drahej rodine Lazaristov, Dcére kresťanskej lásky a všetkým vinenciánskym hnutiam a s láskou pripájam k tomu svoje apoštolské požehnanie.

- o -

Z knihy Viliama Hünermanna: Svätý Vincent de Paul, misionár lásky, vydal SÚSCM, Rím, 1981, 334 strán, preložené z nemeckého originálu.

- o -

27.

Kázeň otca Antona Hlinku na posledné verše reči na hore, Mt 7, 24-27:
Dom na skale a dom na piesku .

Na akom základe spočívajú naše životné istoty?

Na túto otázku je súčasne ľahko, i ťažko odpovedať. Ľahko preto, lebo základom našich istôt je prakticky to, na čo najviac myslíme, čo je našou hlavnou starosťou, čomu venujeme v spontánnom zareťazení myšlienok najviac času, na čo vynakladáme najviac peňazí alebo o čo sa najviac usilujeme.

V tomto zmysle - môžeme povedať - pre niekoho životná istota spočíva v kráse, pre iného v zdraví, pre iného zasa vo vzdelaní alebo umeleckej tvorbe, prípadne v osobnej alebo kolektívnej prestíži. A dnešné evanjelium ešte dokladá čosi iné: pobožnosti a náboženská činnosť. V rámci týchto a podobných životných zameraní je ešte veľa stupňov a odtieňov, majúcich pôvod v charakte, výchove, vzdelaní atp. Prirodzene, že sa tieto spontánne životné zacielenia zriedkakedy dostávajú do fókusu plného povedomia a ešte zriedkavejšie sa nahlas vyslovujú. Kto už nahlas priznal, že všetky jeho starostiamajú ťažisko v tom, aby oslňovala alebo oslňoval blízke alebo ďaleké okolie krásou tela alebo garderoby? A kto si prizná, že stúnu všetkých jeho myšlienok a skutkov je osobná prestíž?

To inými slovami znamená, že v človeku jestvuje určitá dvojkoľajnosť v životnom zameraní. Zameranie spontánne a reflexné. Zameranie povedomé, polovedomé, vedomé, plnovedomé a zreteľne vyslovené. Netreba, myslím, osobitne dokazovať, že drvivá väčšina našich motivácií má pôvod práve v podvedomí.

Sú ľudia, ktorí dosiahli taký stupeň motivačného zmätku, že nemajú nijakých zábran vysloviť aj nahlas oné pochybné životné zameranie. Istá, veľmi známe herečka, sa raz takto vyslovila: "Celý môj život bol bojom proti váhe. Raz som pribrala, raz schudla, opäť pribrala a zasa schudla. Pripadám si ako Mesiac".

Čo pre túto herečku bolo azda profesionálnou nutnosťou, to je pre mnohých iných samoučelnou vecou. Že stavajú svoj život na piesku, to si neuvedomia. Alebo nechcú uvedomiť.

Podľa talianskej encyklopédie praktického života strávil 60 ročný človek asi 3 roky života vzdelávaním sa, 8 rokov rozptylovaním, 3 roky toaletou, 6 rokov jedením, 5 rokov prechádzkou, 3 roky rozhovorom, rok vojenskou službou, 11 rokov prácou, 6-10 rokov čítaním alebo pozieraním televízie a 20 rokov odpočívaním. Tento inventár istotne by sa dal obohatiť a spresniť podľa osobného kľúča každého jednotlivca. Vo všetkých prípadoch je však na mieste otázka : A koľko času venoval 60-tnik veciam, ktoré nikdy nestratia svoju hodnotu?

Encyklopédia nehovorí ani o minúte, čo istotne nebude zodpovedať pravde, ale to neznamená, že by Boh, duša, jej osud, duchovné hodnoty, boli ešte stále pre väčšinu obyvateľstva dôvodom k starosti a základom životnej istoty.

Možno sa potom ešte čudovať, že tolčí ľudia stroškocú, že stroškocú telesne, psychicky a duchovne? Sú nepokojní, nespokojní, nervózni, nevyrovnaní atď., so všetkými následkami, počnúc menšími konfliktmi v rodine, končiac agresívnymi výpadmi proti iným a sebe.

Podľa Kathpress z 2. marca 1982 z tisíc viedenchánov umiera ročne 13 samovraždou. Približne tá istá situácia je aj vo Švajčiarsku, Maďarsku, Švédsku, ČSSR. Zaujímavé je pritom, že podľa francúzskej štatistiky spred niekoľkých rokov medzi samovraždami je omnoho vyšší počet ľudí žijúcich pohodlným, ba až rozkošným životom, ako ľudí chorých, ochrnutých, slepých, hluchých a vôbec telesne postihnutých.

Jeden otrasný prípad: akosi náhodou sa mi v týchto dňoch dostal do rúk časopis s celostranovou fotografiou niekdajšej obdivovanej "miss Berlína" a súčasne druhej vraj najkrajšej ženy Nemecka. Bola atrakciou európskych salonov. Dvorili jej bohatí a vplyvní, politici a umelci a obdarúvali ju šperkami, drahou garderobou, pobytmi na Riviére a cestami do zámoria. A predsa spráchala istý večer, po návšteve priateľa, samovraždu. Mala sotva 24 rokov.

Prečo?

Súd poriechajme Bohu. Jedno však možno predsa povedať. To, čo ona častejšie vyslovila priateľom: že jej život je prázdny, že sa cíti byť opustená. Potvrdila tým pravdivosť paradoxnej výpovede, že život je tým ťažší, čím je prázdnejší. Aby človek mohol vôbec žiť, potrebuje žiť pre niekoho!

Presvedčivým dôkazom tejto zásady je prípad Márie Waleskej, súčasníčky spomenutej berlínčanky. V 50. a 60. rokoch, keď bola na vrchole slávy, vystupovala na všetkých veľkých operných javiskách Európy a Ameriky. Po smrti manžela sa utiahla do rodného Hamburgu, zriekla sa svojho slávneho mena, zanechala vilu, spoločnosť, pohodlný život a rozhodla sa venovať ostatok svojho života sociálnej mládeži. Čoskoro mala úspechy na tomto poli. Stala sa "matkou" mnohých poblúdených mladých ľudí a našla čosi, čo predtým nikdy nepoznala: plnosť života a radosť. Alebo presnejšie: hlboké zadostučinenie, obopínajúce celé jej jestvovanie.

Dve ženy s podobným životom - a aký rozdiel v ich osudoch! Obe sa dostali na pohyblivé piesky, o ktorých hovorí spomínané evanjelium, ale len jedna vedela udať nový smer svojmu životu a zachrániť sa. Dva extrémny!

Koľkí nasledujú príklad jednej alebo druhej! Medzi týmito extrémnymi riešeniami je však veľa medzistupňov, na ktorých stojíme a žijeme aj my. V News Weeku som pred niekoľkými rokmi čítal vyznanie jedného študenta teológie: "Naši intelektuálni predkovia, Darwin, Marx, Freud nás zanechali na skoro vyschnutej pôde. S princípmi a pravdami, obranými o istotu, sme generáciou, ktorá by chcela veriť. Ale sa to neodváža. Nemáme pevných zásad, v ktorých by sme našli oporu. Sme bez koreňov, bez inšpirácie, bez vedenia. Čo máme iné robiť, ako prispôbiť sa."

Prispôbiť sa? Komu a čomu?

Jestvujú krajiny v tejto našej starej Európe - a platí to najmä o našej vlasti - v ktorých sa mladí ľudia neinšpirujú viac na falošných prorokoch, ale na tom, ktorý im sľubuje - ale aj umožňuje - pevnú pôdu pod nohami, zmysluplnú existenciu, plný život, dom na skale. J e t o J e - ž i š K r i s t u s !

Desaťtisícky mladých ľudí sa už aj u nás definitívne rozhodli odvrátiť oči od bludičiek a zamerať svoj život na pravý ideál: na hviezdu Jakubovu. Libreto ich života nepíše viac ani škola s jej pochybnými učiteľmi a vychovávateľmi ani mládežnícka organizácia ani noviny ani časopisy ani výchovné inštitúcie ani Orwellové "ministerstvo pravdy" ani "ministerstvo lásky", ale E v a n j e l i u m , r e č n a h o r e !

- o - SE, 5.3.1984

Z vystúpenia pápeža Jána Pavla II. pri príležitosti 500. výročia smrti sv. Kazimíra, patrona Litvy :

"V tento deň 500. výročia smrti sv. Kazimíra chcem sa duchovne spojiť s biskupmi Litvy, ktorí pri hrobe svätca z Vilna začali slávnostné jubilejné oslavy na počesť svojho svätého patrona. Prítomnosť zástupcov európskej biskupskej konferencie na dnešných oslavách v bazilike sv. Petra /v Ríme/ pripomína toto spoločné dedičstvo - ako kultúrne tak aj duchovné- ktoré spája rôzne národy v Európe a pripomína nám kresťanské korene, ktoré po stáročia zušľachťovali históriu tohto kontinentu a slúžili vyjadreniu lásky, starostlivosti a solidarity katolíckej Cirkvi a ostatných osobitných cirkví v Európe voči celému božiemu národu Litvy!" SE, 5.3.1984.

Kázeň otca Karola na 1. pôstnu nedeľu podľa Mt 4, 1-11
 O pôste a pokúšaní Pána Ježiša na púšti.

Milí priatelia!

Práve sme počuli - a možno sa nám ani nechce veriť - že Ježiš bol pokúšaný diablom. Ježiš poznal pokušenie ako my, i on musel s pokušením bojovať. Nie s jedným, dvoma, ale s tromi, t.zn. s mnohými - tak ako my, tak ako človek vôbec.

Neprieči sa to nášmu ponímaniu a našim predstavám o Ježišovi, o Kristovi, o Božom Synovi, ako my kresťania o ňom veríme a vyznáваме?

Isté je, že táto skutočnosť patrí k tajomstvu celej Ježišovej osobnosti, Boha ktorý bol človekom a človeka ktorý bol Bohom. Človekom nám vo všetkom podobným, vo všetkom s nami rovnakým - okrem hriechu. Ale práve preto, že človekom, preto i vystavený nielen utrpeniu, smrti, ale i pokušeniu, ako to patrí k nášmu ľudskému údely.

Ježiš z Nazaretu bol naozaj jedným z nás. Bol pokúšaný od diavla. Traja evanjelisti nám o tom rozprávajú. I keď sú to rozprávania literárne a kerygmaticky štylizované, napriek tomu pri ich porovnaní si môžeme urobiť obraz o tom, čo sa asi dialo v duši tohto mladého muža, ktorému, keď začínal vystupovať na verejnosť, mal asi 30 rokov - ako čítame na inom mieste.

Všetci traja evanjelisti zhodne zaraďujú toto rozprávanie hneď za Ježišov pobyt u Jána Krstiteľa, kde vidíme Ježiša nielen ako pozorného poslucháča, ale i ako pokorného kajúcnika, ktorý hoci je bez hriechu, predsa sa stavia medzi všetkých ostatných, aby prijal Jánov krst pokánia - ako si určite spomínate.

Tento krst vyvrcholí sa potom pre oboch mystickým zážitkom: nebo sa otvára, Duch Boží zostupuje na Ježiša a hlas zhora vyhlasuje "Toto je môj milovaný Syn, v ktorom som našiel zaľúbenie". A všetci traja evanjelisti v zhode zdôrazňujú, že vedený, priamo nabádaný týmto Duchom a plný tohto Ducha, Ježiš odchádza na púšť, pravdepodobne do pustatiny, ktorá sa nachádza pri ceste od Jordána k Jeruzalemu. Tam sa Ježiš, plný svätého nadšenia, uchýľuje rovnako ako kedysi veľký vzor a dávny hrdina jeho národa Mojžiš, aby sa pôstom, modlitbou, askézou a meditáciou pripravil na svoju veľkú úlohu.

V tejto samote Ježiš prežíva dni oblažujúcej intimity s hebeským Otcem, ktorý ho práve pomenoval svojim milovaným Synom. Ale v tejto samote je zároveň vystavený i pokušeniu. I On sa musí rozhodovať medzi dobrom a zlom, medzi Duchom Svätým a medzi zloduchom-diablom.

A tu sa musím zastaviť. Dokážem si predstaviť, že mnohí z poslucháčov, ktorí nevyrástli v kresťanskej tradícii, sa teraz chytia za hlavu: kde to sme? To chcete vážne, mne, človekovi 20. storočia, nahovoriť aby som veril na čerta?

Nie, priatelia, my neveríme na čerta z bábkového divadla, z rozprávok, ale my vieme, že existuje zlo, že existuje duch zla. My vieme o jeho moci v nás a okolo nás. My vieme o Osvienčime a Katynskom lese, práve my, ľudia 20. storočia! A tohto ducha zla Biblia volá diablom. Od neho pochádza všetko pokušenie.

V našom evanjeliomovom texte sa hovorí o troch pokušeniach. Ľudová zbožnosť v modlitbe "Anjel Boží, strážca môj" ich vypočítava takto: telo, svet, diavla premáham. A naozaj, zásadne tu ide o jedno pokušenie. Ježiš, nakoniec ako každý človek, mohol by v pokušení zneužiť svoje vlohy a schopnosti, ktoré dostal od Boha, k ľudským cieľom. Útok pokušiteľa je vedený zo troch strán :

- Prvé pokušenie prichádza zo slabosti tela. 40 dní a nocí sa Ježiš postil na púšti a nakoniec vyhladovel. Odtiaľto nahovárať pokašiel: ak sy Syn Boží, povedz, aby z týchto kameňov sa stali chleby. Ježiš ale vie, že nedostal mimoriadne schopnosti na to, aby si uľahčoval život, ale aby vydal svedectvo pravde. Božím slovom Ježiš toto pokušenie rozhodne odmieta: Je písané, nielen chlebom je človek živý, ale každým slovom, ktoré vychádza z Božích úst!

- Ale i diabol má pripravený nábožný citát z Biblie, aby ním vyšperkoval ďalšie pokušenie, pokušenie svetského úspechu a svetskej slávy: teatrálna zostúpiť doslova z neba, zniesť sa z chrámovej výšky medzi zástupy ľudu, ktorí sú zhromaždení na priestranstve. Či nie je napísané: svojim anjelom dal o Tebe príkaz- na ruky Ťa zoberú, aby si nenarazil svojou nohou o kameň? Ak si teda Syn Boží, skús to, skoč dole!

Ale je tiež písané: nebudeš pokúšať Pána Boha svojho- Ježiš energicky odráža i tento zákerný útok.

- Tretí útok je útokom naozaj diabolským- lákavým a zvodným. Nie už apel na Syna Božieho, ale apel na ľudskú pýchu, priama výzva k odporu, ku kolaborácii. Diabol vie, a k o c h u t í m o c . Všetké kráľovstvá sveta, všetky svetadiely, všetky oceány, moc a slávu, to všetko ti dám, ak padneš predo mnou a budeš sa mi klaňať!

Milí priatelia, kto chce ešte pochybovať o existencii diabla, otca všetkej lži, demagogie a zvodnej propagandy?

Tu už aj Ježiš hovorí jasnou rečou: apage, Satanas! Z cesty, Satan! Sám jedine dobru a pravdu, jedine Hospodinovi svojmu sa budeš klaňať a jemu jedinému slúžiť!

Ježiš odrazil i posledný útok, Ježiš obstál, Ježiš zvíťazil. Nielen na sebe, ale i za nás, lebo jeho pokušenia sú i naše pokušenia, jeho boj je i naším bojom. Jeho víťazstvo je i naším víťazstvom. V tej chvíli ho diabol opustil a hľa, pristúpili anjeli a obsluhovali ho.

Áno, milí priatelia, keď odrazíme diabolské pokušenia, keď premôžeme t e l o , s v e t a d i a b l a , potom sa celé nebo raduje a anjeli nám doslova slúžia! K tomuto svätému boju Cirkev nastupuje a volá nás všetkých v tomto čase prípravy na Veľkú noc, v čase, ktorý nazývame tradične časom svätého pôstu. Na naše hlavy sype popol pokánia a ponúka nám tri účinné zbrane:

- požíva nás k m o d l i t b e , k meditácii Božieho slova v samote i pri bohoslužbách, v spoločenstve Božieho ľudu;
- požíva nás k p ô s t u , k energickému obmedzeniu svojich potrieb. A to nielen pre zdravie tela, ale i k slobode duše;
- a nakoniec nás volá k a l m u ž n e , k radostnému a veľkodušnému pomeru ku všetkým ľuďom, k odpusteniu a zmiereniu, k bratskej službe a obetavej pomoci všetkým, ktorí nás potrebujú!

K tejto radikálnej obnove ducha Vás požívam aj ja. Amen.

SE, 11.3.1984.

- o -

India : "Zlata ani striebra nemám, ani peniaze, ktoré by som vám mohla dať. Zato vám dávam svoje sestry, aby ste sa naučili spoločne s nimi milovať všetkých, ako Boh miluje každého z nás".

Týmito slovami otvárala matka Terézia z Kalkuty prvý konvent svojej kongregácie v Mokočungu, v štáte Magaland, v severovýchodnej Indii. Je to už dieviaty dom, ktorý v tejto oblasti otvárajú misionárky lásky matky Terézie. Pri jej príchode ju privítali skoro všetci obyvatelia Mokočungu, i baptistickí misionári. V mene katolíckej komunity ju privítal biskup . Matka Terézia mu odpovedala vyššie uvedenými slovami a doložila: "Iba keď sa budeme mnoho modliť, môžeme sa potom naučiť milovať, pretože modlitba očisťuje a trébuje srdcia a čisté srdce je schopné vidieť Boha.

VR, 12.3.1984-č.

Kázan na 3. veľkonočnú nedeľu v kostole sv. Štefana pre našich mníchovských krajanov na tému 22. kapitoly evanjelia podľa Lukáša.

V knihe "Svedectvo", ktorá obsahuje 71 osobných svedectiev vo forme odpovedí na 20. otázok, som čítal zaujímavý, ba priam strhujúci prípad istej mladej profesorky.

Na otázku - druhú v poradí - aká bola tvoja cesta k viere? - odpovedala doslova takto :

Vyrástla som v dobrej katolíckej rodine, ale nikto mi nepovedal, že Boh je láska. Vieri som odložila, lebo som objavila svet. Zila som s chuťou, ale občas som po čomsi tužila.

Jeden večer, idúc okolo kostola, vošla som dnu. Ponorila som sa do zázračného pokoja, nehy, ticha. Precitla som, keď začala svätá omša. Kostol bol plný ľudí. Zachytila ma bohoslužba obety. Bola taká prostá a hlboká! Naposledy som bola ešte na starých obradoch. Dojala ma. Počas svätého prijímania, keď k nemu pristupoval nekonečný rad ľudí, pocítila som prudkú túžbu byť tam - byť novým človekom. Uvedomila som si, že pre mňa už niet návratu a celý zvyšok svätej omše - som preplakala. O týždeň som tam musela znova ísť - a všetko sa zopakovalo.

Zaumienila som si, že sa nebudem takto ďalej rozbiť, ale o týždeň som tam bola znova. Takmer pol roka som zápasila s milosťou. Až jedného dňa, na návšteve u mojej kolegyne, som videla čosi neuveriteľné: asi 20-ročnú dievčinu, ako sa na kolenách vrúčne modlí - bolo už dosť neskoro - večernú modlitbu. Zdvihla som sa na odchod. Ale tento obraz ma už nikde neopúšťal. Znepokojená a ohurená som túto vec zľahčila tým, že azda toto dievča je infaltilné, veď také ľahčie normálny človek doma nerobí, len deti, keď ich rodičia do toho naženú.

Nutkalo ma skúmať túto vec. Snažila som sa ju bližšie spoznať. Vysvitlo, že je veľmi inteligentná a milá a v mnohých veciach oveľa zrelšia ako ja. Zblížili sme sa. Zistila som, že vedie intenzívny duchovný život. Povedala som jej o svojom duševnom stave a ona mi jednoducho navrhla, aby som išla na sved. Dohovorila mi stretnutie s knazom.

Keď však prišiel čas, zľakla som sa a unikla som na nepotrebnú služobnú cestu. Dievča sa však neľakalo. Pohotove vybavilo náhradný termín bez podozrievania. To ma premožilo. Pomyslela som si, že mi to neublíži a že jej urobím radosť.

Začala som sa pripravovať - a tu ma napadlo, že aspoň raz v živote mám príležitosť byť uprimnou. Chcela som to urobiť poctivo. Začala som prosiť o pomoc a svetlo Boha, Matku Božiu, modlila som sa. Výsledok nemožno opísať: všetko dopadlo výborne! V úplnej radosť mi však prekážala istota, že čoskoro pôjde všetko po starom. Azda v tom istom okamihu sa vo mne zrodila uprimná prosba k Bohu, aby mi dovolil prežiť v jeho láske aspoň pol dňa.

Vypočul ma! Na druhý deň ráno som letela na svätú omšu a na sväté prijímanie. Modlitba o pomoc pokračovala - a Pán ma zakaždým vypočul! A takto žijem z Jeho dobrotivej lásky už niekoľko rokov. Dožičil mi nikdy nevynchať svätú omšu a sväté prijímanie. Obklopil ma svätými ľuďmi, ktorí mi pomohli. Časom som stále viac vnikala do nepochopiteľného zadostučinenia, ktoré mi po generálnej svätej spovedi uložil knaz: obetovať svätú omšu a sväté prijímanie. Pochopila som, že toto všetko Kristus za mňa zaplatil. Vtedy som Ho začala milovať. Tužim všetko milovať, čo On miloval. Je mi všetkým a ja tužim byť celkom Jeho. Dáva sa mi stále hlbšie spoznať a priťahuje ma stále mocnejšie k sebe. Verím Mu, dôverujem Mu, a milujem Ho!

Príklad tejto mladej profesorky, ktorý je podľa všetkého do značnej miery charakteristický pre mnohých ľudí v našej vlasti - najmä príslušníkov mladej a strednej generácie - ilustruje s názornou presnosťou, že aj pre dnešný svet platí to, čo evanjeliová stat hovorí o oných dvoch učeníkov, že spoznali Ježiša pri lámaní chleba. Aj ona ho spoznala pri tej istej príležitosti. Spoznala toho, ktorého už dávno poznala. Poznala Ho, ale ju nezaujímal. Nezaujal jej osobnosť.

Kresťania dnešnú evanjelióvu scénu takmer od samého začiatku chápali v zmysle eucharistickom a ono lámanie chleba za stretnutie sviatosťné. Nieto azda dôvod, aby sme znova a znova vyhodnocovali účinok sviatostí? Zjavne pôsobí ináč ako slovo. Boh je síce prítomný aj v nom, ba sa s ním stotožňuje: Na počiatku bolo Slovo a Slovo bolo Boh. Ale slovo, azda pre svoj bezprostredný vzťah k rozumu, nezasahuje tak priamo stred ľudskej osobnosti a neprivádza človeka k zmene života tak účinne ako sviatosť. Slovo končí kdesi v čistom rozume a zasahuje srdce iba nepriamo.

Apoštolom síce srdce horelo, keď im vysvetľoval slová Písma, ale - čudné - slová nestačili. A často nestačia ani dnes. Ba nestačí ani skúsenosť múdrosti Božej, objavenej v prírode alebo vo vlastnom živote - odhliadnuc od výnimočných prípadoch.

Človek tak často odsúva tieto a podobné skúsenosti kdesi do autu, na okraj svojej vychodenej životnej cesty. Znamená to azda nenormálnou cestou, na ktorej človek stretne Boha, je ono čosi tajomné, čo sa nazýva sviatosť, ktorá si posluží tými istými prostriedkami, nachádzajúcimi sa na úrovni ľudských vzťahov - ako znaky, gestá, úkony, city a prirodzene i slová - lebo aj ony tvoria súčasť ľudských úkonov. Samozrejme, že zdôrazňovanie zásluhy sviatosti pri stretávaní sa človeka s Bohom, nijako neznamená znehodnotenie slova. Najmä ak sa ono chápe v zmysle sviatosťnom: Sviatosť slova, slovo ako nositeľ Božieho znaku, Božieho posolstva, oslovenia človeka a pod.

Tí však, ktorí sa obmedzujú výlučne iba na slovo a zanedbávajú sviatosť, vystavujú seba a spoločenstvo veriacich nebezpečenstvu veľkého duchovného ochudobnenia, ba i odpadu od viery.

Zakončíme našu dnešnú úvahu dvoma uzávermi:

skúsenosť - i skúsenosť onej profesorky a mnohých iných ľudí - potvrdzuje, že každé odcudzenie sa sviatosťnému životu - a máme tu na mysli Eucharistiu, späť so sviatosťou zmierenia - vždy má za následok odcudzenie sa spoločenstvu veriacich, Cirkvi a pomalé, ba i rapídne strácanie kontaktov s Bohom, až po úplné vyhasnutie viery.

Eucharistia je pokrmom nesmrtnosti - a to je druhý uzáver. To čo človek pri prijímaní požíva, nie je historické Telo Ježiša, to telo, ktorého sa dotýkala Mária, Jozef a apoštoli, lež telo Ježiša osláveného, jeho zmŕtvychvstalé telo. Preto možno povedať, že prijímanie je pokrmom nesmrtnosti! Kedykoľvek sa človek zúčastní na lámaní chleba, stáva sa u neho účinným Kristovo vykúpenie a narastá istota účasti na zmŕtvychvstaní toho, ktorého nesmrtnosťou sa živí. A človeku sa otvárajú oči pre večné horizonty, ale i pre súčasný život. Vracia sa do neho späť - ale iný, ako z neho odišiel alebo ušiel!

SE, 7.5.1984.

Z m e n a ž i v o t a .

Listujúc programom televízie, padol mi zrak na film "Zázračná moc". V hlavnej úlohe bola veľmi sympatická herečka zo 40. a 50. rokov. A potom ešte Rock Hatson. Pozrel som na hodinky a zistil, že film už "beží". Uvidíme čo to je - povedal som si zapál som televízor.

Po piatich minútach som zistil, že ide síce o veľmi zaujímavú - a myslím stále aktuálnu problematiku, predstavujúcu však spôsobom typickým pre Hollywood 40. a 50. rokov. Už-úž som chcel vypnúť, keď moju pozornosť zaujal dialóg istej sekvencie. Odložil som noviny a zadíval som sa na obrazovku.

Mal som dojem, ako keby film chcel sprostredkovať jednu z veľkých - alebo presnejšie najväčšiu a najdôležitejšiu mravnú zásadu individuálnej a spoločenskej etiky, ktorá napokon nie je ničím iným ako jediným, všetko v sebe zahrňujúcim mravným zákonom Ježiša z Nazaretu, jeho zákonom : Novým zákonom.

Filmu sa dá - zo stanoviska ľudí 80. rokov - všeličo vytknúť. Ale jedno treba pripustiť, že onú zásadu ilustroval nenásilne a dosť presvedčivo. Prv než by som ju vyslovil, načrtnem v krátkosti film, lebo koniec-koncov každá zásada má byť účinná, musí byť aktualizovaná a overená životom.

Istý mladý, bohatý, márnivý a nemilosrdne svojhlavý muž Bob Marric, vďaka týmto vlastnostiam, mal nehodu. Zachránili ho pomocou dýchacieho aparátu z blízkej kliniky. Osudovou náhodou sa práve šéf a majiteľ kliniky - Filip - trpiaci na srdcové záchvaty dostal do krízy a keďže chýbal spomenutý aparát - umrel. Marric stretol náhodou jeho manželku Helenu a fascinovaný jej šarmom sa usiluje všetkými prostriedkami o jej priazeň. Pri istom vzrušujúcom stretnutí zapríčiní autonehodu. Helena utrpí zranenie hlavy - a stratí zrak.

Marric, ktorý nepriamo síce, zapríčinil dve katastrofy, uniká výčitkám - a začne piť. Po automobilovej nehode sa dostane do domu istého maliara, rodinného priateľa Filipovcov. Tento mu v šťastne volenom okamihu prezradí tajomstvo veľkosti Filipa, ktorý obklopuje aj život maliara. Marrica, trápeného výčitkami, vec zaujíma. Maliar mu vyrozpráva svoju osobnú "story", poznačenú ľahkomyselnosťou, ťažkosťou atď.

Lekár Filip ho vraj priviedol k objavu prameňa nesmiernej energie. A vy-svetlil Marricovi, o čo ide: je to asi tak, ako s touto lampou, povedal maliar. Pozri, všetko je v poriadku: vedenie, konštrukcia a žiarovka. A predsa nesvieti! Lebo nie je zapojená na energiu. Aj s človekom je to tak. Kým sa nedostane do kontaktu s nevyčerpatelnou skrytou energiou, nie je schopný ani svetla ani tepla. Je ako táto zhasnutá lampa.

Vec začne Marrica fascinovať. Žiada bližšie vysvetlenie. A maliar pokračuje: človek sa dostáva do kontaktu s onou nesmiernou energiou, a k z a č n e p o m á h a ť i n ý m , ale iba pod dvomi podmienkami:

- že sa nik - okrem dotyčného - o tom nedozvie,
- a že je pomoc nežistná; inými slovami: pomoc má ostať v tajnosti a dobrodinec nesmie prijať za ňu nijakú odmenu alebo náhradu.

Prečo tá prísna utajenosť? - pýta sa Marric.

Ak drôty dynami nie sú dokonale izolované, energia sa stráca - odpovedal maliar. Aj s onou utajenou energiou je to nejako tak. Utajenie izoluje vodiče energie.

- To by bola skvelá vec, keby to bola pravda! Vám sa to už podarilo?
- prehodil s viditeľným záujmom Marric.

- Myslím, že hej! Marric, očakáva Vás veľké prekvapenie, keď to vyskúšate na sebe!
 - Keď je to také jednoduché, ako hovoríte, nedbám.
 - Len nie tak zhurta! Najprv sa musíte oslobodiť od samolásky a ctižiadosti. Človek musí skutočne nechať seba v pozadí. A potom, uvážte si to dobre, kým sa do toho pustíte. Je to čosi nebezpečné!

Raz to niekto previedol veľmi - nesmierne- dôsledne. A skončil na kríži! A mal len 33 rokov.

To bolo všetko, čo maliar povedal.

Pretlmočil som rozhovor nie doslova ale verne podľa zmyslu. Marricovi to stačilo. Sotva vedel, že maliar vlastne inými slovami vyriešol Ježišove odporúčania r e č i n a h o r e : nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí pravá. Keď dávaš almužnu, nevytrubuj pred sebou, ako to robia pokrytci v synagógach a na uliciach, aby ich ľudia chválili. Ďalej: hovorím vám, už majú svoju odmenu. Dajte si pozor, aby ste nekonali dobré skutky pred ľuďmi, aby vás obdivovali. Inak nemáte zásluhy u vášho Otca, ktorý je na nebesiach.

Maliar podal Marricovi na rozlúčku ruku a povedal: Stanete sa celkom iným človekom. Ak raz s tým začnete, budete dostávať nové a nové sily.

A Bob Marric s tým začal. A dôsledne. A stal sa skutočne iným človekom. Hneď na ceste domov vložil do vrečka chudobného suseda 300 dolárov na zaplatenie nemocnice jeho ženy. A tak to šlo rad radom, deň čo deň - a viac neprestal.

Všetci krútili nad ním hlavou, že čo priviedlo tohto ľahkomyselného človeka k takej radikálnej životnej zmene? Film potom pokračuje svojím spôsobom: zblížením sa slepej a neskôr operáciou uzdravenej Heleny s Marricom. Ale to už nie je pre nás dôležité.

Nám šlo o onú zásadu a či metódu z m e n y ž i v o t a . Človek sa skutočne mení - ak začne konať dobro, utajene a nezištne. A pravdou je aj tvrdenie, že sa tým človek zapojí na nevyčerpatelnú životnú energiu.

Ale uverí to niekto, kto to neskúsi? Sotva!

Každý - alebo skoro každý - je však ochotný uveriť v jestvovanie onej energie a možnosti zmeny života, ak to mohol spozorovať na správaní sa ľudí okolo seba. Ak to vyskúša na sebe a skutočne objaví onú nevyčerpatelnú životnú energiu, vtedy už nemusí veriť. Bude to už v e d i e ť , c í t i ť , v i d i e ť . Tak ako sa vidí a cíti zažatá lampa!

SE, 14.5.1984.

- o -

Palestína: Univerzita z Betánie, založená na podnet Pavla VI., oslávila v minulých dňoch 10. výročie svojho trvania. V súčasnosti je na nej zapísaných asi 1200 poslucháčov, z ktorých 46 % sú ženy, čo je v arabských krajinách neobvyklý úkaz. Univerzita má filozofickú a prírodovedeckú fakultu, seminár pre učiteľov a usporadúva tiež kurzy pre ošetrovateľov a zamestnancov v štátnej službe. Budú tiež zriadené zvláštne kurzy pre sprievodcov pútnikov po Svätej Zemi.

Indonézia: Filozofický inštitút v Djakarte, hlavnom meste, usporiadal v tomto roku prvý kurz teológie pre laikov. Akcia mala neočakávaný úspech, lebo sa prihlásilo 150 záujemcov zo všetkých spoločenských tried a rôznych miest na ostrove Jáva. Kurz započal začiatkom t.r. a potrvá 6 mesiacov. Jeho hlavnou úlohou je zapojiť hlbšie laikov do evanjeli-
 VR, 14.5.1984-č.

V pravidelnej relácii "Náboženstvo a dnešok" otec Anton hovorí na tému:
Oslava 60-tyky otca arcibiskupa Jozefa T O M K U .

11. marca 1984 slávil 60-tku otec arcibiskup Jozef Tomko, generálny sekretár svetovej biskupskej synody. Pri oslave v Ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, ktorého bol spoluzakladateľom, v odpovedi na blahoželanie rektora Ústavu a všetkých jeho obyvateľov, sa otec arcibiskup rozhovoril tak, ako sa to robí v kruhu priateľov. Keďže povedal pozoruhodné veci, pokladám za vhodné sprístupniť Vám niekoľko jeho myšlienok:

"Pamätám sa, kedysi, keď sme oslavovali, myslím, 50-tku nebohéno Štefana Náhaliku, náš Gorazd "spáchal" báseň. Začínala sa volajako takto: "čože je to päťdesiatka..." a potom to pokračovalo - to bola iba prvá splátka - bolo to volajako poetickéjšie, krajšie. Ale každopádne, keď človek hľadá dozadu, reflektívne, tak poznáva, že to bola c e s t a, že to bola l í n i a, že to bola zlatá, červená niť, ktorá ťa kdeśi viedla: p o v e d o m i e P r o z r e t e ľ n o s t i. Vo svojom prípade to cítim priam živelné: všetko Pán Boh pripravil a usmernil svojim spôsobom.

Tu otec Dominik spomenul naše spoločné dielo, na ktoré som hrdý preto, že je s p o l o č n é, že sa ulialo, ukulo tu, v tomto Ústave, totiž e r b - erb a motto, ktoré viac-menej vyjadruje čosi, čo je v tej samej línii červenej čiary, červenej, zlatej nite životnej: s l ú ž i ť C i r k v i ! Toto cítim stále viac ako čosi reálne, ozajstné. A b y C i r k e v r á s t l a ! Cirkev, ktorá má tri rozmery - a p o n na mojom erbe, ale aj v skutočnosti.

Cirkev, z ktorej pochádzam - diecéza košická - s celou svojou skutočnosťou. Tá košická diecéza je znázornená laliami - tri lalie na červenom poli.

Potom, uprostred, je druhá dimenzia Cirkvi: Cirkev v našom slovenskom národe. Je znázornená tromi vrškami a dvojitém cyrilometodským krížom. Ozaj, ten cyrilometodský kríž značí pre nás tradíciu, značí bohatstvo - a to nesmierné bohatstvo. My všetci by sme si mali p r e - š t u d o v a ť h i s t o r i u, našu Slovenskú históriu! V nej vidieť, čo značí cyrilometodská línia, myšlienka a dedičstvo sv. Cyrila a Metoda pre náš národ a pre jeho fyziologickú z á c h r a n u v najťažších dobách! Čo značí aj dnes práve táto myšlienka, ktorá sa - povedal by som - stelesnila, vyjadřila, v tomto Ústave. A v jeho diele. Viete, keď niekedy prídu všelijaké útoky a chceli by tento Ústav predstaviť ako nejaký politický revanšizmus alebo ja neviem čo iné, ako politické sídlo, aké je to smiešne pre nás, ktorí tu žijeme, keď my môžeme otvoriť dvere hocikomu a ukázať mu, čo tu robíme. Nech príde, nech počúva, nech vidí, nech číta - najmä nech číta to, čo produkujeme, že ide ozaj o náboženstvo, že tu neide o dajakú politiku, že je to čosi, čo ozaj d v í h a n á š n á r o d !

Dnes, keď badáme že národné povedomie akosi aj doma či ochladlo, či sa zahmlilo volajako, fakt je, že našim ľuďom - niektorým našim ľuďom - nezáleží na tom vôbec, kde sa Slováci náchadzajú, aká je ich úroveň mravná, aká je ich úroveň kultúrna, aká je úroveň dobrého slovenského mena v zahraničí, pred inými národmi. Teda, aby rástla aj cirkev na Slovensku, cirkev ako ochranka v najťažších dobách tých najkrajších, najhlbších, najúprimnejších, najslovenskejších hodnôt. Hodnôt, ktoré sú všeludské. To, čo ozaj ľudí robí ľuďmi a nie zverami. Aby táto Cirkev aj na Slovensku rástla! To bola druhá rovina, druhý cieľ.

Potom príde tretia rovina, ktorá je znázornená v mojom erbe - a to je s v e t. Pomaly mi v duši - povedal by som - narástlo čosi veľké: tá cirkev, z ktorej som vyšiel, ktorá bola skonkrétnená tam, na území jedného biskupstva, tá Cirkev, ktorá potom prejavovala práve v službe cez tento Ústav - cirkev na Slovensku - alebo Cirkev medzi Slovákmi, pretože nemôžem zabudnúť tu ani na bratov v zahraničí, títo všetci

naši bratia nachádzajú v tomto Ústave práve svoje stredisko, svoj domov, svoje ohnisko. Práve z tejto širokej diecéznej slovenskej naraz mi narástlo čosi, čo je väčšie ako realita, čo prerastá ešte aj tento rámec: totiž C i r k e v v š e o b e c n á . A tak pri cestách, či už v Japonsku, v Afrike alebo v Amerike Strednej, Južnej, aj tu v Európe, človek dýcha čosi a hľadá čosi a pozoruje čosi, čo vidí nie ako iba čosi mystické, nielen ako čosi tajomné, ale čo dýcha, čo žije t e r a z : a to je Cirkev ako dnešná realita! Keď hovorím o katolíckej Cirkvi, hovorím ako o čomsi veľmi konkrétnom, ako o čomsi čo si môžete predstaviť: každú zem v nej ako čosi reálne, každý národ v ich biskupoch reprezentovaný.

Tým boľavejšie potom je, keď Vám chýba práve s l o v e n s k á d i m e n z i a cirkvi na synode! Tým boľavejšie je to! A pocítili to - a nie nejakým mojím pričinením - synodálni otcovia najmä teraz, na poslednej synode. A pocítili to veľmi bolestne. My tu istotne strácame príležitosť d a ť s a p o z n a ť ako cirkev Slovenská, aj ako národ slovenský. Toto, to je bolestné! Časy sú také, že my dnes nemôžeme ani len vystúpiť na to pole - na to cirkevné alebo medzinárodné pole - takí, aby sme sa jednoducho ukázali, akí sme.

Nuž, drahí bratia, ja Vám preto ďakujem veľmi za tú podporu - morálnu - ktorú mi dávate a ďakujem aj hlasom zo Slovenska. Práve predvčerom som dostal d u c h o v n ú k y t i c u n a š i c h c h o r ý c h z o S l o v e n s k a . Ide o tisícky a tisícky omši, obetovaných prijímaní, dní utrpení, ružencov na posteli prikutých a pod. Toto je n a š a s i l a , za to som veľmi povďačný! Som povďačný aj za Vašu sympatiu, za Vašu pomoc.... "

SE, 4.1984

- o -

Vilno : 61. číslo "Kronika katolíckej cirkvi v Litovsku" uverejnila správu o rozsiahlej podpisovej akcii litovských veriácich za okamžité prepustenie katolíckych kňazov Svarinskasa a Tankieviciusa, ktorých v roku 1983 odsúdili na 10 rokov straty slobody. Petíciu, adresovanú sovietskym úradom, podpísalo doteraz vyše 132.000 litovských katolíkov, t.j. každý 23. občan!

Sovietska tajná služba KGB registrovala ľudí, ktorí zbierali podpisy a pokutovala ich. Litovský minister spravodlivosti sa v istom TV vysielaní vyjadril, že zberateľov podpisov dá zatknúť a postaviť pred súd.

Obaja odsúdení kňazi boli členmi katolíckeho výboru na obranu práv veriácich, ktorý jestvuje už 5 rokov. V tomto období vydal vyše 50 dokumentov, v ktorých kritizuje porušovanie náboženskej slobody v ZSSR.

Nairobi : V kenskom hlavnom meste Nairobi sa rozbehli organizačné prípravy na 43. svetový eucharistický kongres, ktorý sa bude konať 11.-18.8.1985 pod názvom: Eucharistia a kresťanská rodina".SE,8.2.84

Bratislava-Bonn: Nemecká katolícka tlačová služba KNA z 30.1.1984 priniesla niekoľko podrobností, ktoré osvetľujú násilnú smrť Ing. Premysla Coufala a či páttra Stefana. Podľa správ, ktoré prenikli v posledných dňoch na Západ, sa príslušníci StB dostali do Coufalovho bytu pomocou jedného niekdajšieho študenta teológie, ktorý vedel, že Coufal vo večerných a nočných hodinách otvorí iba na zaklopanie podľa dohovoreného spôsobu. Večer, 23.1.1981, priviedol k jeho bytu skupinu zamaskovaných mužov. Keď Coufal otvoril, vtrhli dovnútra a začali ho biť a bodáť nožami. Susedia vraj počuli jeho krik. Bývalý študent po niekoľkých mesiacoch náhle zomrel. Zaujímavé je, že sa nekonali nijaké pohrebné obrady. Mrtveho jednoducho zahrabali na cintoríne v rodnej obci.

SE, 1.2.1984.

. o .

Msgr. Viktor Trstenský

nie je neznámy slovenskej a českej verejnosti, a to vďaka ŠtB, ktorá bola za posledných 12 rokov tomuto charakternému, vzornému a horlivému kňazovi stále v pätách.

Keďže nie je možné všetko premlčať a keďže aj cez hermeticky uzavretú hranicu, oddelujúcu dva svety, predsa len z času na čas niečo prenikne, dostalo sa relatívne veľa správ o Trstenskom i na Západ a rozhlasové stanice slobodného sveta ich poslali naspäť na vlnách éteru. Dokonca vyšiel i v zahraničí jeho životopis pod titulom "Ako svedectvo", ak túto knihu vôbec možno nazvať životopisom, lebo okrem niekoľkých autobiografických údajov je to vlastne séria dokumentov o vzťahoch medzi Cirkvou a štátom v Československu, alebo presnejšie o prenasledovaní Cirkvi v tejto krajine.

Viktor Trstenský sa narodil 28. marca 1908 v Trstenej. V roku 1931 bol vysvätený za kňaza a v dušpastierskej činnosti ostal do roku 1949, kedy ho zavreli. Po 7,5 ročnom väzení a práce ako robotník dostal znova súhlas k pastoračnej činnosti. Dlhو sa jej však netešil. V r. 1973 musel odísť na základe súdneho rozhodnutia do penzie.

Medzi dôvodmi, ktoré štátna prokuratúra na súde predniesla, bol aj taký, ktorý sa v histórii komunistického súdnictva sotva kedy uviedol: v kázni vraj hrozil neveriacim, že aj oni sa budú musieť zodpovedať pred Božou spravodlivosťou.

Po tomto úvode vám prečítame časť posledného listu Viktora Trstenského prezidentovi republiky Dr. Husákovi. Trstenský sa častejšie utieka k tomuto typu dialogu s predstaviteľmi štátu, ale istotne nie preto, žeby bol presvedčený že hlava štátu nie je informovaná o tom, čo sa podniká proti Cirkvi, ale preto, že Trstenský je a chce byť lojálnym občanom štátu v ktorom žije.

Trstená, 17.11.1983.

Vážený pán doktor Gustav Husák,
prezident ČSSR
Praha - Hradčany.

Vážený pán prezident!

S radosťou som využil možnosť doliečiť sa v Bardejovských kúpeľoch po ťažkej operácii žľníka, slepého čreva a iných vnútorných náduhov, zapríčinených z väčšej časti 10-hodinovým nečakaným zásahom viacčlennej štátnej bezpečnosti v deň mojich 75-tich narodenín 29. marca t.r. Lebo podľa lekárskeho znalcov duševné stresy spôsobujú infarkty, vysoký tlak, žľníkové choroby, cukrovku, ba i rakovinu.

Zmena prostredia a vzduchu v kúpeľoch, i starostlivá opatera lekárov a zdravotníckeho personálu, by splnili 100 %-ne úlohu môjho doliečovania, nebyť príhody, ktorá ma duševne veľmi rozrušila i povážlivo narušila proces môjho doliečovania. Táto príhoda ma núti napísať Vám tento list. Ide o toto :

v sobotu 29. októbra t.r. ma vyhládali na ubytovni isté veriace pacientky a prosili ma, či by som v nedeľu ráno nevyspovedal väčší počet veriacich, keďže kňazi v Bardejove, pod ktorých právomoc patria Bardejovské kúpele, sú veľmi zaneprázdnení a nemôžu ich obslúžiť. S bolesťou som musel sklamať s prehlásením, že ja nemôžem spovedať, lebo štátna vrchnosť ma už 31 rokov zbavuje súhlasu kňazsky účinkovať. A keby som ich vyspovedal, previnil by som sa proti akémusi mareniu štátneho dozoru nad cirkvami a náboženskými spoločnosťami. I škodil by som kňazom v Bardejove, ktorých by štátna vrchnosť zbavila kňazského súhlasu pre pastoračiu preto, že mi nezabránili takúto činnosť.

Po odchode týchto veriacich som uvažoval o tom, odkiaľ má tá či oná štátna správa - a či vôbec môže mať - právo zakazovať akcie podobného druhu. Prišli mi však na um výkriky Židov Pilátovi, zdráhajúcemu sa odsúdiť Pána Ježiša na smrť: "My máme Zákon a podľa toho zákona musí zomrieť, lebo sa vydáva za Syna Božieho!"

Nuž, nedá sa nič robiť. Proti moci niet dišputy, i keď podľa verdiktu Norimberského súdu nad Hitlerom a jeho krvavými generálmi: kto plní nespravodlivý zákon, je vinný a odsudzuje sa ten, kto taký nespravodlivý zákon vynáša. "

A mons. Trstenský pokračuje vo svojom liste prezidentovi Husákovi :

"Ešte viac ma dorážali ponosy kúpeľných hostí, ktorí s bôľom v srdci rozprávali o svojich mnohých ťažkostiach - a to nie tak o hmotných, ako skôr o duševných - privádzajúcich ich často až do zúfalstva. Jedni napríklad mi spomínali, aké súženia vždy prežívajú pri prihlásení svojich dietok na náboženstvo, ako musia odolávať nátlakom učiteľov, ktorí ich presviedčajú že škodia svojím deťom, zbavujú ich možnosti študovať na vysokých školách, zatažujú ich nepotrebným, vymysleným štúdiom, ba veľa ráz nechcú prijímať prihlášky na náboženstvo, klasifikujú prihlásených veľmi nespravodlivo.

Iní sa ponosovali, že pre nedostatok kňazov alebo ich prístárlosť nemá ich kto obslúžiť v potrebách duchovných, prípadne musia stáť celé hodiny pred spovednicami, kým príde na nich rad. Mnohí sa zasa žalovali, že na pracoviskách sú ponižovaní pre svoje presvedčenie, finančne ukracovaní, v postupe skoro úplne brzdení. Viacerí tvrdili, že im chýba modlitebná knižka, katechizmus, sväté Písmo. Trápi ich otravovanie protináboženskými vysielaniami v TV programoch, rozhlasových reláciach, písачkami, nehodnými kultúrneho človeka, nezmyselnými útokmi na svätú Cirkev a svätého Otca. Tých žalôb bolo veľa a veľa. Nespomínam ich, lebo sú až veľmi známe, ako napr. zatvorené brány seminára pred mladíkmi, túžiacimi byť kňazmi, na možnosť sa venovať devám a mládencom, duchovnému životu a obrodzovaniu našej konzumnej spoločnosti v reholiach, na duchovných cvičeniach; sťažovaná, ba často úplne znemožnená návšteva kňaza u nemocných v nemocniciach atď. atď.

Ťažko pochopiť normálnemu človeku, prečo a načo to všetko. Aký zmysel má ten sústavný boj proti Pánu Bohu, svätej Cirkvi, vôbec proti dobru? Veď načo bojovať proti Bohu, ktorého podľa bojovných ateistov niet? Prečo gniaviť svätú Cirkev a náboženstvo, keď to - ako tvrdia tí bojovní ateisti - pomaly zaniká? Načo vôbec spomínať náboženstvo, keď podľa Vl. nariadenia z 27. júna 1954 nebude sa už od občanov v žiadnom prípade vyžadovať, aby robili voči štátnym úradom alebo podnikom oznámenie o svojom náboženskom vyznaní v úradných dokladoch, formulároch a dotazníkoch? Načo potom v trestnom zákone paragrafy 236 a 237, trestajúce okmedzovanie slobody vyznania za náboženský útlak?"

A mons. Trstenský, ktorého list prezidentovi vám čítame, odpovedá :

"Jediným dôvodom tohto boja je n e n á v i s ť v o č i B o h u a s v ä t e j C i r k v i ! Najrukolapnejším dôkazom tohto tvrdenia - veľmi jasného - že ozaj jedine nenávisť voči Bohu a svätej Cirkvi pobáda protivníkov k odporu proti všetkým, čo záväža Pánom Bohom, je skutočnosť, že u nás niet príčiny pre taký boj, aké napríklad aj podľa bojovných ateistov boli v minulosti. Cirkev u nás nevlastní nijaké majetky. Všetko jej imanie - kostoly, cirkevné ústavy, ba ešte aj matriky - sú v štátnej správe. Kňazi majú v pomere k iným zamestnancom v štáte najmenšie platy. A keď si aj niečo nadobudnú, je to len preto, že vedia narábať so získanými financiami, prípadne dostanú čo-to od veriacich alebo od príbuzných, zatiaľčo iní márnotratne rozhadzujú svoje platy, stavajú si nákladné chaty, chodievajú do ďalekých krajov sveta.

Cirkev sa nezaobrá politiku, čo tiež kedysi bolo kameňom úrazu pre jej protivníkov. Bojujú jedine proti nespravodlivosti, hriechu, krivdám, proti nepoctivosti, zločinnosti atď. atď. A tých rán je všade dosť, no najmä tam, kde sa stratila alebo sa stráca viera v Boha, vo večnosť. Bolo by ozaj zahodno urobiť prieskum, kde je viac svedomitosti, poctivosti, usporiadaných rodín, mravnej mládeže - či v oblastiach, dedinách a mestách, kde sú živí veriaci, v práci oduševnení kňazi alebo tam, kde žijú bojovní neveriaci, ľahostajní veriaci a svoju apoštolskú prácu zanedbávajúci kňazi alebo nijakí kňazi.

Všimnite si české pohraničie, periférie Moravskej Ostravy, Prahy, Bratislavy, Košíc a iných našich väčších, ba už i menších miest, kde niet kňazov a obyvatelia sa málo alebo nič nestarajú o vieru. Zhrozíme sa nad duševnou i mravnou spúšťou tamojšieho obyvateľstva. Mal som tú možnosť zažiť to nielen v západných mestách, ale i u nás!"

Trstenský potom pokračuje :

"Nemožno ospravedlniť tento boj, áno, ozajstný boj, ani preto, že vedenie našej republiky sa zaviazalo

- v našej Ústave, článok 20, 28, 32,
 - v trestnom zákonníku, § 236, 237,
 - i v zákone č. 217/1949,
 - v prijatej Všeobecnej deklarácii ľudských práv z 10.12.1948,
 - v záverečnom akte Helsinskej konferencie z roku 1975,
 - v Deklarácii o náboženskej znášanlivosti,
 - a najnovšie i v medzirádkových dokumentoch o ľudských právach,
- že bude rešpektovať všetky ľudské práva, včítane úplnej náboženskej slobody a nebude prekážať jej uplatňovaniu v každom jej odvetví.

Bolestné teda je, že sa nielen neplnia tieto prijaté a do nášho zákonodarstva včlenené záväzky a sa nielen obchádzajú, porušujú, lež prekáža sa ich uskutočňovaniu, zatiaľ čo bojový ateizmus má voľné pole pre svoje šírenie v rozhlas, TV, v tlači a vôbec v hromadných oznamovacích prostriedkoch, čo tisíc percentne využíva nielen propagáciou ateizmu, ale sústavným potupovaním všetkého náboženského, štváním proti tomu čo väčšine občanov je sväté. A veriaci musia všetko mlčky a len s bôľom v srdci pozorovať, počúvať bez toho, žeby sa mohli brániť a aspoň nejakou tou chvíľkou v rozhlas a v TV sa potešiť počutím aj niečoho pre seba a svoje menšie i väčšie dieťky, i povzbudiť sa ku konaniu dobra a k vyhýbaniu sa rozličným životným úskaliám. A tých je viac ako dosť!

Ako ináč by to vyzeralo v našich podnikoch, školách, na družstvách, vo vojenských kasárňach a najmä v rodinách, v mládežníckych spoločenstvách a všade, kam by vstúpila ľudská noha, keby sa nielen vyhlasovali, lež aj plnili prijaté dokumenty, predovšetkým tie, ktoré zabezpečujú Pánu Bohu tie miesta v ľudskej spoločnosti, aké mu patria. Vytváralo by sa ovzdušie nielen pokojného, ale i radostného života, života porozumenia, nie nedôvery, aká je teraz medzi nami. Života poctivosti, nie podvádzania a klamstva. Života lásky a nie nenávisti. Láska a všetky tie spomínané čnosti môžu byť len tam, kde je Boh! Boh je Láska. Boh je láska a kto ostáva v Bohu, zostáva v láske a Boh zostáva v ňom!

Je zaujímavé, že všetky pracoviská a podniky veľmi rady prijímajú za skladníkov kňazov. Odôvodňovali to tým: všetci kradnú, nikomu nemožno veriť, len na kňazov sa možno spoľahnúť. K sebachvále sa môžem i ja priznať, že keď som bol skladníkom - a takmer všetkým v jednom stavebnom podniku - hoci v ňom bolo zamestnaných sto i vyše robotníkov, postačili sme dvaja - staviteľ a ja - a niekedy, najmä pri výplatách, bol aj nejaký účtovník.

Podnikoví predstavitelia v Prahe - bola to totiž stavebná odbočka Konštruktívy z Prahy v Trstenej - nemali nikdy s nami oštary, ba ani s robotníkmi. A keď som odchádzal do svojho povolania, nadriadení sa

ma pýtali, prečo ich zrádzam a len s nevôľou ma prepúšťali. Robotníci zasa pri rozlúčke sa ma pýtali: Pán farár, sme lepší, ako pri Vašom príchode?

Kapitán Ramič nás, kňazov, privítal: NO, ho, farári! Břicha pást, to jo, ale makat ne!? No my vás naučíme čelat! - A o mesiac sme sa museli hanbiť, tak nás pred ostatnými vojakmi chválil! Tak to bolo i vo väzniciach a všade na pracoviskách, kde robotovali kňazi alebo katolícki laici v tzv. výrobe.

Veriaci preto je poctivý, snaživý, ľudský, lebo tým oslavuje Boha, slúži mu a vie, že len tak sa niekedy spojí s Pánom Bohom vo večnosti. Hlásame a budeme hlásať :

vnášaj lásku, kde je nenávisť,
všade id' s čistým srdcom;
odpúšťaj, kde nájdeš previnenie,
spojuj, kde je rozdvojenie,
hlásaj pravdu, kde je blud,
vieru, kde niet svetla.
Vráť, čo si ukradol,
daj si do poriadku svoje manželstvo,
keď si si ho rozvrátil!
Kajaj sa - a to nie hociako,
keď si zmárnil život nenarodených, atď, atď.

Vážený pán prezident, prepáčte láskavo, že Vám toto píšem. Nechcem prekračovať hranice svojho práva, ktoré mi dovoľuje naša Ústava. No sledujúc život otvorenými očami a vidiac hrozné následky nevery - tek u nás ako i na Západe - a využívajúc ústavou mi dovolené právo podávať sťažnosti ako člen národa ktorý milujem a úd Cirkvi, ktorá mi je Matkou, dvíham svoj hlas a volám : Preč s raketami každého druhu! Teda i s raketami nevery, najmä tej bojovej! Tá je totiž najzhubnejšou jadrovou zbraňou, schopnou celý svet priviesť do časnej i večnej skazy a záhuby.

Darmo totiž budeme chcieť zachovať najvyššie poschodie mrakodrapov svojich prác a námah, keď sa nepostaráme o upevnenie spodných poschodí a predovšetkým základov, na ktorých stoja tieto najvyššie poschodia. Všetko sa nám zrúti a zničí nám nielen naše mozole, ale pochová i nás všetkých. Tak je to i s mierom. Jeho základom je Boh, spravodlivosť, sloboda, pravda, láska- prakticky dôsledné uplatňovanie tých záväzkov, ktoré prijali a zaviazali sa plniť všetci milovníci šťastia a blaha. Teda aj Vy, vážený pan prezident!

V opačnom prípade obстоjíme tak, ako obstál pokrokový otec vo svojej starobe, ktorý - keď bol malý v zamestnaní, v príjmoch - modlieval sa spolu i s deťmi, chodieval s nimi do kostola, prijímal i sviatosti a svojím životom bol povzbudzujúcim príkladom svedomitého pracovníka všade, kde sa obracal. Keď sa však "operil" slávou i bohatstvom zatažil a hlavne málo ľudským životom preslávil, nielen sám zabudol na duchovný život, na Boha, lež aj svojím deťom bránil modliť sa, do kostola chodiť, sviatosti prijímať. A keď sa dietky ohraďovali proti jeho zákonu poukazom na tretie Božie prikázanie, zareval na ne: Nijaké tretie Božie prikázanie, ja som vašim prikázaním! Nepôjdete nikam!

Keď zostarel a zomrela mu manželka a nemal sa kam uchýliť - lebo do starobínca sa veľkému pánovi nechcelo ísť - zašiel za svojím najstarším synom a modlíkel: Synu, vidiš, ostal som sám. Starobíneec nie je pre mňa. Budem bývať pri tebe.

- To teda nie- odekol syn. Nemám miesto, môj byt je malý, mám manželku, deti. Niet tu miesta pre vás!

- Synu- povedal otec. A nepoznáš štvrté Božie prikázanie: cti otca svojho a matku svoju?

- Hej, teraz Vám je dobré štvrté Božie prikázanie! A keď som ja odvoľával na tretie Božie prikázanie, chcejúc chodiť do kostola, s krikom ste mi povedali: Žiadne tretie prikázanie, ja som tvojím prikázaním! Teda keď neplatí tretie Božie prikázanie, neplatí ani štvrté! Practe sa mi z očí, tam sú dvere!

Kruté, ale spravodlivé! Ako sa do lesa volá, tak sa z lesa ozýva! A náš koniec bude aký?

Bez Boha taký, aký bol koniec Titenicu v roku 1912. Hrdil sa nápisom: Nebojíme sa ani mora, ani Boha! Keď sa, však topil, hudba hrala známu pieseň "Blíž k Tebe, Bože môj". Malá hrstka sa zachránila a ostatní zahynuli v hĺbkach oceánu.

Nemôže to byť aj s nami ?

Hej, keď sa zničí základ domu, zrúti sa aj tá najhonosnejšia stavba. Ak sa zničí prvé Božie prikázanie a bráni sa ho plniť - Ja som Pán Boh tvoj, nebudeš mať iných bohov okrem mňa, aby si sa im klaňal - či je to už majetok, žena, muž, hriech taký či onaký, ideológia, zamestnanie, vlast', prečo by malo platiť štvrté Božie prikázanie o úcte k rodičom, k predstaveným, vlasti a vôbec všetkému, čo je v našom vesmíre, či je to živé alebo neživé.

Prečo alebo akým právom by sa ľudia trestali za zabíjanie, vraždy, terorizmus? Prečo by malo platiť šieste prikázanie - nezosmilniš, sledme- nepokradneš, ôsme-neprehovoriš krivého svedectva proti svojmu blížnemu, deviate- nepožiađaš manželky svojho blízneho? Potom, keď niet Boha a zodpovednosti pred Ním, keď niet večnosti, jedz, pi, kraď, zabíjaj, smilni atď. Preto povedal istý svätec: Keby sa plnili príkazy Božie - ale všetky, teda i prvé - nebolo by treba nijakých iných zákonov. Keď sa ale prestanú zachovávať Božie prikázania, neudrží svet ani milión zákonov, teda ani zákon o mieri a manifestácie zaň!

Ostáva vždy pravdou to často opakované: Sláva Bohu na výsostiach - a len tak "pokoj ľudom dobrej vôle". Je to pravda či nie?

Istý príslušník ŠtB mi v dôvernejšom rozhovore povedal: v oblasti, v ktorej mám svoj rajón, mám zlikvidovať tristo dosť vážnych kriminálnych prípadov. Hej, keď sa rúcajú kostoly, musia sa stavať väznice a vydávať miliardy na zbrojenie. Kde sa teda zabíja Boh, zabíja sa vzájomná dôvera, úcta človeka k človeku a zabíja sa aj človek. Tercium non datur. A zabíja sa v jasliach, v škôlkach, v základnej škole, v stredných školách, na vysokých školách, v kasárňach, vo všetkých oznamovacích prostriedkoch - a to zasa prízvukujem - nielen u nás, ale i v mnohých krajinách na Západe.

Bolo by osožnejšie, keby sa v srdciach ľudí - najmä mládeže, ktorá sa vinou výchovy, prostredia, zlého príkladu ocitla v bahne nerestí, čiže dostala sa na rázcestie - zobúdza, nie zabíjala, túžba po takých prameňoch hľadaného šťastia, aké jej ho môžu oni poskytnúť. Tak sa to už robí vo viacerých krajinách. Pýtal som sa svojho synovca - profesora na gymnáziu v New Yorku - ako to vyzerá s jeho mládežou. Odpovedal mi: badať, že sa vracia k Bohu! A čo ju k tomu privádza - pýtal som sa ho. "Zdá sa, že nemá ničoho, čo by ju oblažovalo, robilo šťastnou. Hmotné veci, ktorými u nás mládež oplýva, ju nevedia nasýtiť.

Nie je to ináč ani u nás. Naša mládež nie je zväčša ani materialistická, ani veriaca, hoci badať že má skôr vzťah k veciam duchovným. Túži po lámaní duchovného chleba a niet, kto by jej ho lámal. Alebo ak takí sú, bráni sa im v tom prehliadkami, vyšetrovaním, ba i väzením. Niet potom divu, že sa objavujú a množia - i keď sa to zatajuje - také hrozné prípady, akých sme boli svedkami v jarných mesiacoch pri súde synkov prominentov súčasných spoločenských vrstiev, teda všetkým oplývajúcich a predsa nespokojných hľadájúcich čosi, čo by ich ukojilo.

Ich koniec? Známy!

Ostáva pravdou to Augustínovské: nepokojné je srdce človeka, kým nespočine v Tebe, Bože! Niet v nikom inom a v ničom šťastia, lebo všetka je márnosť nad márnosť, okrem milovať Boha a jemu samému slúžiť - vyhlásil asi tisíc rokov pred Kristom múdry, bohatý, ale na konci života pozabudnutý kráľ Šalamún.

Čo konkrétne prosím v tomto liste je, aby sa u nás ozaj dôsledne plnili články našej Ústavy, záväzky, ktoré na seba vzalo vedenie našej republiky prijatím Všeobecnej deklarácie ľudských práv, Záverečného aktu Helsinskej konferencie, Deklarácie o náboženskej znášanlivosti, madridských dohovorov, Vyhlásenia vládnych a straníckych činiteľov o náboženskej slobode, Vašími prejavmi o tej slobode! Ich plnením sa odstránia trecie plochy medzi štátom a Cirkvou. Spokojní budú rodičia, že ich detky bez teroru môžu sa rozvíjať duševne na náboženských hodinách a na bohoslužbách v kostole. Prestanú sa ponosovať kňazi na obmedzovanie ich činnosti či už v úradnej pastorácii alebo mimo nej. Veriaci ľud bude môcť krmieť svoje duše a vzdelávať rozum i zošľachtovať srdce dostatočnou náboženskou spisbou. Mládež bude môcť vyhovieť svojim túžbam slúžiť Pánu Bohu tak a tam, kde bude chcieť. Reholné spoločnosti sa budú môcť pokojne starať nielen o svoje duševné napredovanie, ale budú sa môcť venovať charitatívnej, sociálnej, kultúrnej službe. Tým sa zlikvidujú žriedla nespokojnosti a zmiznú obavy z rakiet, lebo ich znehodnotí tá superraketa: viera v Boha, život Boží v ľudských dušiach!

A treba veriť, že i Pán Boh, ktorý má osudy sveta vo svojich rukách, keď Ho prestaneme potupovať, urážať a budeme mu viac slúžiť, milovať Ho, k Nemu sa utiekať, tak bude upravovať cesty ľudskej slobody, aby nebola chtivá nešťastia druhého! Pravdou totiž je, že človek si je v mnohom sám strojom svojho šťastia.

Pekne sa to vraví v tejto novodobej legende:

K Pánu Bohu prišla zo zeme deputácia s prosbou, aby pomáhal ľuďom na zemi.

- A čo sa tam deje? - pýtal sa Pán Boh.

- Ľudia sa vraždia, okrádajú sa, závidia si, prepíjajú majetky a rozvracajú rodiny!

Pán Boh povedal deputácii: Nerobte to - a všetko bude dobré!

Hej, nepáchajme hriechy a budeme žiť šťastne časne, večne!"

A mons. Trstenský dokladá :

" Keď teda chceme vyhnúť vojnám v rodine, v dedine, v meste, v kraji, vo svete, nerobme ich jeden druhému. Utvrdzujme sa v dobrom, žime zbožne, triezvo, slúžme Pánu Bohu, varujme sa všetkého čo od neho odvádza - a všade zavládne ozajstný mier.

Aby sme to však mohli dokázať, musíme si uvedomiť dôvod, prečo sa tak správať i mať silu a pomoc vedieť tak žiť. Dôvodom nám je a musí byť vedomie, že je to jediná cesta k šťastiu, k jeho prameňu, ktorým je Pán Boh a ku ktorému-či sa nám páči alebo nie, či v neho veríme alebo či sme proti nemu - sa každú chvíľu približujeme!

Túto skutočnosť zažijeme pri svojom odchode z tejto zeme a s hrôzou vyhlásime, čo vykrikol pred svojou smrťou čínsky boh Mao - pôvodne kresťan katolík a potom odpadlík: Oneľho budem pred tvárou Najvyššieho! I my smerujeme k Nemu a možno budeme pred Ním vo chvíli, v ktorú sa ani nenazdáme. Preto je nerozumné, ba zločinné, bojovať proti Bohu. A kto to robí, škodí sebe, spoločnosti, je vonnovým podpaľačom. Nenávisť voči Pánu Bohu totiž a hanobenie tých čo v Neho veria a mu slúžia, patrí medzi najťažšie a najnebezpečnejšie zločiny, hodné opovrhnutia a odsúdenia.

Preto volá prorok Ámos a Micheáš: Hľadajte dobro a nie zlo, aby ste žili tak, aby bol s vami Boh, Pán zástupov. Nenávidte zlo a milujte dobro a uplatňujte právo v bráne. Azda sa zmiluje Pán, Boh zástupov.

Radšej nech prúdi právo ako voda a spravodlivosť ako trvalý potok. Leba beda tým, čo vymýšľajú zlo a pášu zločiny na ľuďoch svojich. Keď zasvitne ráno, predvedú ho, lebo majú k tomu moc. Ak sa im zažiada pole, ulúpia ho; ak domy, zoberú ich, spáchajú násilie na mužovi v dome jeho, na človeku v dedičstve jeho. Preto takto hovorí Pán: Hľa, ja vymyslím proti tomuto rodu zlo, z ktorého nevtiahnete hrdlo, ani nebudete vykračovať vzpriamení, lebo je to zlý čas. V ten deň podchytia o vás porekadlo a žialiť budú žalospevom. Povedia, úplne sme spustošení, dedičstvo ľudu môjho zmenil, ako mi ho berie.

S prosbou k Duchu Svätému, aby Vás, vážený pán prezident, i všetkých Vašich spolupracovníkov naplnil tými darmi, ktoré Vás i všetkých čo spravujú naše dary, uschopnil zamyslieť sa nad vyššie napísanými riadkami - najmä tými prorockými - a dôsledným uplatňovaním spravodlivosti voči všetkým, rovnako ste sa vyhli sankciám, predpovedaným prorokmi.

Ostávam v patričnej úcte

mons. Viktor TRSTENSKÝ,
r.kat. kňaz mimo služby

Na vedomie :

- Dr. Peter Colotka, predseda vlády SSR,
- štátni a cirkevní činitelia v SSR.

Nemyslím, že treba k výrečnému a smelému svedectvu mons. Trstenského niečo dodať, iba ak to, že mu želáme veľa zdravia, ale i to, aby jeho hlas a hlasy jemu podobných zapojovaných občanov išli otvorené uši u vládcov a srdcia u občanov!

SE, 6.2., 10.2., 20.2.1984.

- o -

Príhovor sv. Otca Jána Pavla II. na generálnej audiencii vo Vatikáne za prítomnosti vyše 40 tisíc veriacich a pútnikov, kde na svätopeterskom námestí hovoril o martýroch moderných čias.

"Toto je doba, v ktorej mnohí z našich bratov vo viere platia vysokú cenu za svoje svedectvo vyznania. To sú tí martýri moderných čias, stíhaní totalitnými zriadeniami za to, že podľa najzákladnejšej slobody verejne vyznávajú svoju náboženskú vieru. Svojimi veľkými obeťami a strádaním, svojou odvahou, predstavujú pre ostatných výstrahu i príklad. Chcel by som, tak ako oni, aj vy tu prítomní na tomto zhromaždení, ste s vŕcnosťou opakovali vyhlásenie sv. Petra: Kristus vstal z mŕtvych a ja som toho svedkom! Toto je mojím žehnaním a vyjadrujem to z kľbky svojho srdca, udeľujúc vám apoštolské požehnanie."

Ján Pavol II. nemenoval nijakú krajinu ani skupinu. Počas generálnej audiencie pozdravil zároveň niekoľko sto poľských pútnikov, ako aj skupiny z Krakova, Varšavy, Lublina a Gdanska. Na ich spev "Nech dlho žije pápež" odpovedal latinsky "Polónia semper fidelis" - Vždy verné Poľsko!

SE, 25.4.1984.

- o -

Varšava: Ilegálna organizácia zakázaných poľských odborov Solidarność po prvý raz otvorene kritizovala v informačných obežníkoch "Tygodnik wojenny" a "Solidarność" poľského primasa kard. Glempa. Vyčíta mu, že veľmi vychádza v ústrety režimu a že sleduje politiku sociálneho mieru za každú cenu. Podnet k tejto kritike pravdepodobne zavdalo preloženie knaza Nowaka z varšavského robotníckeho predmestia do malej farnosti, ktoré sa vraj uskutočnilo z iniciatívy kardinála. Glempevi sa vyčíta aj to, že vyzval knazov, aby sa stránili akejkoľvek politickej aktivity.

Paríž : V parížskej arcidiecéze otvorili nedávno "Centrum pre náboženskú informáciu a dokumentáciu". Centrum je verejnosti k dispozícii 10 hodín denne.

SE, 22.2.1984.

zomrel v povesti svätosti v roku 1924, vo veku 33 rokov a je dnes známy na celom svete. Mnohé publikácie rozniesli svetlo tohto apoštola knazskej svätosti. Narodil sa v Belgicku z rodičov síce chudobných, ale hlboko kresťanský založených. V roku 1916 sa stal knazom. Jeho ideálom bolo spracovať na svojej vlastnej svätosti rozširovaním evanjelia medzi robotníkmi a medzi chudobnými. Bol toho názoru, že knaz sa musí stať svätým, aby jeho služba sa tiež stala úrodnou. Svoje knazstvo žil osem rokov, z toho polovicu ako chorý a pripútaný na lôžko.

Raz na zhromaždení knazov, kde sa mnoho hovorilo o sociálnej činnosti a o apoštolskom diele, mal dojem, že sa nehovorí o tom, čo považuje za podstatné. Hoci bol najmladší, dodal si odvahy, vstal a požiadal o dovolenie povedať niekoľko slov. Vyjadril svoje presvedčenie a zdôraznil potrebu dať prednosť knazskému životu vo viditeľnej chudobe, úplnej poslušnosti, modlitbe, uzobraní, dôvere v nadprirodzené zdroje. Jeho slová prednesené v skromnosti, miernosti a presvedčení mali za následok, že bol poverený hovoriť i na ďalších knazských zhromaždeniach.

Okrem toho kardinál Mercier ho poveril zvláštnym poslaním. Sám povedal: "Keď som ho uzrel, bol som pohnutý až do hĺbky svojej duše: vychádzal z neho pramen milostí". Preto ho poveril duchovným vedením mladých knazov, ktorí boli v Belgicku sústredení v tábore pre vojenskú výchovu.

P. Eduard Poppe publikoval alebo zanechal po sebe viac spisov, ktoré zapalujú pre duchovný život a pre apoštolát. Hovorieval: "Horím túžbou po Božom kráľovstve v knazských dušiach. Horím". Zdôrazňoval: "Za každých okolností konajte vždy knazsky, s vierou a dôverou tak, aby vás všetko posväcovalo a súčasne vás podnecovalo. Posväcovať sa pre službu a službou". Veľmi zdôrazňoval potrebu meditácie: hodinu, najmenej pol hodiny každý deň a to vo veľkom tichu, počúvať Ježišovi. "Aká krásna je táto samota, toto stretnutie s Bohom, intímne a tiché. V tejto sachte sa naučíme viac z teológie ako z kníh. Tak sme pripravení, aby sme mohli vyjsť ako apoštolovia. Tak Ježišovo myslenie preniká do nášho ducha."

Knazom radil chudobu i za rizika, že budú vyzerat originálne. Prijímacia izba má byť ovšem vždy čistá a pohodlná. Ale spálňa nech je ako spálňa svätých: svätého farára Arského, svätého Františka... "Občas v spoločnosti sestričky Chudoby sa prejdite svojimi miestnosťami, poraďte sa s nou, pokiaľ ide o nábytok, o zásoby atď., vzdajte sa nadbytku". Rovnako trvá na poslušnosti: Vo vzťahu k svätému Otcovi a biskupovi. Potom v nás bude Pax-tranquillitas ordinis.

Vo svojich listoch knazom vracia sa znova a znova ku svojej zásadnej myšlienke: knaz musí byť svätý. Úspech v službe je závislý na svätosti služobníka, služba je potom pre služobníka prostriedkom k posväcovaniu. Eucharistia nám dáva Ježišovu silu. Má lo knazov, ale svätých, spasí omnoho viac duší, ako veľký počet knazov priemerných!

Bolo mu zverené hnutie Eucharistického diela, ktorému dal v krátkom čase mimoriadny vývoj. Jeho zbožnosť sa živila pri Ježišovi, predovšetkým pri svätej omši, o ktorej knazom hovorieval s posvätným nadšením. V jeho živote Matka Božia zaujímala po Ježišovi prvé miesto. Ako žiak Grignona z Montfortu sa utiekal so všetkým k nej. V tomto zmysle bolo jeho životným heslom: "Knaz - druhý Kristus ukrižovaný, syn Márie Panny".

A o účinnosti pastoračných metód napísal: "Kto pracuje pre Božie kráľovstvo, robí mnoho. Kto sa modlí pre Božie kráľovstvo, robí viac a kto trpí pre Božie kráľovstvo zjednotený s Kristom ukrižovaným, ten robí všetko!" Tak je tomu. Preto na to stále denne myslíme: mnoho, viac, všetko! /Obežník pražského arcibiskupstva č. 3/84, príl. č. 13/

Spomienka na zosnulého teológa Karola Rahnera, S.J.

Z 30. na 31. marca 1984 zomrel náhle v Innsbrucku jeden z najväčších teológov, Karol Rahner zo Spoločnosti Ježišovej.

Narodil sa 5. marca 1904 vo Freiburgu, v západnom Nemecku, kde tiež v roku 1922 maturoval. Štyri týždne po maturite vstúpil do noviciátu hornonemeckej jezuitskej provincie, kde už tri roky predtým vstúpil jeho starší brat Hugo.

Ako jezuita študoval vo Feldkirchu v Rakúsku, v Tulachu pri Mníchove a v Holandsku. V roku 1932 bol mníchovským arcibiskupom, kard. Faulhabrom vysvätený za knaza.

O jeho knazskom povolaní hovorí jeho priateľ a spolupracovník Herbert Vorgrimmel: Rahner nie je rodený, strhujúci kazateľ, organizátor; jeho priťahuje duchovná starostlivosť o jednotlivca, obnovenie a prehĺbenie viery. Jeho kázne priťahujú poslucháčov nie svojou rétorikou, ale schopnosťou poznávať aj tie najtajnejšie problémy druhých a zaoberať sa nimi, ako keby to boli problémy vlastné. Svojou podstatou je Rahner to, čo sa konvenčne nazýva "duchovný vodca".

Po štúdiu filozofie vo Freiburgu sa Rahner vrátil do Innsbrucku a začal s prípravou na doktorát z teológie, ktorý ešte v decembri 1936 dosiahol. Na základe svojich už uverejnených prác sa za pol roka neskôršie habilitoval a začal v Innsbrucku prednášať dogmatiku. Jeho ponatie dogmatickej teológie bolo už vtedy, možné charakterizovať ako metafyzické; rozhodne nie pozitivistické a tiež nie historizujúce. Rahnerovi ide o zásadnú otázku vzťahu človeka k Bohu. Ci a ako je človek pozitívne otvorený pre Božie zjavenie. Ľudské dejiny sú iba miestom, kde Boh hovorí a človek je vo vlastnej prirodzenosti ten, ktorý na Božie zdelenie čaká a počúva ho. A iba ten, ktorý takto počúva, je to čo má byť - totiž naozaj človek.

Ale Rahnerova profesorská činnosť v Innsbrucku netrvala dlho. V marci 1938 obsadili Hitlerove vojská Rakúsko. Už 20. júla 1938 bola teologická fakulta innsbruckej univerzity zrušená. Určitý čas mohli profesori prednášať ešte v budove jezuitského internátu, ale v oktobri budúceho roku bol i tento zavretý. Karol Rahner bol gestapom z Innsbrucku vykázaný a pobyt v celej Gau-Tirol mu bol zakázaný. S vedomím viedenského arcibiskupa, kardinála Inzera, ho viedenský prelát Karol Rudolf prijal do správy viedenskej arcidiecézy a poveril ho úlohami v pastoračnom inštitúte. Tu mohol pokračovať vo svojich prednáškach a pracovať na ďalších publikáciách.

Zaujímavá je jedna epizóda z tohto obdobia, ktorá zároveň podáva jasný obraz Rahnerových názorov: v roku 1943 rozposlal vtedajší freiburgský arcibiskup Konrád Gräber všetkým biskupom v tedajšej Ríši list, v ktorom si sťažuje na rôzne novoty, ktoré sa vo vierouke a liturgii objavujú. Medzi iným uvádza napr. klesajúce ocenenie scholastickej teológie, vzrastajúci vplyv protestantskej dogmatiky, premenovanie tzv. všeobecného knazstva, snahu o materinský jazyk v liturgii atď. - často požiadavky, ktoré II. vatikánsky koncil splnil a ktoré sú nám dnes už bežné, ale vtedy vyznievali skoro herecky.

Viedenský arcibiskup poveril svoj pastoračný úrad vypracovaním odpovedi. Jej autorom bol Karol Rahner. Úvodom konštatuje, že Cirkev vždy žila v súlade s tou, ktorou dobou a preto i dnes musí na potreby doby odpovedať, lebo ináš sa vystavuje nebezpečenstvu, že sa jej ľudia - a predovšetkým mladá generácia - odcudzí. Iba taká vôľa ku tradícii môže mať úspech i v budúcnosti, ktorá zároveň poctivo hľadá nové cesty a prostriedky - hovorí Rahner - a pokračuje: nie je žiaden

dôvod ku znekludneniu, keď sa naozaj všade začína ohlasovať nový život, keď sa pociťujú a diskutujú aktuálne otázky, keď sa hľadajú nové cesty. Nieto žiadneho dôvodu ku znekludnovaniu, keď táto iniciatíva nie je nariadená zhora, ale vzniká spontánne zdola. Ani dogmatika, ani cirkevné dejiny nedávajú žiaden dôkaz toho, že oné veľké hnutia v Božej cirkvi, pomocou ktorých sa dáva právo novému času, musí vychádzať z hierarchie.

O niekoľko mesiacov neskôršie definoval i Pius XII. podobne úlohu laikov v Cirkvi a dodnes majú tieto zásady platnosť.

Z blížiacou sa frontou a s koncom vojny skončilo jeho pôsobenie vo Viedni. Od júla 1944 pracoval najprv ako farár v jednej bavorskej dedine, ale už v auguste 1945 bol zavolaný do Mnichova, aby tu, v jezuitskom Bergmanovom kolégiu prednášal dogmatiku. Nasledovala katedra dogmatiky v Innsbrucku, potom bol zavolaný na univerzitu do Mnichova a nakoniec do Münsteru. Jeho profesorská práca bola, ale ďalej doplnovaná prednáškami, exercíciami. Rahner bol veľmi obľúbený exercitátor; Kurzami - a samozrejme publikáciami - ktorých je viac ako 4 tisíc.

Pritom treba povedať, že Rahner - autor rozsiahlych štúdií o najhlbších teologických problémoch, sa nevyhýbal ani malým prácam na všeobecnú potrebu veriacich, ako su meditácie a modlitby, napr. k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu.

K približujúcemu sa zjazdu katolíkov Nemecka, ktorý bude tohto roku v lete v Mnichove, napísal ešte modlitbu za zjednotenie kresťanov.

Nemeckí veriaci ho videli naposledy v televízii, keď z príležitosti svojich nedávnych 80-tych narodenín hovoril v plnej duševnej a telesnej dviežosti o svojom živote. Vtedy tiež definoval smrť ako oblažujúci vstup do milujúcej nepochopiteľnosti Božej. Štúdiu a zasnutiu nad touto nepochopiteľnosťou Boha sa Rahner venoval po celý život. Teraz teda do nej vstúpil - a vidí tvárou v tvár!

V čom bol a zostáva Rahnerov význam pre Cirkev a teológiu?

Z toho, čo sme už povedali a citovali, jasne vyplýva, že je to snaha o pevné spojenie Cirkvi so súčasnosťou, o priblíženie súčasného človeka k Bohu. Pretože Rahner v tejto svojej snahe nešiel nikdy vychodenými cestami, bol často predmetom útokov pre vzdialenú herezu, ktorého Ján XXIII. zavolaním ku koncilu uviedol na pravú mieru. Rahnerovu základnú pozíciu možno definovať Takto: bol antropocentrický, a preto radikálne teocentrický a christocentrický. Celá jeho teológia chce slúžiť kerygmatickému cieľu, aby bolo umožnené zjednotenie kresťanstva s mentalitou prítomnosti. V tom je jeho veľkosť a trvalá platnosť. Herbert Vorgrimmel právom hovorí, že Rahnerovo dieło bude prenikavo ovplyvňovať katolícku teológiu ešte i v budúcom storočí!

SE, 7.5.1984.

V roku 1984 je tomu dvadsať rokov, čo v Pezinskom ošterobínci, do ktorého štát sústredil starších duchovných, umrel svätiači biskup spišskej diecézy,

Dr. Š t e f a n B a r n á š .

Iba zvony starobylého kostola v Slovenskej Vsi ohlasovali, že umrel mons. dr. Štefan barnáš, pomocný a či svätiači biskup v osirelej spišskej diecéze, keďže jej sídelný biskup dr. Ján Vojtaššák sa nachádzal vo väzení.

Správa sa šírila iba ústne. Oznamovacie prostriedky ju zamlčali, ba ani Katolícke noviny sa o nej nezmienili. Z pochopiteľných dôvodov. Mons. Barnáš patrila medzi tých slovenských biskupov, ktorí nesklonili hlavy pred terorom 50-tich rokov, nedali sa zastrešiť väzením ani zlákať kariérou. Patrila do radu tých tisícok reholníkov-kňazov a veriacich každého veku a postavenia, ktorí za svoju vieru prešli neslýchanými útrapami žalárov, pracovných táborov, uranových a uholných baní a z ktorých mnohí tam zahynuli alebo sa vrátili s narušeným zdravím. Pre režim to boli ľudia zatažení náboženskými predsudkami. V skutočnosti však išlo o občanov, ktorí mysleli, hovorili a správali sa tak, ako im diktovalo svedomie a nie uzurpátor politickej moci.

Mons. Štefan Barnáš sa narodil 19. januára 1900 v Slovenskej Vsi, v popradskom okrese. Malý drevený domček, pozostávajúci iba z jednej izby a kuchyne, stola domes. Štefan bol najstarší z 5. detí a už od malička sa vyznačoval hlbokou vážnosťou a úprimnou nábožnosťou. Osobitným spôsobom miloval matku, ktorá tragicky zahynula v miestnom liehovare, kde musela pracovať, lebo malé gazdovstvo nestačilo uživiť početnú rodinu.

Jeho lásku k matke dosvedčujú i slová, ktoré povedal príbuzným 18. novembra 1951, na výročný deň jej smrti, keď ho odsúdili na 15 rokov väzenia: "Neviem, či prežijem 15 rokov väzenia. Keby som tam zomrel a vydali by moje mŕtve telo, mojou poslednou žiadosťou je, aby ste ma pochovali vedľa matky".

Rodičia poslali Štefana, javiaceho už v ľudovej škole nadanie, do Podolínce na piaristické gymnázium. Zmaturoval na premonštránskom gymnázium v Rožňave v roku 1919. Počas vojny, keďže jeho otec musel narukovať, pracoval na rodičovskom gazdovstve. Roku 1919 vstupuje do seminára v Spišskej Kapitule, no po roku ho posielajú na Karlovu univerzitu do Prahy. Za kňaza ho vysvätil 29. júna 1925 biskup Vojtaššák. Počas štúdií sa s osobitnou láskou venoval svätému Písmu a spolužiaci ho pre jeho rozsiahle a presné vedomosti nazývali "živým lexikónom".

Po vysviacke pôsobil ako kaplán v Námestove a Troch Revúciach. Voľný čas využíval na štúdium a písanie dizertácie. V roku 1931 dosiahol doktorát teológie. Po dvoch rokoch ho biskup Vojtaššák menoval za profesora teológie v spišskom seminári, kde 17 rokov prednášal až do jeho zrušenia.

Najpozoruhodnejším dielom prof. Barnáša z tohto obdobia - okrem početných článkov - bola kniha "Filozofia modernej protestantskej teológie". Roku 1937 sa stal vicerektorom seminára a po 8. rokoch rektorom.

Rok 1950 znamenal aj pre spišský seminár zrušenie.

5. novembra 1949 ho mons. Vojtaššák vysvätil za biskupa. Nemohol však vyvinúť činnosť v diecéze, lebo ho 24. júna 1950, dvadsať dní po internovaní Vojtaššáka, odviezli do koncentračného tábora v Mučeníkoch pri Nitre. V septembri 1950 sa biskup Vojtaššák dostal do Ruzynského väzenia v Prahe. Z Mučeníkov preniesli biskupa Barnáša najprv do Nových Zámkov a odtiaľ v noci - ako sa to vtedy robievalo - 25. februára 1951, so zaviazanými očami, do vyšetrovacej väzby krajskej štátnej

bezpečnosti v Prešove. Aj tu - ako v Žiline, Košiciach, Bratislave, Banskej Bystrici a inde sa vynucovali priznania krutým mučením. Niektorých väzňov ubili na smrť. Iní bez váhania podpísali každý druh zápisnice, ba i vlastný ortiel smrti.

7. júla previezli biskupa Barnáša so spútanými rukami do Krajskej väznice v Bratislave. Obžalovali ho z velezrady a špionáže. Za špionáž sa pri súde pokladala už skutočnosť, že šiel na vatikánsku nunciatúru do Prahy prevziať si menovací dekrét za biskupa! A za velezradu zasa čítanie pastierskych listov v kostole!

Po skončení súdu ho odviezli do Leopoldova a o mesiac do Ilavy. Odtiaľ po dvoch rokoch do Mírova na Morave a znova do Leopoldova, kde ostal až do 9. mája 1960.

Iba Boh sám vie, čo si biskup Barnáš, kňazi a veriaci museli odtrpieť vo väzniciach, kde sa s nimi zaobchádzalo horšie, ako s vrahmi a lupičmi. Keď sa niekto prežehnal alebo modlil, zavreli ho podzemného väzenia, kde dostal ješť iba každý tretí deň.

Typický bol prípad staručkého otca Trčku, bývalého gréckokatolíckeho provinciálneho redemptoristov, ktorý si za tiché nôtenie vianočných piesní v kútiku cely vyslúžil vyhostenie do podzemnej miestnosti, kde sa nekúrilo. Na tretí deň tam dostal zápal pľúc a zomrel.

Ilavský náčelník väznice Jančovič vykrikoval na kňazov, ktorých tam bolo v roku 1952 vyše dvesto: "Podšej chcem u vás najst automatické pušky, ako ružence" - robené zo striedky chleba.

V Ilave biskup Barnáš pracoval spolu s kňazmi v pivničných miestnostiach na výrobe matracov, kde sa nikdy nekúrilo a kde kvôli prachu museli byť okná stále otvorené. Keď ochorel, dal ho lekár-väzeň previesť do väzenskej nemocnice. Náčelník väznice Jančovič ho dal odtiaľ vyhodit', nemilosrdne zbit' a poslať späť, lebo vraj iba simuloval.

Keďže v 50. rokoch boli väznice stále plné, spávali často ich obyvatelia na holej zemi. Strava bola také slabá, že mnohí umierali následkom vysilenia a hladu. Až po Stalinovej smrti sa situácia zlepšila.

Biskup Barnáš neveril, že by vyšiel živý zo žalára. Na slobodu sa síce nikdy nedostal, 9. mája mu však udelili amnestiu. Po návšteve príbuzných sa musel odobrať do starobýna v Pezinku, zriadeného v bývalom kapucínskom kláštore. Žil tam pod stálym dozorom až do smrti, 16. apríla 1964. Pochovali ho v rodnej obci 20. apríla. Na pohreb prišlo vyše 10 tisíc veriacich a 168 kňazov, ako i miestna evanjelická obec na čele so svojim duchovným. Nesmel byť však prítomný ani jeden biskup!

Biskup Barnáš sa vo svojom živote riadil heslom, ktoré si vybral na svoj erb: Aby som chápal srdcom! Bol statočným, otvoreným, šlachetným a láskavým človekom. Voči sebe bol veľmi prísny, nekompromisný, abstinent a nefajčiar. Vo svojej kňazskej, profesorskej a biskupskej činnosti sa vyznačoval vernosťou a nezlomnosťou a mimoriadnym zmyslom pre zodpovednosť.

Väznenie a smrť biskupa Dr. Štefana Barnáša prejde do dejín Cirkvi a národa ako veľká krivda na šlachetnom človeku a dušpastierovi zo strany komunistického režimu, bezohľadne odstraňujúceho všetkých, ktorých pokladal za nebezpečných!

Veriaci a Cirkev si však uctieva a uctí pamiatku tohto šlachetného biskupa v presvedčení, že z utrpenia, slz a krvi týchto hrdinov viery sa zrodí raz lepšia budúcnosť Cirkvi a národa!

50. výročie smrti arcibiskupa KORDAČA .

30. apríla 1984 uplynulo 50 rokov od smrti významného pražského arcibiskupa Františka Kordača. Tí starší sa neho ešte dobre pamätajú. Jeho hieratická postava, ušľachtilá tvár, bystrý zrak a jeho slová, vyslovené tak, ako keby ich vytesával do mramoru, zanechávali u každého hlboký dojem. Bol to arcibiskup, ktorý svojou energiou zastavil neverecký príval, ktorý sa valil na Cirkev v našej vlasti po I. svetovej vojne. Preto si zaslúži našu vďečnú spomienku.

Narodil sa 11. januára 1852 v Seleticiach, v Haramzelli, pri Rožďalovicích, v litomerickej diecéze. Svoje stredoškolské štúdiá vykonal na jezuitskom gymnáziu v Bolosudove a na teologické štúdiá bol poslaný do Germanica v Ríme a tam, na Gregoriánskej univerzite dosiahol doktorát z filozofie a teologie.

Jeho prvé kaplánске miesto bolo v Liberci, kde pôsobil od r. 1879 do r. 1885. Tu sa venoval českej menšine. Mal z toho rôzne nepríjemnosti, ale jeho nemecký dekan sa ho rázne zastal, pretože poznal jeho nestrannú apoštolskú činnosť.

Po 6-ročnej duchovnej správe bol povolaný do Litoměřic za profesora v tamomšom diecéznom seminári, kde sa stal nakoniec v r. 1890 rektorom. S otcovskou láskou a veľkou rozumnosťou vychovávatel'a sa venoval výchove budúcich kňazov. Nezabúdala ani na stredoškolských študentov českej národnosti a založil pre nich v Mladej Boleslavi biskupský konvikt zároveň s prof. Václavom Davidkom. Konvikt ale zanikol v roku 1919.

Okrem vychovávateľskej a profesorskej činnosti písal tiež rôzne vedecké články, ktoré uverejňoval v časopise katolíckeho duchovenstva a v rôznych vedeckých nemeckých časopisoch. Kvôli tejto vedeckej duchovnej činnosti mohol prevziať katedru apologetiky a kresťanskej filozofie na teologickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe v roku 1905.

V Prahe sa stal prof. Kordač priateľom a duchovným radcom univerzitných študentov. Pre nich vykonával univerzitné bohoslužby v kostole sv. Klimenta pri Karlovom moste. V ňom našla svoju oporu a svojho radcu česká akademická pospolitosť. Svojimi hlbokými prednáškami a konferenciami bol čoskoro známy po celých Čechách. Ako verejný pracovník sa stal členom Národnej rady českej a poslancom Národného zhromaždenia za I. republiky.

Keď sa v parlamente jednalo o rozlukový zákon, bol to poslanec Kordač, ktorý predniesol 21. mája 1919 pamätnú reč o nerozlučiteľnosti manželstva. Bola to zároveň reč prorocká, pretože predvídal, kde tento rozlukový zákon povedie a ako rozvráti pokojný rodinný život. Bohužiaľ, jeho slová vyzneli do prázdna. Teraz vidíme - po toľkých rokoch - smutná následky.

V tom období bolo potrebné obsadiť pražský arcibiskupský stolec. Pápež Benedikt XV., ktorý dal Morave arcibiskupa Stojana, dal Čechám arcibiskupa Kordača. Obaja sú veľikáni našich cirkevných dejín.

Bola to doba, zvírená protináboženským bojom. Heslo: "zučtovali sme s Viedňou, zučtujeme i s Rímom!" dalo pokyn k vystupovaniu z Cirkvi, k vyhadzovaniu krížov zo škôl, k rúcaniu sôch svätých, k zatváraní kostolov a k iným vandalstvám.

Keď nový arcibiskup rozpustil Českú jednotu katolíckeho duchovenstva, ktorá sa pre svoje radikálne požiadavky našla na mimocirkevnej pôde, niektorí jej členovia si založili tzv. Československú cirkev. Taká bola situácia, keď na katedru sv. Vojtecha nastupoval arcibiskup Kordač.

Jemu a ostatným biskupom sa podarilo tento protináboženský prível za-
staviť.

Na arcibiskupa Kordača sme sa dívali ako na proroka. Videl dopredu
a varoval národ, aby neopúšťal svoju svätováclavskú tradíciu. Kedykoľ-
vek prišiel medzi nás - žiakov arcibiskupského gymnázia v Bubenči,
ktorého je druhým zakladateľom - imponoval nám hĺbkou svojich improvi-
zovaných príhovorov. Naši profesori nám potom museli vysvetľovať, čo
je to teocentrizmus a antropocentrizmus - slová, ktoré sa často vyskyto-
vali v jeho príhovoroch. Moderná filozofia opustila teocentrizmus a
nastolila antropocentrizmus. Tak nejako znela základná myšlienka arci-
biskupa Kordača. A v tom videl nebezpečenstvo pre ľudstvo.

Doteraz si živo pamätám jeho proročké slová v sále Žofínského ostrova,
na protestnej schôdzi pražských katolíkov proti prenasledovaniu nábožen-
stva neznabožským režimom v Rusku, ktoré povedal v marci 1930 :
A k ľudstvo nepríme sociálnu náuku Cir-
kvi, tak bezbožná ideológia rozpúta po-
žiar, ktorý môže zasiahnuť celý svet!

Arcibiskup Kordač bol tiež veľkým budovateľom. I keď pozemková re-
forma zhabala časť arcibiskupských majetkov, predsa postavil nové kos-
toly v Rozdelove, v Krotehlave a v Prahe-Dejvicích, pri ktorom vybudoval
nový kňazský seminár. Predtým v Prahe-Bubenči pristavil nové krídlo ar-
cibiskupského gymnázia. Veľkou čiastkou prispel na vybudovanie rímskeho
Nepomucenu. Tento ústav tiež osobne vysvätil 23. apríla 1929 a tak za-
chránil svätováclavské miléniové oslavy. Bolo tiež jeho zásluhou, že sa
tieto oslavy tak nádherne vydarili.

Pritom arcibiskup Kordač viedol život veľmi jednoduchý. V Prahe si
rozprávali, že priviedol do rozpakov pápežského nuncia, keď mu miesto
makaronov a bifteku dal na obed "škubánky". Niečo podobné nuncius ešte
nejedol.

Arcibiskup Kordač bol prvý v rade arcibiskupov bez šľachtického titu-
lu. Mal iba obyčajný arcibiskupský erb a heslo: slúžiť Bohu znamená
panovať. Jeho život bola jediná služba Bohu. Preto vykonal také veľké
dielo. Bohužiaľ, kňazský seminár a bubenečské gymnázium zabrali nacisti.
A terajší režim budovy arcibiskupovi už nevrátil. Ale tým dielo
arcibiskupa Kordača nebolo zničené. Bol to on, ktorý po I. svetovej voj-
ne dodal katolíkom odvahu, že si v novom štáte vybojovali právo na slo-
bodu. A túto odvahu vyprosuje i nám!

VR, 14.5.1984-č.

- o -

V nedeľu večer, 13.5.1984, navštívilo Svätého Otca v Castel Gandolfe
asi 3000 mladých z hnutia Liberatione e Comunnione, aby ho privítali
pri návrate z dlhej cesty, prejavili mu svoju solidaritu vo výročný deň
atentátu a blahopriali mu k nasledujúcim narodeninám, v piatok, 18. mája.
Svätý Otec sa s nimi zdržal asi 1,5 hodiny. V utorok, 15.5. sa vrátil do
Vatikánu.

Portugalsko: 13.5. 1984 sa konala vo Fatime veľká púť z príležitosti
67. výročia prvého tamojšieho zjavenia Panny Márie. Pútnikov prišlo viac
ako 700 tisíc. Hlavným koncelebrantom pri slávnostnej svätej omši bol
lisabonský patriarcha kard. Ribeiro. Biskup z Leirie, do ktorého diecézy
patrí i Fatima, oznámil, že Ján Pavol II. daroval fatimskej svätyne guľ-
ku, ktorou bol pred tromi rokmi pri atentáte poranený.

Poľsko : V nedeľu, 13.5.84 oslávili v Krakove, za prítomnosti primasa
kard. Glempa a miestneho arcibiskupa kard. Macharského pamiatku národ-
ného patróna sv. Stanislava. Boli prítomní i ďalší biskupi z Poľska v
počte 30. Na procesii boli roľníci, baníci a hutníci. Kardinál Glemp
oznámil, že nie je vylúčená tretia návšteva sv. Otca v Poľsku. Hovoril
o vzťahoch medzi Cirkvou a štátom a vyhlásil: Poľský národ dokázal zmie-
riť nezmieriteľné

VR, 14.5.1984-č.

Začiatkom novembra 1983 sa slovenskí jezuiti v ~~Kanade dozvedeli~~ smutnú správu, že v New Yorku umrel vo veku 82 rokov Brat Jakub KOZA, americký jezuita slovenského pôvodu, ktorého dobre poznali newyorskí Slováci. Brat Koza pochádzal z príkladnej slovenskej katolíckej rodiny. Jeho otec Ján Koza bol zástupcom Spolku sv. Vojtecha a horlým šíriteľom slovenských katolíckych časopisov a kníh. Často prispieval do POSLA, do PÚTNÍKA SVÄTOVOJTEŠSKÉHO článkami o živote amerických Slovákov, o zaujímavostiach Ameriky, napr. o Soche slobody v newyorskom prístave, o menách amerických štátov atď. V úvahe o "rodoláske" napísal pekné slová o amerických Slovákoch, v ktorých vyjadril aj svoje vlastné cítenie :

"V Slovákoch, ktorí sa vystaňovali do Ameriky, Kanady, Brazílie, Argentíny a iných končín sveta, rodoláska sa vzbudí stonásobne väčšmi a mení sa potom v duševný bôľ. Rodný kraj, svoj domov má takýto vystaňovalec vždy na mysli a pred očami. V noci sa mu sníva, že je doma medzi svojimi, vo svojej rodnej dedinke, a tak často sníva, že v ten sen už skoro aj verí... Slováci v cudzom svete, rozohnení a rozpálení rodoláskou, sa spolčia, organizujú v podporných spolkoch, dávajú im svoje milé slovenské mená, zakladajú osady, stavajú svoje kostoly, aby v nich mohli počuť slovo Božie vo svojej materčine, sladkej slovenčine, aby sa v nich modlili slovenský Otčenáš. Stavajú a s veľkými obetami udržiavajú školy, aby v nich svoje dieťky učili materinskej, slovenskej reči na základe svätej viery a otcovskej rodolásky... Rodoláska nečá Slovákov zabudnúť v cudzine na svoj rodný kraj. Dôkazy na to sú: ako štedro prispievali a podporovali vo svojich dedinách zničené chrámy Božie, kupovali nové zvony a podporili iné dobré ciele azda ešte viac ako svoje v cudzom svete, lebo k tým v starej vlasti majú väčšiu lásku a úľavu sa, že časom sa k nim ešte navrátia. Rodoláska nezná hraníc obetavosti, či je Slováč učený alebo neučený... V nemocnici sv. Jána leží na smrť chorý Slováč. Kňaz mu udeľuje poslednú útechu, posledné pomazanie. Chorý zloží z krku vrecúško a podáva ho kňazovi so slovami: "Velebný pane, tu je hrstka zeme, ktorú som si vzal do Ameriky z hrobu svojho otca; prosím vás, dajte to do môjho hrobu, aby moje kosti odpočívali na rodnej zemi..." /Pútnik Svätovojtešský, 1938, str. 47-48/.

Takáto rýdzo slovenská bola aj rodina Jána Kozu, v ktorej sa narodil náš Kubko, ako sme ho dôverne volali, 6. júla 1902. Vieme, že študoval za verejného notára a niekoľko rokov pôsobil v tomto povolaní. Neskoršie však prevládla v ňom túžba zasvätiť sa Pánu Bohu a službe blížnych v reholnom živote ako brat. Do jezuitského noviciátu v Saint Andrew-on-Hudson vstúpil 30. marca 1929 ako 27-ročný mladý muž, ktorý už mal za sebou hojne životných skúseností. Bol v skupine prvých novicov, ktorí sa odtiaľ začiatkom roku 1931 presťahovali do nového noviciátu sv. Izáka Joguesa vo Wernersville. Jakub bol prvý alebo medzi prvými bratmi, ktorí v tomto noviciáte zložili prvé reholné sľuby. Po skončení dvojročného noviciátu predstavení poslali brata Jakuba pracovať do farnosti sv. Alojza vo Washingtone. Tam ostal 4 roky. Keďže bol vyučený aj za účtovníka, začiatkom roku 1935 predstavení ho poslali do ústredného úradu ekonómu marylandskej a newyorskej provincie Spoločnosti Ježišovej do New Yorku. Tam mal na starosti provinčné účty a všetky finančné záležitosti celej jezuitskej provincie. V tomto úrade ostal prakticky až do svojej smrti, takmer 48 rokov.

Brat Koza si konal svoje práce veľmi horlivo a s príkladnou svedomitosťou. Aj keď v posledných rokoch ochorel a niekoľko mesiacov pred smrťou veľmi trpel a len s námahou sa mohol pohybovať, bolo mu skoro nemožné odtrhnúť sa od svojich prác a premiestniť sa z úradu ekonómu do oddelenia pre nemocných. Brat Jakub Koza vynikal nielen pracovitos-

ťou, ale aj vernosťou a reholnému životu. Veľmi ťažko vnímal túto novotu, ktorá sa v posledných rokoch začala vnášať aj do reholného života. Bolo mu ľúto a niekedy mu šlo až do plaču, keď sa dozvedel o niektorých prípadoch uvoľnenia reholnej disciplíny. V pohnutých rokoch, keď mnohí reholníci opúšťali kláštory a svoje reholné povolanie, brat Jakub Koza ostal verný svojim reholným sľubom a duchu sv. Ignáca, zakladateľa jezuitskej rehole.

Jakub Koza bol známy nielen v jezuitských komunitách, ale aj medzi newyorskými Slovákami. Chodieval na všetky slovenské podujatia a na slávnostné sv. omše a náboženské oslavy v slovenskom kostole sv. Jána Nepomuckého v New Yorku.

Môžeme potvrdiť všetko, čo v homílii zádušnej sv. omše povedal o svojom strýkovi O. Eduard Mally S.J.:

"Jakubovi rodičia prišli do tejto krajiny zo strednej Európy. Jakub hovoril plynne po slovensky a bol v listovom styku s jezuitmi na Slovensku po druhej svetovej vojne. Keď sa táto krajina roku 1948 stala komunistickým štátom, veľa jezuitov sa prisťahovalo do tejto krajiny a do Kanady. Mnohých z nich Brat Koza uviedol na tento sveta-diel. Poznal ich z mnohých listov, ktoré si s nimi vymenil a keď prišli do New Yorku na lodi alebo lietadlom, Jakub ich čakal v prístave alebo na letisku a privítal ich v ich rodnej reči. Meno Brata Kozu je všeobecne známe medzi všetkými prisťahovanými slovenskými jezuitmi v tejto krajine a v Kanade. Bol im akoby vyslancom dobrej vôle, pomáhajúcim zmierniť šok, ktorý dostali z toho, že boli vykornení z vlasti; skúsili, že stará jezuitská tradícia svetového bratstva a pohostinstva je ešte stále živá v tejto krajine. Viem, že všetci tí slovenskí jezuiti s dôľom prijímajú zvest o Jakubovej smrti a že si budú na neho s láskou spomínať".

Hej, slovenskí jezuiti v Kanade si s úctou a láskou spomínajú na Brata Kubka Kozu. Mnohých z nás, keď sme prišli po prvý raz do New Yorku, sa otcovsky zaujal Brat Kubko Koza. Poukazoval nám obrovský New York, ba zaviedol nás aj do Radio City na nejaké pekné predstavenie alebo na strechu Empire Building, odkiaľ je krásny pohľad na toto veľké mesto. Našho O. Stefana Bajana zasvätil do amerického spôsobu vedenia účtov a až do smrti mu bol dobrým radcom a pomocníkom vo finančných záležitostiach. Keď v marci roku 1979 oslavoval 50. výročie svojho reholného života, bol prítomný aj jeden zástupca slovenských jezuitov z Kanady.

Americkí Slováci stratili v Bratovi Jakubovi Kozovi veľkého krajana a obetavého reholníka. Nech odpočíva v pokoji!

/PBSJ, 2/84/

Vatikán : 10. februára 1984 uverejnil Vatikán apoštolský list Jána Pavla II. "Salvifici Doloris - O kresťanskom zmysle ľudského utrpenia".

Trpiaceho človeka označuje pápež ako cestu Cirkvi a preto musí Cirkev vždy hľadať človeka predovšetkým v jeho utrpení. Pod ľudským utrpením však nerozumie iba choroby, ktorými sa zaoberá medicína, lež aj utrpenie morálne, napr. smrť vlastných detí, nebezpečenstvo smrti, túžba po vlasti, prenasledovanie a nepriateľstvo okolitého sveta atď. Človek sa v každom utrpení pýta a oprávnené - prečo? - pokračuje pápež a zdôrazňuje, že utrpenie treba vidieť v úzkom spojení s vykúpením, s otvorením sa pre pôsobenie spásenosných Božích síl, ktoré sa ľudstvu ponúkajú v Kristovi.

Ján Pavol II. uvádza vo svojom najnovšom apoštolskom liste príklad milosrdného Samaritána, ktorý neostal pri pohľade na utrpenie blížneho iba pri súcite, ale rozhodol sa konať. Svet ľudského utrpenia ustavične potrebuje ľudskú lásku.

Biskup Angellini zdôraznil pri tlačovej konferencii, že dokument sv. Otca má veľký význam predovšetkým pre mládež! SE, 22.2.1984.

Časť prejavu Dr. Jozefa Šrámka v rámci kázne otca Antona pri príležitosti spomienkovej nedele na mladú generáciu :

Osobné svedectvo o začiatkoch organizovaného hnutia duchovnej obnovy na Slovensku.

Začalo to takto:

Na jar 1943, teda pred 41 rokmi - mal som vtedy sotva 20 rokov a bol som študentom na právnickej fakulte v Bratislave - sme s obavamí pozorovali, ako vtedy v stále väčšej miere doliehali na domácu slovenskú situáciu frontové udalosti. Slovensko patrilo do záujmovej sféry Tretej ríše. Nacizmus, vidiac svoju blížiacu sa porážku, sa pokúšal mobilizovať svoju obranu v Európe - v ktorej vtedy vládol - všetky ľudské, politické a materiálne rezervy. Zosilnel jeho tlak i na Slovensko, a to nielen na jeho ekonomiu, politiku, ale i na kultúrnu oblasť: **n a š k o l s t v o a m l á d e ž !**

Relatívne slobodný priestor, v akom sme žili, sa začal zužovať. Presiakli sa právy, ktoré sa zakrátko aj potvrdili, že Nemci chcú znacizovať slovenskú mládež. I vedúce politické osobnosti boli z toho znepokojené. Na vysokých školách a v internátoch bolo pozorovať **p r á c u š p i c l' o v .**

Pod účinkom tohto vývinu niekoľkí obyvatelia vysokoškolského internátu Svoradov, ktorí sa vídávali na **s v ä t e j o m š i** v internátom kostolíku a pri iných príležitostiach, začítali potrebu sa **s t r e t n ú ť** a **p o r a d i ť**, ako čeliť rastúcej hrozbe a ako vyvinúť protitlak. Informovali sme internátneho kňaza. Naše **s c h ô d z k y** sa stali **p r a v i d l o m**, systémom. Program: čítanie evanjelia, rozjímanie, modlitba. V druhej časti schôdzky sme **a n a l y z o v a l i** danú situáciu v internáte a na vysokých školách, rozoberali ideológiu národného socializmu vo svetle encykliky pápeža Pia XII. proti nacizmu "**Mit brennender Sorge**". **Náš k r ú ž o k r á s t o l .** Koncom jesene sa objavil v Bratislave dr. Tomislav **K o l a k o v i č**, profesor sociológie, absolvent lekárstva, pôvodom Chorvát, významný činiteľ a priekopník obrodného katolíckeho hnutia na Západe, známeho pod názvom "**J o c i z m u s**".

Páter Kolakovič, ináč father George, sa utiahol na Slovensko pred gestapom, ktoré mu bolo v päťach. Už pri prvom stretnutí našej skupiny s ním sme v ňom objavili **ď u c h o v n é h o v o d c u** nášho hnutia. Mal svetový rozhľad, bol medzinárodne prestížnou osobnosťou. Postavil našu prácu na **h l b o k ý - ď u c h o v n ý a i d e o v ý z á k l a d**. Dával nám **r e k o l e k c i e**, **ď u c h o v n é c v i č e n i a**, **k u r z y** sociológie. No, jeho téza bola: nacizmus už dožíva, **t r e b a s a p r i p r a v i ť** duchovne, ideovo i metodicky na príchod komunizmu, na to, ako potom ako sa uchopí moci, za nových podmienok vyvíjať ďalej našu činnosť.

Father George nás postupne zasväcoval do ideológie a do metód, akými pracuje komunizmus. Učil nás dôvernej podzemnej práci v krúžkoch, v buňkách. Hnutie rástlo. Dali sme mu **n á z o v "Rodina"**. Roku 1945 malo už okolo 500 členov po celom Slovensku, ba zapúšťalo korene i v Čechách a na Morave. Dostali sme **k r y c i e m e n á**. Komunikovali sme pomocou **h e s i e l**, **k ó d o v**. Stretali sme sa **t a j n e**, po súkromných domoch, po horách, v úkrytoch. Mali sme svoj spôsob stretaní, svoje piesne, i svojsky spôsob zábavy.

Nezostalo sa len pri duchovno-náboženskej a spoločenskej práci. Chodili sme po továrňach, robotníckych štvrtiach, školách, robili ankety o sociálnych podmienkach, prinášali problémy ktoré sme objavili na riešenie cirkevným a úradným miestam, na ktorých sme mali našich ľudí.

Na konci vojny sme sa starali o Židov ktorí sa skrývali, po vojne zas o rodiny politických väzňov - o prenasledovaných. Niektoré skupiny "**Rodiny**" išli aktívne do povstania, aby preskúmali a zaistili možnosti

spolupráce na povstaleckom území a potom nad komunistami.
Náš profesor George organizoval medzinárodnými partizánmi zdravotnú službu: operoval ranených, po bunkroch. Zakrátko sa stal legendárnou postavou ako "tovariš Vráč", "súdruh lekár". Povest' o ňom sa dostala do užších sovietskych vysokých dôstojníkov, ktorí mu zariadili oficiálne pozvanie do Moskvy. Bol kvazi úradným hosťom Sovietskej vlády. Ubytovali ho v hlavnom stane NKVD v Ljubljanke. Pre omšové víno si vytlačal šťavu z hrozna. Keď sa začiatkom roka 1946 vrátil z Moskvy na Slovensko, prišli v Kremli na to, že je katolíckym kňazom. Boli z toho veľmi vzrušení: vatikánsky špión v hlavnom stane tajnej polície!

Dali ho v Bratislave zatknúť a previesť do Prahy. Držali ho na Pankráci a v Ruzyni pol roka. Trápili, vyšetrovali, mučili. Až vlete ho na zákrok belgickej vlády prepustili. Keď prišiel na Západ, rozpovedal svoje skúsenosti americkej novinárke Grete Palmerovej a biskupovi Fultonovi Sheenovi. Kniha, ktorá z toho vyšla, sa v rokoch 1948-50, stala na Západe bestsellerom. Sú v nej tiež state o práci našej "Rodiny" a o Slovensku.

Po prechode fronty "Rodina" opäť obnovila svoje spojivá. Spomínam si osobitne živo na 1. celoslovenský tajný pracovný seminár. Bol v Banskej Bystrici práve v dňoch, keď sa tam zišlo na 50.000 ľudí na oslavy 1. výročia povstania. Bolo nás na sto. Schôdzky, bohoslužby, sme mali v skrytosti. Boli sme jedno srdce, jedna duša. Mali sme všetko spoločné. Ozajstná rodina!

Až v súvislosti s návratom prof. George z Moskvy prišiel prvý úder: odhalili nás. Prvá vlna zatýkania. Minister vnútra Nosek zvolal tlačovú konferenciu v Prahe, na ktorej ohlásil odhalenie "Rodiny" ako vatikánskej špiónážnej siete v Československu. V skutočnosti však prišli na stopu len niektorým. Kódový spôsob sa osvedčil! Hneď sme zmenili celý spôsob komunikácie. Jednako hrozba odhalenia a zatvorenia už visela nad celou "Rodinou". Uväznili nielen skupiny na Slovensku, ale i v Prahe a v Brne. Uväznení to mali osobitne tvrdé: boli mučení psychicky i fyzicky.

Spomínam si na návštevy našich - najmä mladých - ľudí vo väzeniach. Z ich nezlomeného ducha sme čerpali posilu a povzbudenie. Za jednej takej návštevy som sa stretol s nadšencom "Rodiny", ktorého boli práve previazli z policajného riaditeľstva do súdnej vyšetrovacej väzby. Hoci to nebolo podľa predpisov povolené, podarilo sa mi ho vidieť. Objali sme sa, podal mi ruku. Zbadal som, že na dlani oboch rúk má veľké, ešte čerstvé jazvy na spôsob kríža. To pri vyšetrovaní na polícii mu vypálili rozžeraveným bodákom znamenie kríža.

Uväznení členovia "Rodiny" prešli rôznymi metódami vyšetrovania a mučenia. Boli vo všetkých väzeniach, počnúc Bratislavou cez Leopoldov, Ilavu, Novácke bane, Perlešák, Ruzyni, Bory, až po Jáchymov, odkiaľ si niektorí odniesli nevyhlásiteľnú chorobu, na ktorú po dlhom trápení mreli.

Drahí, najmä mladí bratia a sestry vo vlasti!

Počuli ste útržky svedectva príslušníka tej prvej garnitúry hnutia za duchovnú obnovu z polovice a konca rokov štyridsiatych. Jeho zmyslom bolo aj Vás upozorniť, že čo sa v našej vlasti odohrávalo za posledných 40 rokov, nie je náhoda, ale zákonitá súčasť vývinu, v ktorom proces dozrievania slovenského katolicizmu a nášho národa zaznamenal novú dimenziu. Pri počúvaní správ z domu nevychádzame z údivu, koľko skupín sa za tie desaťročia podarilo bezbožníckemu policajnému režimu odhaliť a rozbiť. A vzápätí vznikli nové skupiny, prevzali štafetu, pokračovali tam, kde prestala predchádzajúca garnitúra. Duch Boží, ktorý je tak neuveriteľne pri práci v našej krajine, si nachádza a prebúdza nových nadšencov, najmä medzi mladými, pre prácu na duchovnej obnove našej spoločnosti na tejto, azda najkrajšej kapitole novodobých slovenských dejín! Skutočnosť, že v tomto procese hrá opäť vedúcu úlohu mladá generácia, že ona platí najväčšiu daň na oltár duchovnej obrody svojho národa, táto skutočnosť dáva istotu, že náš národ v tejto pohutej dobe nezahynie, že jeho jar sa blíži! SE, 4.1984.

Rozhovor so sestrou Laurou zo Spoločnosti dcér sv. Pavla.

Univerzita ktorú navštevuje, má skutočne univerzálny a medzinárodný charakter. Študujú tu nielen tí, čo sa pripravujú na kňazstvo, ale tiež viacerí rehoľníci, rehoľnice a laikov z celého sveta. Našej kolegyni, sestry Laury z kongregácie Dcér sv. Pavla, sme sa cez prestávku opýtali :

- Sestra Laura, mohla by si nám povedať niečo o tom, prečo si sa rozhodla pre rehoľný život a čo ťa viedlo k tomu, aby si si vybrala práve kongregáciu Dcér sv. Pavla, ako i to, aká je tvoja motivácia k štúdiu teológie ?

Všetci vieme, že povolanie je Kristova výzva, ktorá hovorí: Pod' a nasleduj ma! Ži duchovne spojený so mnou. Osvoj si môj štýl života, uč sa odo mňa, ako prebývať - žiť - na tejto zemi.

Slová tejto Kristovej výzvy sú zamerané na každého kresťana. Tieto, pre mňa pôvodne tak nepohodlné slová, spôsobili v mojom živote a odvtedy ako žeravá pečať zohrievajú, pália, očisťujú a premieňajú jemné nitky môjho života. Nie je ale ľahké vyrozprávať naliehavosť Kristovej výzvy, pretože to nie je jednorázová udalosť trebárs v mladosti. Jeho volanie sa opakuje znova a znova.

Moja odpoveď preto nikdy nie je definitívna. Je postupná, zložená z malých krokov dlhej cesty, ktorá trvá celý život. Pre túto cestu, nech je naše predsavzatie akokoľvek silné, nezaručuje vernosť povolaniu, pretože v porovnaní s Božím slovom nevyužíva a nespolupracuje dostatočným spôsobom s milosťou, ktorá je darom Božím. Iste nie som ženou ani lepšou, ani odvážnejšou od ostatných len preto, že som rádová sestra. Som jednoducho jednou z tých, ktorá prijala a stále prijíma a skúša vo svojom živote pravdu o možnosti uskutočňovania evanjelia, ktoré je dobrou zvestou, ako urobiť tento svet ľudslejším, šťastnejším a krajším. Radikálna evanjeliová výzva, teda veriť, milovať výhradne Krista a túto lásku prejavovať vo vzťahu k blízkym - v službe komunitám - chudobným, núdzným a vzdať sa každej túžby po pohodlí, je pre mňa každodenným poslaním uvádzať tieto ideály do života, urobiť ich viditeľnými svojou prítomnosťou. Tak sa môj život premieňa a je otvorený pre všetkých. Stávam sa ramenom pre tých, ktorí potrebujú oporu a sú slabí. Nielen pre tých, čo sú sami alebo nemôžu hovoriť, ale že sme ochotní vypočuť i tých, ktorých nik nepočúva.

Ja so svojim rehoľným zasvätením chcem byť malým znamením, ktoré poukazuje na Evanjelium, zdôrazňujúc a uprednostňujúc absolútne pred relatívnym, pokorné zrieknutie sa pred ziskuchtivosťou, bdejúc, aby ani ľudské a toľž Božie slovo nezapadlo do hluku, aby sa ľudské vzťahy nezredukovali v divadlo, aby sa autonómia jednotlivca nepohltila v egoizme.

Konečne, chcela by som zdôrazniť, že evanjelium človeku nebráni v láske a rozlete, ale že je to ponuka nového života, ktorý i napriek dočasným ťažkostiam prináša pravú slobodu a šťastie.

- Aká je náplň apoštolátu vašej rehoľnej spoločnosti ?

Moje zasvätenie sa Bohu špecifikuje a uskutočňuje ten program, ktorý je vlastný spoločnosti Dcér sv. Pavla. Naším poslaním je ohlasovať evanjelium nástrojmi spoločenskej komunikácie, teda tlačou, rádiom, filmom, televíziou.

Náš zakladateľ, don Alberione, sa pred päťdesiatimi rokmi vyjadril: "Naše kostoly sa vyprázdňujú, ale kiná sa naplňajú. Je treba rozšíriť dosah posvätnosti a pole pôsobnosti aj mimo kostol, na miesta a pries-

tory, v ktorých sa ľudia zhromažďujú, aby sa zabávali a dočasne zabudli na ťažkosti života. Musíme posvätiť prostriedky, t.j. premietacie plátno, obrazovku, platňu, pásku či mikrofón. Je treba, aby sa svätci ujali mikrofónu, postavili sa pred kamery a podávali svedectva pravdy, spravodlivosti a pokoja v zmysle Kristových slov: to čo vám hovorím tajne, rozhlasujte zo striech!"

Tento príkaz nás zaväzuje najmä dnes využívať masovokomunikačné prostriedky. Musíme si uvedomiť a zhodnotiť všetky kultúrne hodnoty, ktoré nám masovokomunikačné prostriedky ponúkajú, musíme sa k nim postaviť kriticky, rešpektujúc dôstojnosť človeka a jeho slobodu a odsúdiť každú formu násillia a manipulácie.

Je našou úlohou podporovať rozumnú formáciu čitateľov, poslucháčov a divákov, aby si z programov, ktoré im komunikačné prostriedky ponúkajú, vedeli správne a zodpovedne vybrať.

Naša kongregácia má teda tento špecifický cieľ :

H l á s a ť p r a v d u ú č i n n ý m i , r ý c h l ý m i p r o s t r i e d k a m i , z o d p o v e d a j ú c i m i d u c h u d o b y !

Sama som sa cítila nedostatočne pripravená pre zvládnutie tak náročného cieľa a preto teraz študujem na teologickej fakulte, aby som si prehĺbila svoje vedomosti o Kristovi a o Cirkvi, aby som sa tak stala schopnejšou hovoriť s väčšou kompetenciou s ľuďmi dneška.

Ďakujeme sestre Laure za jej svedectvo, ktoré nenecháva nikoho na pochybách, že aj dnes možno účinne svedčiť o Kristovi, používajúc pri tom všetkých možnosti modernej techniky! VR, 31.2.84-sl.

- o -

Bratislava-Bonn: Podľa správ nemeckej katolíckej tlačovej služby KNA, sa prípad Jany Mičianovej, bývalej učiteľky z Novej Dubnice skončil prepustením zo školy po tom, čo sa stala veriacou, navštevovala pravidelne bohoslužby v miestnom kostole a prihlásila svojho syna na vyučovanie náboženstva.

Mičianová postúpila vec súdu. Prehrala a Okresný národný výbor, odbor školstva v Fovčskej Bystrici jej v rozsiahlom liste dal na vedomie, že postupoval v súlade so zákonmi a nariadeniami ministerstva kultúry. Mičianová vraj porušila učiteľský sľub, že bude vyučovať a vychovávať žiakov v súlade s vedeckým svetonázorom a svojim správaním dala najavo, čo i výslovne potvrdila, že nie je spôsobilá a schopná viesť žiakov v osvojovaní si marxisticko-leninského a ateistického životného zamerania.

Vatikán : V nedeľu 14. marca 1984 sa v Ríme konali slávnosti pri príležitosti 500. výročia smrti sv. Kazimira, litovského kniežata a poľského kráľa. V bazilike sv. Petra slúžil sv. Otec za koncelebrácie 15 arcibiskupov a biskupov pontifikálnu sv. omšu. Medzi koncelebrujúcimi boli aj predstavitelia európskych biskupských zborov. Z východného bloku boli zastúpení iba Maďari a Juhoslovania. Na bohoslužbách sa zúčastnilo asi tisíc Litovcov, žijúcich v zahraničí a veľký počet pútnikov a veriacich. To bol vonkajší znak pre veriacich Litovska, že nie sú sami, že sa spoluveriaci na celom svete spolu s hlavou Cirkvi s nimi solidarizuje a modlia za nich.

V tom istom čase sa v hlavnom meste Litovska odbavovali slávnosti čisto liturgickej povahy na počesť patróna krajiny a symbolu katolíckej viery v nej. O priebehu osláv tohto výročia vo Vilne a po celom Litovsku sa ešte nevie nič presné, okrem skutočnosti, že na slávnostnej pontifikálnej omši vo vilnianskej katedrále sa zúčastnili všetci biskupi krajiny. Veriaci a ich pastieri ešte stále dúfajú, že sa v tomto svätokazimírskom roku, prípadne pri príležitosti 600. výročia pokresťančenia Litovska uskutoční apoštolská návšteva sv. Otca Jána Pavla II. v ich vlasti. SE, 7.3.1984.

Príspevok otca Klementa Poláčka, SDB, o jednom prípade návratu ku Kristovi :

O t e c D u v a l .

Narodil sa pred 65. rokmi v chudobnej francúzskej rodine. Bol jedným z 9. detí. Jeho rodičia boli pracovití ľudia a dobrí kresťania. Pri krste mu dali krásne meno: Aimeé /E'mé/, čo doslova znamená "milovaný". A v skutočnosti, títo jednoduchí rodičia mali radi svoje deti, hoci sa s nimi nemaznali.

Keď Aimeé začal základnú školu, vyšlo čoskoro najavo, že je posledný v prospechu. On sám to raz potvrdil: "V triede som bol 42., t.j. posledný. Iba v jednom polroku som postúpil na 38. miesto, lebo štyria moji spolužiaci ochoreli na priedušky."

Keď sa vracal zo školy - tak v jeseň ako i v zime - sprevádzal ho Mesiac. Cestou domov poľami som sa občas zastavil a pozeral som sa na Mesiac. Jeho výzor bol pokojný. Keď som potom vykročil, Mesiac kráčal so mnou. Keď som sa pustil utekať, bežal za mnou.

Aimeé však kráčal na tejto zemi a s ňou sa nemohol tak hrať, ako sa hral s Mesiacom. Čoskoro pocítil vo svojom sociálnom okolí zaznávanie a tvrdosť skutočnosti. Zistil, že jestvuje priepasť medzi Mesiacom a Zemou, medzi ideálom a skutočnosťou. Tento objav mal sa stať pre neho osudným.

Aimeého detstvo netrvalo dlho. Z chlapca vyrástol mládenec. V dospelom veku sa rozhodol pre reholu. Po niekoľkých rokoch sa stáva kňazom. Uplynulo znova niekoľko rokov a Aimeé, už ako 40 ročný, začína hlásať evanjelium na neobvyklých miestach a neobvyklým spôsobom: v kaviarňach a v hostíncoch - a pomáha si pritom gitarou.

Je populárny, Novinári ho volajú "Božím gitaristom". V roku 1957 je už známy v Európe a z jeho platní sa predalo niekoľko miliónov exemplárov. Aj jeho priezvisko je známe miliónom ľudí: volá sa otec D u - v a l . "Milovaný" je teraz milovaný aj svojím publikom.

Otec Duval čerpá námety svojich piesní z Evanjelia. Možno povedať, že neohlasuje, ale spieva evanjelium. A tak podobenstvo o múdрых a nemúdрых pannách mu dá podnet k piesni "Pán znova príde". Krátky úryvok z evanjelia Matúša o deťoch, čo vysedávajú na námestiach a privolávajú prítomným "pískali sme vám a netancovali ste" dá pôvod piesni "Hral som na flaute". A verše z toho istého evanjelia o znamení časov: keď sa zvečerí, hovorievate, že bude pekne, lebo zore sú na nebi zapálené - inšpiruje pieseň "nebo je červené". Iné jeho piesne berú námety zo širšej náboženskej danosti, ako napr. "Pane, ty si môj priateľ".

V Ducalových piesňach je iba náboženská náplň a jeho spevy chcú niest iba posolstvo Ježiša Krista. Dobré to vystihuje venovanie spevu "Pán znova príde", ktoré zneje:

Mojej matke, ktorá bola celý život chudobná a neočakávala iný raj, než raj Ježiša Krista.

V piesni "Čo tým chce povedať" má otec Duval pred očami nespočetné zástupy ľudí rozličného veku a sociálneho pôvodu, ktorí kráčajú cestou. Držia sa za ruky, spievajú radostné i bolestné piesne. Pozdĺž cesty je toľko iných ľudí, s ktorými si sprievod vymieňa pohľady, úsmevy a pozdravy. Ten istý, nespočetný sprievod, kráča storočiami k Bohu. Na konci tejto dlhej a často únavnej cesty čaká na nich Boh sám. Matka Cirkev drží svoje deti za ruku a vedie ich cestou tohto života.

Boh nás vedie za ruku ako priateľ. To vyjadruje práve druhá pieseň: Pane, ty si môj priateľ, vzal si ma za ruku. S Tebou budem kráčať až do konca nášho spoločného chodníka. Kráčam s Tebou vetrom i zimou,

Stratí sa nám Boh? Občas ho strácame my, ale On príde ~~naša~~. ~~Naisto~~ sa vráti, ako nám to hovorí iná pieseň: Pán príde znova, lebo to ~~sta~~ bil. Maj svoju lampu zažatú a myseľ jasnú, aby ťa nemusel hľadať. Čakaj ho z celého srdca a nesnívaj. Vyčisti svoj dom. Keď príde, zotrie všetky slzy. Príde, aby nám priniesol svoju radosť.

Desať rokov Duvalovej činnosti možno zhrnúť do nasledujúcich čísiel: milióny platní, rozpredaných po celom svete, 3000 koncertov vo 40. krajinách, 2 milióny kilometrov, premeraných autom. A na vrchole svojho úspechu v rokoch 1969 - 1970, čierna priepasť: Aimeé Duval, Boží gitarista; ~~sá o d d á a l k o h o l i z m u~~! A to v čase, keď sa jeho platne dobre predávali a "pršali" pozvania na koncerty.

Dnes svoj pád dôvodí rozporom medzi ideálom a skutočnosťou: stretal som sa s nespravodlivosťou, úzkoprsosťou ľudí, tvrdosťou, kým vo mne bol hľad po spolupatričnosti, nežnosti a úprimnosti. K tomu sa pridal stres z koncertov.

Keď po krátkom čase vyšlo najavo, čo sa s Duvalom stalo, ľudia sa ho začali strániť a odsudzovať. Otec Duval si spomína: keď som začal piť, moji spolubratia hľadeli na mňa bokom. To ma viedlo k depresii. A aby som z nej vyšiel, pil som ešte viac. Hneď nato som mal výčitky svedomia, ktoré som chcel zahnať ďalšími dávkami alkoholu. Tak sa vytvoril vo mne začarovaný kruh - lepšie povediac pekelný kruh!

Duval sa zmieta celých desať rokov v sieti alkoholizmu. Po dlhom boji, pomocou tých, čo vyšli z priepasti alkoholizmu, vyšiel aj on. A teraz doznáva, že v tejto svojej chorobe sa spoznal takým, aký je: slabým, úbohým človekom, medzi životom a smrťou.

A teraz sám pomáha iným. Vo svojom byte v meste Nancy prijíma všetkých tých, čo klopú na jeho dvere. Tisíce alkoholikov je s ním v písomnom styku. Denne dostáva vyše sto listov od ľudí, čo čakajú od neho pomoc.

V jednej svojej piesni Duval opisuje tri fázy ľudského života: detstvo, zrelý vek a starobu. Pre roky svojej staroby prosí: "A keď budem starý a budem kráčať pomaly, nesúc na pleciach bremeno rokov, buď verný mojim bielym vlasom". Vtedy iste netušil, akým spôsobom Boh vypočuje jeho prosbu.

A v piesni "Prečo prichádzaš tak neskoro, Pane", si kladie otázku - medzi inými aj túto: Pane, prečo si zostal tak dlho visieť na kríži? A sám seba odpovedá: Aby si mi dal čas prísť k Tebe!

Teraz možno povedať: hej, celých desať rokov!

Duvalov život je pád a povstanie kňaza. Cez Veľký týždeň, ale aj inokedy, rozjímajme o páde a povstaní apoštola Petra. Ľudská veľkosť spočíva v znovupovstaní!

VR, 10.4.1984-sl.

- o -

Vilno: 61. číslo samizdatového časopisu "Kronika katolíckej cirkvi v Litve" uverejnila duchovný testament litovského kňaza Sigitasa Tankieviciusa, ktorý napísal 15 mesiacov pred svojim zatknutím. Vyzýva v nom veriaticich, aby neuverili jeho prípadnému olutovaniu svojej činnosti. "Lebo ak by sa tak stalo, nebudem to ja ktorý hovorí, lež ubohý človek, zlomený bezpečnostnými orgánmi", píše Tankievicius doslova.

Okrem toho apeluje na kňazov i laikov, aby ostali verní svojej viere, aby nepodľahli pesimizmu, že hlavou sa nedá ísť proti muru. Mur lží a násilia je spráchnivý! S Kristovou pomocou možno dosiahnuť víťazstvo! - povzbudzuje Tankievicius veriaticich.

Odsúdili ho 2.12.1982 na 6 rokov prísneho väzenia a 4 roky núteného pobytu na prikázanom mieste pre údajnú protisovitsku agitáciu a propagandu. Bol členom Katolíckeho výboru na obranu práv veriaticich.

SE, 22.2.1984.

43.

penia zavítala aj medzi študentov teológie. Svoj prejav k nám začala slovami osobitnej modlitby:

Mária, buď s nami. Prijmi nás so srdcom čistým a nepoškvrneným, aby sme aj my prijali a milovali Krista, ako On miluje nás. Dnešná Cirkev má nesmiernu potrebu svätosti a čistoty, ako aj ľudí zasvätených Bohu, ktorí by viedli ostatných ku Kristovi. Aby sme boli schopní rozumieť a nasledovať jeho hlas, ktorý nás každého volá po mene. Aby sme pochopili, že patríme Jemu, že sme mu drahí, že nás miluje. Aby sme skrze Jeho lásku pochopili, že tak ako On miluje nás, aj my musíme milovať Jeho vo svojich bližných. Láska je jediný motív, prečo sa Ježiš stal človekom a prebýval medzi nami.

Potom porozprávala nasledujúci príbeh :

Prišli raz za mnou dvaja mladí a odovzdali mi značnú sumu peňazí. Opýtala som sa ich, kde vzali toľko peňazí? A prečo mi ich dávajú? Oni mi povedali: pred tromi dnami sme sa vzali a pred svadbou sme si povedali: nebudeme mať ani svadobné šaty, ani svadobnú hostinu!

Pre mnohých to bol skutočne škandál. Ale my sa máme tak radi, že sme sa museli podeliť so svojou láskou s druhými. A Vy sa staráte o tých najbiednejších.

Nie je dôležité koľko dali, ale ako dali. Naša láska musí byť bez vypočítavosti.

Často meditujem o Máriinej návšteve u Alžbety. Bolo to ešte nenarodené dieťa - Ján Krstiteľ - ktorý v lone svojej matky odhalil a oznamoval príchod Krista. Preto sa musíme veľa modliť a meditovať o tomto tajomstve, aby sme účinne **b o j o v a l i p r o t i p o t r a t u**. Potrat je najväčší nepriateľ Božej prítomnosti vo svete. Je to vražda, ktorá ničí mier a pokoj v duši i vo svete. Ježiš nás tak miloval, že dal za nás život. Ako keby to nestačilo, dáva sa nám ako Chlieb, aby sa stal pokrmom pre náš večný život. Ale ani to nie je dosť: sám sa urobil hladným, smädným, väzneným, nahým, bez prístrešia, zavrhnutým. Aby sme mu mohli aj my dať najesť, ošatiť ho, pomôcť mu v núdzi. Čokoľvek ste urobili jednému z týchto malučkých, mne ste urobili.

Raz však budeme súdení podľa toho, čo sme urobili pre hladných, smädnych, bez domova, opustených a zavrhnutých. "

Potom nám Matka Tereza povedala :

"Vy sa stanete kňazmi. Aké čisté musia byť vaše srdcia, aby láskou mohli objasniť chudobných. Aké čisté musia byť vaše ruky, aby mohli plným prichrstím rozdávať rozhrešenia. Lebo prídu mnohí úbohí a chudáci, ktorých bieda má pôvod v hriechu. A tým treba pomôcť, s láskou a porozumením im treba sprostredkovať Božie milosrdenstvo. K tomuto je treba hlboký život modlitby. Modlitba prehlbuje vieru a plodom viery je láska. Plodom lásky sú skutky milosrdenstva a služba bližným. Plodom viery je čisté srdce, ktoré je schopné vlastniť Ježiša.

Do roku 1973 sme mali len raz do týždňa adoráciu a rekolekciu. Cítili sme, že to nie je dosť. Preto sme zaviedli k a ž d o d e n ú h o d i n o v ú a d o r á c i u a tak vzrástla naša láska ku Kristovi, ku chudákovi a odvtedy máme 3 x toľko povolaní, takže dnes máme 250 domov po celom svete! Je to plod Eucharistie, výsledok modlitby a jednoty s Kristom.

Boh má s nami všetkými veľké plány. Musí sa však stretnúť s našou ochotou. Dnešný svet tak veľmi potrebuje svätých. Svätosť nie je luxus, s v ä t o s ť j e p r e v š e t k ý c h ! Modlím sa za vás všetkých, aby ste sa stali svätými. Panna Mária nech vám pomáha a dá silu neustále rásť v láske. Modlite sa za mňa a naše dieťa, aby sme boli stále lepšie schopní pomáhať Ježišovi!

VR, 24.4.1984-sl.

pripadlo na tieto dni. Pri tejto príležitosti v piatok, 17. februára 1984 pápež Ján Pavol II. zaslal japonským veriacim rozhlasové posolstvo po japonsky, v ktorom spomenul na prvom mieste svoju apoštoliskú návštevu v Japonsku v roku 1981 "v krajine, ktorú nosí vo svojom srdci". Vyjadril tiež radosť z toho, že môže dosť často hovoriť Japoncom na vlnách Vatikánskeho rozhlasu a zaželel, aby mnohí z nich prostredníctvom tejto vysielacej stanice mohli dôjsť k poznaniu Pána Boha.

My sa pri príležitosti tohto jubilea vysielania chceme aspoň stručne zmieniť o cirkvi v tejto zaujímavej krajine na Ďalekom Východe. Dejiny katolíckej cirkvi v Japonsku možno rozdeliť na dve obdobia: prvé, kedy medzi rokom 1549 a 1652 vynikol sv. František Xaverský, ktorý sa 15.8.1549 vylodil v Kogošime a už v roku 1582 v tejto krajine bolo 150 tisíc katolíkov. V roku 1587 pod cisárom Hidejošim došlo ku krutému prenasledovaniu kresťanov, ale i napriek tomu roku 1614 počet katolíkov v Japonsku dosiahol jeden milión osôb.

Z dôb toho prenasledovania je známe, že roku 1597 na vrškoch pri Nagasaki ukrižovali 26 kresťanov, medzi nimi 17 Japoncov, ktorí boli v roku 1862 vyhlásení za svätých. Pod týmto prenasledovaním bol spečatený osud kresťanov. Vtedy tisíce japonských katolíkov podstúpilo smrť za svoju vieru.

Po 200-ročnej izolácii a po uzavretí Francúzsko-Japonského mieru v roku 1859, ako prvý misiónár prišiel do Japonska P. Forsat z Parížskej misijnej spoločnosti a v roku 1862 vybudovali v Jokohame prvý katolícky kostol pre cudzincov. Tu treba spomenúť nemenej významnú okolnosť, že 17. marca 1865 páter Petižánk v Krakami objavil na tisíce kresťanov, ktorí napriek prenasledovaniu, napriek nedostatku kňazov a bez akýchkoľvek pomoci zo zahraničia si počas dvesto rokov zachovali svoju vieru!

V januári 1946 cisár Hirohito zamietol tézu, že cisár je bhom na zemi a prehlásil, že je človekom ako každý druhý človek a vykonal rozlučku medzi štátom a náboženstvom.

V súčasnom období je v Japonsku okolo pol milióna katolíkov. Japonci sú národom s vysoko vyvinutým zmyslom pre kolektívny život, rozhodujú spoločne a hýbu sa takmer rovnakým smerom. Ich denný život sa skoro výlučne sústreďuje okolo práce. V tomto prostredí si katolícka cirkev získala veľké zásluhy na poli osvety a školstva. Spravuje 12 univerzít, z ktorých najväčšiu - univerzitu Sophia - navštevuje okolo 9 tisíc poslucháčov a univerzitu v Nagoi ich navštevuje 5.500.

V Japonsku má cirkev 3 arcidiecézy a 13 diecéz. Každá z nich má svoj vlastný časopis a okrem toho v krajine jestvuje ďalších 7 katolíckych mesačníkov. Mesačne sa predá 21 tisíc výtlačkov katolíckej knižnej literatúry, ktorú vydáva 8 vydavateľstiev!

Františkánska biblická spoločnosť sa sústreďuje na vydávanie sv. Písma. Japonský rozhlas dvakrát denne vysielá katolícke programy a televízia zas cez 31 kanálov štyrikrát do týždňa vysielá programy s katolíckou náboženskou tematikou! Po japonsky vysielajú aj katolícke rozhlasové stanice Radio Veritas v Manile /Filipíny/ a samozrejme, Vatikánsky rozhlas v Ríme.

Veľmi potešujúca je tá skutočnosť, že v Japonsku sa rozvíjajú úzke kontakty medzi katolíckmi a príslušníkmi iných vierovyznaní.

VR, 20.2.1984-sl.

Dr. Jozef Benáček :

O kanonických návštevách "ad limina apostolorum".

V správach vatikánskeho rozhlasu počujete často vetu, že Svätý Otec prijal na audiencii biskupov, ktorí si vykonávajú v Ríme kanonickú návštevu "ad limina".

Čo tento výraz znamená?

Latinské slovo "limen", množné číslo "limina", znamená "prah". V prenesenom zmysle i obydlie, dom a tiež chrám alebo kostol. V tomto prípade sa týmto slovom označuje chrám s hrobami apoštolov Petra a Pavla. Úplné latinské označenie znejšie "visitatio ad limina apostolorum" - návšteva v chráme - alebo pri hrobe - apoštolov. Rozumie sa sv. Petra a Pavla.

Biskupi teda prichádzajú do Ríma navštíviť a uctiť hrob apoštolov, v diele ktorých pokračujú a pri tejto príležitosti sa tiež stretávajú s pápežom, nástupcom sv. Petra.

Sv. Peter bol prvým biskupom v Ríme, kde zomrel mučeníckou smrťou za cisára Nera. Kto po sv. Petrovi preberá riadenie rímskej diecézy, stáva sa zároveň nástupcom sv. Petra, pápežom.

Biskupi prichádzajú do Ríma i z ďalekých krajín. Je pochopiteľné, že práve biskupov - nástupcov apoštolov - priťahoval Rím, aby pri hroboch kniežat apoštolov a v dôvere v ich príhovor načerpali sily pre svoju neľahkú úlohu. Tento akt úcty a nábožnosti sa postupom času spojil s výrazom oddanosti a poslušnosti rímskemu pápežovi, živému nástupcovi sv. Petra a nadobudol tak nový význam, ktorý bol v ďalších storočiach vymedzený presnými nariadeniami a predpismi.

Tak napr. v 8. storočí nariadil pápež Zachariáš v r. 743, aby biskupi, sídliači na okolí Ríma, vykonali návštevu každý rok. Ďalšie smernice v tomto ohľade vydal pápež Gregor IX. v r. 1234. Ten rozdelil diecézy a biskupov do troch skupín, podľa vzdialenosti od večného mesta.

Dnešná prax a priebeh návštev biskupov "ad limina" má základ v apoštolskej konštitúcii Sixta V., ktorý stanovil v r. 1585 v konštitúcii "Romanorum pontifex", že táto návšteva zaväzuje všetkých biskupov katolíckej cirkvi.

Ďalším medzníkom v dejinách a konkrétnych predpisov, týkajúcich sa kanonickej návštevy biskupov "ad limina", je nové usporiadanie pápeža Pia X. z r. 1911. Pius X. vtedy stanovil, že biskupi z Európy sú povinní prichádzať do Ríma každých päť rokov a biskupi mimoeurópskych krajín raz za desať rokov. Nariadenie prevzal Kódex kanonického práva z r. 1917, a to v teritoriálnom a časovom rozdelení až do r. 1975, kedy Pavol VI. v dekréte "Ad romanam ecclesiam" rytmus návštev znova mení.

Zmena bola vymedzená narastajúcim počtom nových diecéz, predovšetkým v misijných krajinách. Dekrét zavádza tri novoty:

- ináč rozdeľuje kontinenty a diecézy do rozmedzia 5 rokov,
- ukladá i biskupom mimoeurópskych krajín povinnosť navštíviť Rím raz za 5 rokov,
- pápež odteraz neprijíma biskupov jednotlivo, ale v skupinách. Pre nedostatok času nie je už jednoducho možné venovať jednotlivým biskupom samostatnú audienciu. Nie je to ovšem vylúčené, ak to vyžadujú okolnosti.

Táto nová prax prijímať biskupov v skupinách, súvisí tiež so zvýšeným významom biskupských konferencií v dobe po 2. svetovej vojne. Pastoračné otázky presahujú dnes hranice jednotlivých diecéz a musia byť riešené spoločným úsilím. Preto venuje pápež pri návšteve biskupov hlavnú pozornosť týmto spoločným otázkam a ťažkostiam.

Pred návštevou Ríma sú biskupi povinní podať pápežovi s rímskej kongregácii podrobnú správu o náboženskej situácii v ich diecéze. Nový Kódex kanonického práva stanovil smernice pre návštevu ad limina v kánone 399 a 400. Diecézny biskup je povinný predložiť každý piaty rok Sv. Stolicy reláciu o stave diecézy, ktorú má zverenú, v tom istom roku navštíviť hroby apoštolov v Ríme a stretnúť sa s pápežom.

V roku 1977, keď vstúpila do platnosti nová prax, prijal Pavol VI. v 45 audienciách 618 biskupov. Teražší pápež Ján Pavol II. túto prax dodržiava. V prípade potreby prejednáva záležitosti s biskupmi i jednotlivovo a zaviedol niečo, čo predtým nebolo zvykom - hlavne keď si pomyslíme na Pia XII - a čo súvisí s jeho otvorenosťou a potrebami, i ľahkosťou nadväzovať styky s ľuďmi:

Ján Pavol II. obvykle pozve biskupov po audiencii na obed a nenútený rozhovor v priebehu jedenia dáva príležitosť k prehĺbeniu jednotlivých dôležitých otázok, i k hlbšiemu vzájomnému spoznaniu. Styk s pápežom takto stráca oficiálny, úradný charakter.

V stretnutiach biskupov s pápežom sa prejavuje jednota Cirkvi. Spojenie jednotlivých miestnych cirkví s Rímom pri nich dostáva konkrétnu podobu. Toto stretnutie je tiež výrazom spoločnej zodpovednosti o blaho a rast Cirkvi v jednotlivých krajinách. Pri týchto stretaniach sa uskutočňuje to, čo povedal Pán Ježiš Petrovi pri poslednej večeri: "Prosím som za teba, aby tvoja viera neprestala a ty utvrdzuj svojich bratov".

Aký význam dáva Svätý Otec týmto stretnutiam s biskupmi, dá sa vyčítať z mnohých jeho prejavoch. Napríklad jednej skupine talianskych biskupov povedal:

"Rímsky biskup, Kristov vikár, nástupca sv. Petra, má a pociťuje starosť o celú Cirkev. S cirkvou môže mať styk iba prostredníctvom biskupov. Návštevy biskupov 'ad limina' dávajú pápežovi možnosť spoznať problémy jednotlivých miestnych cirkví, ich radosti a starosti, ich nádeje. Návšteva biskupov 'ad limina' je stretnutie pápeža - najvyššieho pastiera - s bratmi v biskupskom úrade. Je to stretnutie s priateľom, s pastierom, ktorý je síce vyznamenaný vysokou dôstojnosťou, ktorý však nesie tiež bremeno veľkej zodpovednosti".

Toto bremeno zodpovednosti počítuje Svätý Otec zvlášť silno, keď prichádzajú biskupi z krajín, v ktorých sú Cirkvi a katolíkom kladené prekážky a kde sa vláde snaží obmedzovať alebo sťažiť spojenie miestnej cirkvi s Rímom. Pri takých príležitostiach zdôrazňuje Svätý Otec význam jednoty a katolicity, ako napr. s biskupmi z východného Berlína, ktorým povedal: Živá a konkrétna jednota biskupov jednotlivých miestnych cirkví s pápežom, rímskym biskupom, je zárukou jednoty celej Cirkvi, je a zostáva základnou podmienkou vnútornej slobody jednotlivých miestnych cirkví. Táto jednota a spojenie medzi jednotlivými miestnymi cirkvami prešahuje štátne hranice. Cirkevné spoločenstvo sa jasne odlišuje od akejkoľvek politickej organizácie. Katolícka cirkev v určitej krajine sa nemôže nikdy stať cirkvou obmedzenou iba na túto určitú krajinu. Je a zostáva sústavne Cirkvou, katolíckou Cirkvou.

Keď je v niektorej krajine počet diecéz veľký, Sv. Otec prijíma biskupov postupne vo viacerých skupinách. Takto má príležitosť dotknúť sa viacerých otázok a zvlášť citlivých bodov cirkevného života, naznačiť ciele, zaoberať sa otázkami, ktoré majú pre krajinu aktuálny význam.

Tak napr. nabádal nemeckých biskupov, aby obhajovali nedotknuteľnosť ľudského života proti rozširujúcemu sa hedonizmu. Biskupov z Francúzska upozornil na potrebu systematického a neskráteného vyučovania náboženstva-katechézy, biskupom zo Spojených štátov hovoril o dôležitosti katolíckych škôl a katolíckej výchovy. Holandský episkopát prosil, aby sa starali o vzrast kňazských a reholných povolaní a o správnu výchovu v kňazských seminároch. Otázky kňazských seminárov sa dotkol tiež pri návšteve biskupov z ČSSR v r. 1982 a pripomenul tiež, že je povinnosťou a právom biskupov bdieť nad prijímaním kandidátov do seminára a vymenúvať profesorov teologick...

Prečo si Poliaci uctievali nemeckého vojaka ?

Po svätorečení O. Maximiliána Kolbeho, mučeníka lásky v Osvienčime, veľká pozornosť sa začala venovať prípadu 19-ročného Otta Schimka, vojaka nemeckej "Wehrmacht", ktorého Hitler rozkázal zastreliť a "pochovať v priekope ako psa", pretože odmietol strieľať na poľských civilov. Už niekoľko rokov stále vzrastá počet púti do dediny Machowa, kde je pochovaný tento mučeník svedomia, nie ako pes, ale ako hrdina, ovenčený kvetmi.

Prešlo veľa času, kým sa tento prípad dostal na svetlo. Nie žeby sa bolo niečo zakrývalo alebo zabúdalo, ale iba preto, lebo obeťou prípadu bol "niktoš", viedenský mladík z chudobnej rodiny, ktorého osobný prípad sa jednoducho stratil v mase tragických príbehov.

Zmena nastala v roku 1970, kedy Ottova sestra prišla do tejto dedinky vyhľadať hrob svojho brata, ktorý zomrel pred popravnou čatou svojich vlastných súdruhov 14. novembra 1944. Istý poľský redemptorista si vzal za úlohu odhaliť fakty. Dráma začala pomaly udierať na sympatickú strunu v srdci poľského spoločenstva.

Otto Schimek sa narodil 5. mája 1925 vo Viedni, v Rakúsku, ako 13. dieťa v rodine. Otec mu umrel, keď mal 2 roky. Matka pracovala ako slúžka, aby si zarobila na živobytie. Keď ho v 17. roku povolali k vojsku, povedal si, že nikdy nevyleje cudziu krv; bolo to statočné predsavzatie, ktoré zachovával a ktoré ho stálo život.

V krátkej vojenskej kariére urobil rekord, keď ukázal, že toto bol chvályhodný, hoci nepraktický idealizmus. Poslali ho do Juhoslávie bojovať proti partizánom a rozkázali mu strieľať do tehotných žien, ktoré utiekali z obklúčenej dediny. Tvrdil, že spúšť na jeho puške sa zasekla. Keď mu veliteľ podal inú zbraň, odoprel strieľať. Mladému Ottovi sa podarilo akosi vyviaznúť a vrátiť sa domov k rodine na krátky čas. Keď ho znova povolali k vojsku, ocitol sa v Poľsku. V Pilzni pri Tarnowe odmietal mať účasť na poprave skupiny Poliakov. Prirodzene, že bol znova volaný na zodpovednosť.

Po úteku ho znova chytili a dali mu ešte poslednú možnosť zachrániť sa. Pridelili ho k čatem ktorá mala popraviť poľských civilov. Otto odmietol, ale teraz bol jeho osud spečatený. Hovorí sa, že vojenský súd pred vynesením rozsudku váhal, azda pre jeho mladosť. Ale rozkaz z Hitlerovho hlavného stanu bol tvrdý: "Ihneď ho zastrelte a telo pochovajte v priekope ako psa".

V deň svojej popravy Otto napísal bratovi list:

"Neplačte, odchádzam šťastný. Ešte raz vám všetkým dávam 'S Bohom'. Nech vám Boh dá pokoja a mne šťastlivý návrat do vlasti. Viem, že v každej chvíli som v Božích rukách. On sa postará o všetko a skvele skoncuje s týmto všetkým. Neskôršie bude môj príbeh každému známy, alebo možno iba na druhom svete. Cítim sa byť v stave radosti a jasnosti. Čože môžeme stratiť? Iba svoj úbohý život. Dušu však nemôžu zabíť. Aká to nádej!"

Hoci ľudia nábožne prichádzajú k hrobu Otta Schimka, cirkevná vrchnosť je pomalá, ako to zvyčajne býva v takýchto prípadoch, prv ako zaujme k veci úradný postoj.

Poľskí komentátori poukazujú na to, že Ottovo gesto bolo v mnohom ohľade ťažšie ako dokonca mučeníctvo sv. Maximiliána Kolbeho v Osvienčime. Otec Kolbe bol skúsený rehoľník a mal mravnú oporu svojich poľských súdruhov v tábore. Otto Schimek, naopak, bol mladý, jeho morálka bola možno celkom primitívna a bol osamotený, stál celkom sám.

Takéto čisto rozumové úvahy, pravda, neprekážajú vo všeobecnosti poľskej a rakúskej verejnosti. "Psí hrob" si teraz uctievaajú tí, ktorým odmietol vziať životy. Na hrobe je pomník s nápisom po poľsky i po nemecky: "Tu spočíva Otto Schimek, ktorého zastrelila Wehrmacht, pretože odmietol strieľať na poľský ľud".

Matej Kozłowski v článku, uverejnenom nedávno v časopise 'Tygodnik Powszechny', napísal :

"Tento 19-ročný mladík, ktorého portrét visí v sakristii farského kostola, sa celkom prirodzene stal patronom mládeže".

K jeho hrobu prichádzajú prosiť o milosť, aby si zachovali vieru. Modlia sa o dar odvahy a vytrvalosti. Medzi pútnikmi možno zvlášť pozorovať mladých seminaristov toho istého veku a tiež novovysvätených kňazov. A samozrejme vojakov. Jeden z nich napísal do albumu :

"Vypros našej krajine, v ktorej odpočívaš, vnútorný pokoj, aby ani jeden Poliak nestrieľal na druhého Poliaka. Otto, buď pre nás, Poľakov, príkladom v týchto ťažkých časoch a oroduj za nás!"

Zatiaľ, kým dozrieva čas, prípad Otta Schimka dáva hojne materiál na nábožné uvažovanie. Už to je hodné zmienky, že Poliáci sa modlia na hrobe toho, čo nosil uniformu nemeckej "Wehrmacht". Ako Rakúšan bol pre nich "úhlavným nepriateľom". Ale bol ochotný radšej obetovať svoj vlastný život ako zadať smrteľnú ranu nepriateľovi, dokonca v stave vojenskej povinnosti.

Za posledných 40 rokov rozličné poľské a nemecké skupiny sa usilovali napraviť rozbité zväzky priateľstva, vyvolať prúd zmierenia a zabudnúť na kruté, brutálne a kriminálne skutky minulosti. Vysokí cirkevní hodnostári na obidvoch stranách, parlamentné delegácie, kongresy učeních profesorov, "krížiaci" v hromadných oznamovacích prostriedkoch a vedúci verejnej mienky sa usilujú, ako len môžu, o túto ťažkú úlohu. Ale nikto z týchto ľudí nedosiahol to, aby dostal Poliakov, že by sa modlili na hrobe nemeckého vojaka, prosiac o príhovor za veci, ktoré sú im najdrahšie. To však je dielo jednoduchého, polovzdelaného, "nedospelého" viedenského teen-agera, ktorý nepoznal svojho otca a umrel "v hanbe". /PBSJ, 2/84/.

- o -

Slovenské vydavateľstvo "Dobrá kniha" v Kanade, Cambridge, Ontário, Vám odporúča k poučeniu a prehĺbeniu náboženského vzdelania nasledovné knihy :

- I. Lepp- Psychoanalýza súčasného ateizmu.
- F. Mauriac- V čo verím.
- L. Mendigal- Cesta k slobode a veľkosti.
- L- Hertling- Dejiny katolíckej Cirkvi.
- S. Polčín - Tým, čo hľadajú Boha.
- S. Polčín - Od Ptolemaia ku Galileimu.
- B. Häring - Náš zástoj v novom svete.
- M. Schmaus - Cirkev.
- Anonymus - Základy I.
- S. Senčík - Čítajme Sväté písmo.

- o -

OTÁZKY DNEŠKA. Zredigoval Jozef Zlatňanský.

Články pripravili: Rudolf Blatnický SDB, Anton Botek, Anton Hlinka SDB, L. Lúčanský, Andrej Pauliny SDB, Jozef Tomko, Jozef Zlatňanský. Vydal Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. 516 strán.

- o -

"Dnešný človek počúva radšej svedkov než učiteľov a učiteľov počúva len vtedy, ak sú zároveň svedkami". Týmito slovami Pavla VI. uvádza otec Rajmund Ondruš, S.J., svoj prvý zväzok životopisov svätých, usporiadaný podľa liturgického kalendára.

V prvom zväzku sú to svätí, ktorých sviatok pripadá na dni medzi 1. januárom a posledným paríom.

V druhom zväzku sú sviatky svätých od mája do konca augusta.

V treťom zväzku sú zhrnutí svätí v štyroch posledných mesiacoch v roku, od septembra do konca decembra.

Je to dohromady 1091 strán príručného formátu s 220 životopismi svätých. V každom zväzku je okrem chronologického poriadku svätých aj abecedný zoznam. V poslednom, treťom dieli, je zoznam všetkých svätých, o ktorých je reč v celom diele, s udaním zväzku a strany, na ktorej sa o nich píše.

Ide tu o obsažné dielo. Otec Ondruš si dal záležať na tom, aby životopisné údaje o svätých zodpovedali skutočnosti, nakoľko sa to dalo za dnešného stavu historických vied. Niekdajšie životopisy svätých staršej slovenskej produkcie toto dielo úplne nahrádza.

Tým, že toto dielo berie za základ moderný cirkevný kalendár, je tiež vhodným doplnkom liturgických vydaní, napr. liturgických hodín, lebo životopisy sú pomerne krátke a sledujú to najpodstatnejšie zo života svätých.

Ako nám sám autor prezrádza, okrem svätcov všeobecného liturgického kalendára sú uvedení niektorí svätí, ktorí majú z rozličných dôvodov bližší vzťah k našim spoluobčanom doma alebo v cudzine. Nachádzajú sa medzi nimi zakladatelia u nás známych reholných spoločností, ako aj svätci, ktorí boli naším predkom zemepisne alebo historicky blízki.

Tí, čo chcú vedieť, či jestvujú slovenskí svätí a ktorí sú to, nájdu v zbierke všetkých, o ktorých sa zachovali historické zmienky. Tak sú tu sv. Gorazd a spoločníci, sv. Andrej Svorad a Beňadik, sv. Bystrík, bl. Uhrín.

Medzi životopisy sú zaradení aj svätí, ktorí sú síce málo známi, ale uctievali sa v našich významných kostoloch. Tak sú tu sv. Ján Almužník v Bratislavskom dome sv. Martina, sv. Emerám v Nitre a sv. Neitus v rožňavskej katedrále.

Životopisy podávajú základné údaje o živote, prípadne diele a význame patričného svätca. Keďže mnohí naši kritickí súčasníci sa zaujímajú v prvom rade o historickú skutočnosť v živote svätých, autor sa im usiloval ísť v tomto smere v ústrety.

O. Rajmundovi Ondrušovi možno len zo srdca ďakovať za záslužnú prácu o živote svätých cirkevného kalendára! Tretí zväzok vyšiel v marci 1984 v nakladateľstve "Dobrá kniha" v Kanade. Názov diela je "Blízki Bohu a ľuďom".
VR, 19.3.1984-sl.

- o -

Brno : V 1. čísle tohoročného časopisu "Sociologie" uverejnil Aleš Sekot, člen inštitútu výskumu sociálneho vedomia a vedeckého ateizmu, štatistiku o religiozite obyvateľov ČSSR, ktorá bola podľa jeho údajov zostavená na základe posledných reprezentatívnych pozorovaní. Podľa nej je 36 % obyvateľov nad 15 rokov veriacich, na Slovensku je to 51 %, v českých krajinách 30 %. Ženy sú religioznejšie ako muži. V Čechách je to 36 % žien proti 25 % mužov. Na Slovensku 60 % žien a 41 % mužov. Najvyššie % religiozity je u dôchodcov - 52 % v Čechách a 72 % na Slov, a užien v domácnosti. Tieto čísla sú zaujímavé. Treba myslieť na to, že mnohí ľudia, hlavne na zodpovednejších miestach, svoje nábož. presvedčenie zo strachu pred diskrimináciou musia zatajovať. Dôchodcovia a ženy v domácnosti nemajú čo stratiť. Zásadne sa tieto čísla zhodujú s číslami zo 60. rokov, takže protináboženské kampane po zničení "Pražského jara" nemali žiadúci výsledok.
Sl, 14.3.1984.

- Vatikán je najmenší štát sveta s rozlohou 0,5 km štvorcových; má menej ako 500 obyvateľov. Vatikánske občianstvo má 36 kardinálov, 176 diplomatov, 35 prelátov, biskupov a rehoľníkov, asi sto švajčiarskych gardistov a 73 občianskych zamestnancov.

- Podľa štatistickej ročenky Vatikánu roku 1981 počet katolíkov vzrástol na svete o 10 miliónov a činil 794, 380.000 osôb. Z celkového počtu obyvateľov sveta je to iba 17,7 %.

Roku 1981 bolo vysvätených 5.889 novokňazov, čo znamená oproti roku 1980 vzrast o 102. Ale celkový počet vysvätených kňazov ešte nepredstihol počet tých, ktorí kňazstvo zanechali alebo umreli.

Na konci roku 1981 bolo na svete 411.074 kňazov, z toho 255.904 diecéznych a 155.170 rehoľných. Najviac kňazov je ešte stále v Európe /55,4 %/, kde žije súčasne 34,4 % katolíkov sveta. Najmenej kňazov je v Latinskej Amerike. Tamojší kňaz musí obsluhovať priemerne až 7,6 krát viac veriacich ako v Kanade a v Spojených štátoch.

- Kanada vydala smutnú štatistiku o potratoch svojej krajiny v roku 1981. Potratov bolo 65.127. Najviac ich mali slobodné matky /65,8 %/. Štatistiky vykazujú rast potratov každý rok. Roku 1970 bolo 11.200 potratov, roku 1971 už 30.949 potratov, roku 1973 43.245 potratov, roku 1977 už 57.620 potratov, roku 1979 65.135 potratov. Uvedené dáta štatistického úradu obsahujú len dáta potratov v kanadských nemocniciach. Skutočný stav potratov je prinajmenej dvakrát vyšší.

- V knižnici kláštora mníšskej republiky na hore Athos objavili doteraz neznámy rukopis o bohoslužbe ku cti sv. Cyrila a Metoda. Podľa vyhlásenia pravoslávnej informačnej služby "Episkopsis" odborníci sú presvedčení, že rukopis vznikol skoro po smrti sv. Cyrila, a to pravdepodobne na území Veľkej Moravy a že ho zostavili žiaci sv. Cyrila. Ak sa táto domienka potvrdí, pôjde o jeden z najväčších objavov v oblasti cyrilometodskej tématiky.

- Prví kresťanskí misionári prišli do Austrálie roku 1666. Ich apoštolské úsilie prinieslo veľmi skromné výsledky. Koncom 18. storočia Angličania začali vyvážať írskych vojakov a odsúdencov, väčšinou katolíkov, do tejto ďalekej krajiny. Anglickí guvernéri ťažko znášali prítomnosť katolíckych kňazov; mnohých z krajiny vypovedali. Za úradnú cirkev vyhlásili anglikánsku cirkev. Austrália dostala prvého katolíckeho biskupa roku 1835. Nasledujúceho roku Svätá stolica zriadila biskupské sídlo v Sydney. Dnes má Austrália 7 arcidiecéz, 19 diecéz, v ktorých pracuje 3.700 kňazov.

Posol BSJ 1/84-2/84

Vatikán : Koncom februára 1984 prijal sv. Otec na audiencii vyše 1200 slovinských pútnikov, ktorí navštívili Rím pri príležitosti Svätého roku vykupenia.

Ljubljanský arcibiskup Sustar pozval Jána Pavla II. do Ljubliany a do národnej mariánskej pútnickej svôtyne v Brezje. Costa pápeža do Juhoslávie sa plánuje na október 1984. Sustar pri audiencii spomenul aj to, že slovinskí katolíci by sa boli v oveľa hojnejšom počte a častejšie zúčastnili púti do Večného mesta v rámci Jubilejného roku vykupenia, ale pre rozličné ťažkosti to nebolo možné.

SE, 7.3.1984.

Poľsko: Dnes odletela z Varšavy na Island skupina poľských karmelitánok, aby založili nový kláštor s prísnou klauzúrou, asi 10 km od hlavného mesta Reykjavíku. Rehoľné sestry prichádzajú na pozvanie biskupa z Reykjavíku, mons. Freona, ktorý sa s prosbou o vyslanie rehoľníčok obrátil na poľského primasa kard. Glempa. 14 karmelitánok je mladších ako 30 rokov. Pochádzajú z poľského kláštora v Elblaku, ktorý za 10 rokov svojej existencie vzrástol o 44 nových povolaní. Skupina karmelitánok obdržala minulú sobotu pri zvláštnej ceremonii na Jasnej Hore misijný kríž a obraz Panny Márie Genstochovskej.

VR, 19.3.1984-č.

Vatikán: Podľa názoru Jána Pavla II. existuje hlboká súvislosť medzi jednotou kresťanov a jednotou Európy. Potom, čo Európa v období reformácie prekonala veľké zmeny, uvedomujú si dnes európski kresťania svoju zodpovednosť za vytvorenie zjednoteného kontinentu, povedal sv. Otec pred členmi medzinárodnej konferencie k 500. výročiu narodenia Martina Lutera, ktorá sa konala v Ríme. Zjednotená Európa znamená tiež mimoriadnú šancu pre kresťanov všetkých vierovyznaní. Práve v jubilejnom roku Martina Lutera sa stále častejšie ozývalo pranie po znovuvytvorení jednoty všetkých kresťanov. Zároveň zdôraznil Svätý rok zmierenia a potrebu odpustenia, zmierenia i medzi jednotlivými kresťanskými cirkvami.

Oesta k jednote vedie - podľa pápeža - jedine cez historické spracovanie minulosti a cez dialóg dnešných kresťanov.

Vatikán: Ján Pavol II. vyjadril plnú solidaritu so snahou všetkých veriacich o ponechaní krížov v školách v Poľsku. Pri generálnej audiencii v bazilike sv. Petra povedal v pozdrave skupine poľských pútnikov: "Katolícki kresťania si prajú, aby kríže boli všade, kde je vychovávaná katolícka mládež. Preto ich tam, kde boli odstránené, umiestnia znovu, akonáhle na to budú podmienky a budú sa brániť odstraňovaniu ďalších!" Pápež zdôraznil, že naplno zdieľa znepokojenie poľských biskupov a veriacich v tejto otázke.

Viedeň: Prenasledovanie kresťanov nie je pojem z dávnej minulosti, ale z aktuálnej súčasnosti. Poukázali na to zástupcovia medzinárodnej organizácie pre prenasledovaných kresťanov "Christian Solidarity International" /CSI/ pri tlačovej konferencii vo Viedni, ktorá sa konala z príležitosti "demonštrácie ticha" proti prenasledovaniu kresťanov. Viedenský svätiaci biskup Kuntner upozornil v tejto súvislosti na to, že v súčasnosti prebieha najväčšie prenasledovanie kresťanov v dejinách. K tomu prispieva i skutočnosť, že metódy prenasledovania sú krutejšie a zároveň i subtilnejšie ako kedykoľvek predtým. Je otrasné - pokračoval biskup Kuntner - ako si svet zvykol na to, že sú kresťania pre svoju vieru prenasledovaní.

Podľa oznámenia tlačového referenta CSI, Vladimíra Pilmana, dochádza ku konfliktom predovšetkým vtedy, keď sa kresťania verejne pre svoju vieru angažujú. Ako strediska prenasledovania označil Pilman Sovietský zväz a ostatné štáty sovietskeho bloku, ďalej Južnú Ameriku, Južnú Afriku a mnohé mohamedánske krajiny. Zároveň sa málo vie o tom, že pokračujúca "islamská revolúcia" značí veľké nebezpečenstvo pre kresťanov i v tých krajinách, ktoré doposiaľ patrili k liberálnemu smeru. V žiadnej mohamedánskej krajine sa s kresťanmi nezaobchádza tak veľkoryso, ako s mohamedánmi v krajinách západnej Európy!

Vatikán: V nezvykle ostrej forme reagoval Vatikánsky rozhlas a L'Osservatore Romano na útok pražskej "Tribúny" proti Jánovi Pavlovi II. ktorý bol označený za nový vo svojej hrubosti a ďaleko presahujúci hranice demagógie. Článok sa pokúša uvaliť na pápeža zodpovednosť za súčasnú krízu svetového mierového úsilia aby zastrel, že práve v ČSSR sú ľudské práva - predovšetkým náboženská sloboda - hrubo porušované, hovorí sa v stanovisku vatikánskych miest.

O tom, že tieto útoky sú kľamstvom, sa mohol presvedčiť i minister zahraničných vecí Chňoupek pri svojom stretnutí so svätým Ocom v decembri 1983. Úzke spojenie medzi mierom a slobodou svedomia - a teda i náboženstvom - pripomína L'Osservatore Romano, boli zdôrazňované už predchodcami Jána Pavla II., Jánom XXIII. a Pavlom VI, takže všetky pokusy postaviť Jána Pavla II. do protikladu k nim sú nemožné!

Polemicky sa pýta L'Osservatore Romano, i Vatikánsky rozhlas, či autor článku zámerne zabúda, že sám ideológ českého ateizmu, Jiří Loukotka, pápežovi priznal realistický postoj voči mieru a odzbrojeniu!

Praha : Prážský arcibiskup František Tomášek slávil v dóme sv. Víta boholudžbu so 150 mladými talianskymi pútnikmi. Mladí ľudia, príslušníci hnutia "Movimento popolare", ktoré vzniklo z mládežníckej katolíckej organizácie "Comunione e liberazione", boli celý týždeň na púti, označenej "Ku koreňom mieru". Kardinál Tomášek označil túto púť za dôležitý znak spoločenstva Európy!

Pre cirkvi v Československu je veľkou nádejou práve postoj mládeže k nej. Mladí talianski katolíci navštívili v priebehu svojej púti miesta, ktoré mali významnú úlohu v európskych dejinách. V Ženeve boli zástupcovia pútnikov prijatí delegáciami USA a ZSSR pri jednaniach o odzbrojení.

Paríž : Parížsky arcibiskup kardinál Jean Maria Lustiger vyjadril znova v interviu s francúzskym katolíckym denníkom "La Croix" svoje predstavy o kultúrnej a duchovnej zjednotenej Európe, od Atlantiku až po Ural.

Podľa názoru kard. Lustigera musí kultúrne a historické povedomie Európy zahŕňať tiež východnú Európu a Rusko, ktoré sú súčasťou historickej jednoty Európy! Lustiger vyjadril svoje poľutovanie nad mlčaním, s ktorým západní intelektuáli prijímajú toto rozdelenie Európy. Vedomie tohto rozdelenia zmizlo v okamihu, keď sa západný svet cítil byť ohrozený leninizmom a sovietskymi zbraňami. Jednotná Európa môže ale byť iba jednotou v mnohosti, lebo na európskom kontinente splývajú ako byzantské, tak latinské, grécke, germánske a židovské kultúrne dedičstvá. Kresťanstvo bolo podstatnou zložkou všetkých európskych kultúr a národov. Úlohou Cirkvi - ako Západnej tak Východnej - vidí kardinál vo vytváraní jednoty a zaistenia spoločenskej spolupatričnosti týchto kultúrnych vplyvov.

Innsbruck : V noci z 30. na 31. marca 1984 zomrel v Innsbrucku vo veku 80 rokov na srdcovú slabosť jeden z najväčších katolíckych teologov súčasnosti, prof. Karol Rahner, S.J. L'Osservatore Romano ho vo svojom nekrológu označilo za človeka hlbokej viery, ktorý postavil Boha a Cirkev do stredu svojho bádania a svojej celoživotnej práce.

4. apríla 1984 bol Karol Rahner v Innsbrucku, za účasti mnohých biskupov a teologov, pochovaný. Ako Nemecký spolkový prezident, tak i Rakúsky prezident vyjadrili provinciálovi Spoločnosti Ježišovej svoju sústrasť. SE, 11.4.84.

Paríž : Kňazom sa chce stať slávny francúzsky koncertný pianista, Jean Rudolf Carls, pochádzajúci zo židovskej rodiny. Dnes 37-ročný Carls prestúpil pred 7. rokmi do katolíckej Cirkvi. V roku 1981 prerušil svoju umeleckú dráhu a odvtedy sa venuje iba štúdiu teológie.

Tokio : V Japonsku sa začal natáčať 4-dielny TV film o živote a diele sv. Františka Xaverského, veľkého misionára Ďalekého Východu. Film je produkován v spolupráci so španielskou TV. Sv. František Xaverský pochádzal zo Španielska. Hlavnú úlohu hrajú japonskí herci.

Miláno : Náš korešpondent z Milána píše o významnej pastoračnej aktivite kaplána gynekologickej nemocnice v Miláne, ktorý každý deň modlitbou dáva požehnanie dušiam, vplyvom prerušeného tehotenstva nenarodených detí. Tieto najmenšie ľudské obete sú vylúčené zo spoločnosti, ale nie sú vyhnané z Cirkvi. SE 29.2.84

Podľa jeho slov bolo by možné a potrebné vytvoriť formulár požehnania týchto obetí tragickej praxe modernej spoločnosti. VR, 1.3.84-sl.

V Iráne žije 240.000 kresťanov a pre veľký nedostatok kňazov je potrebné napomáhať prácu apoštolsky činných laikov. Štát síce povoľuje vyučovanie kresťanstva, ale v štátom vydaných učebniciach Kristus nie je chápaný ako Syn Boží, ale iba ako prorok. SE, 1.3.84.

O Charte práv rodiny,
ktorú uverejnila Svätá Stolica vo štvrtok, 24. novembra 1983.

Charta práv rodiny má svoj pôvod v požiadavke, ktorú vyjadrila Celocirkevná biskupská synoda, ktorá zasadala v Ríme roku 1980 a ktorej hlavnou témou boli "úlohy kresťanskej rodiny v dnešnom svete".

Jeho svätosť, Ján Pavol II., v apoštolskej exhortácii "Familiaris consortio", č. 46, prijal túto požiadavku synody a prisľúbil, že Svätá Stolica pripraví "Chartu práv rodiny", aby ju potom predložila zainteresovaným kruhom a verejným úradom.

Je dôležité správne pochopiť charakter a štýl tejto Charty. Nie je to dogmaticko-teologický alebo morálny výklad o rodine, hoci sa tu odrážajú i príslušné cirkevné názory. Nie je to ani zákonník o chovaní, určený osobám alebo inštitúciám, ktoré sa o tento problém zaujímajú. Charta sa odlišuje aj od obyčajného vyhlásenia o teoretických, rodiny sa týkajúcich zásadách.

Jej cieľom je skôr predložiť všetkým našim súčasníkom - či už sú kresťanmi alebo nie - pokiaľ možno najúplnejšie a najuspokojivejšie formulácie základných práv, vzťahujúcich sa na ono prirodzené a univerzálne spoločenstvo, ktorým je rodina.

Práva, vyhlásené touto Chartou, sú zapísané do svedomia každej ľudskej bytosti a sú obsiahnuté v hodnotách, spoločných celému ľudstvu. Kresťanské ponímanie sa v tejto Charte odráža ako svetlo Božieho zjavenia, osvetľujúce prirodzenú skutočnosť rodiny. Tieto práva nakoniec pramenia zo zákona, ktorý Stvoriteľ vtlačil do srdca každej ľudskej osoby. Spoločnosť je povolaná, aby ju obránila pred porušovaním, aby ju rešpektovala a povznášala v celom ich obsahu. Tieto práva treba chápať podľa zvláštnej povahy, ktorú má dokument, všeobecne nazývaný Charta. V niektorých prípadoch vyhlasuje skutočné a vlastné predpisy, záväzné i po právnej stránke. V iných prípadoch vyjadruje tzv. postuláty a základné princípy, s ktorými je treba uviesť do súladu zákonodárstvo a rozvoj rodinnej politiky. Vo všetkých prípadoch sú však prorockou výzvou v prospech rodinného zriadenia, ktoré musí byť rešpektované a chránené pred akýmkoľvek zneužívaním.

Skoro všetky tieto práva možno napokon nájsť už aj v iných dokumentoch, ako cirkevných tak i medzinárodných. Cieľom tejto Charty je ďalej rozpracovať, jasnejšie upresniť a zhrnúť ich organicky usporiadaným a systematickým spôsobom. K textom sú pripojené i odkazy na pramene, z ktorých boli tie-ktoré formulácie prevzaté /iba v origináli/. Chartu práv rodiny predkladá Svätá Stolica, ústredný a najvyšší orgán správy katolíckej Cirkvi. Dokument je obohatený o mnohé návrhy s pripomienkami, ktoré vyplynuli ako odpoveď pri rozsiahlych poradách biskupských konferencií celej Cirkvi alebo tiež ako odpovede príslušných odborníkov, zastupujúcich rôzne kultúry.

Charta je určená hlavne vládam. Tým, že sa pre dobro spoločnosti znovu potvrdzuje spoločné vedomie základných práv rodiny, Charta poskytuje všetkým, ktorí sú zodpovední za všeobecné dobro, vzor a styčný bod, podľa ktorého možno upravovať zákonodárstvo a rodinnú politiku, ako i vedúcu líniu pre príslušné akčné programy.

Svätá Stolica súčasne chce tiež s dôverou upútať na tento dokument pozornosť medzinárodných organizácií, ktoré v rámci svojej pôsobnosti a starostlivosti o obranu a povznesenie ľudských práv nemôžu prehliadať - alebo priamo trpieť - porušovanie základných práv rodiny.

Prirodzene, Charta je určená i samotným rodinám. Chce v nich posilniť vedomie, akú nenahraditeľnú úlohu a postavenie má rodina. Chce tiež poďakovať rodiny, aby sa spojovali na obranu a povznášanie svojich práv. Taktiež povzbudzuje rodiny k plneniu svojich povinností, a to takým spôsobom, aby úloha rodiny mohla byť stále zreteľnejšie oceňovaná a v súčasnom svete uznávaná.

Nakoniec sa Charta obracia i na všetkých mužov a ženy, aby všetkými možnými spôsobmi sa usilovali o záruky, že práva rodiny budú chránené a že rodinné zriadenie bude upevňované pre dobro celého ľudstva ako dnešného, tak i budúceho.

Pri predkladaní tejto Charty, ktorú si priali predstavitelia biskupov z celého sveta, Svätá Stolica vyzýva hlavne všetkých členov Cirkvi a cirkvevné inštitúcie, aby jasne dovedčovali, že kresťania sú presvedčení o nenahraditeľnom poslaní rodiny a aby sa snažili poskytovať rodinám a rodičom potrebnú podporu a vzpruhu k plneniu úloh, ktoré im zveril Boh.

VR, 24.11.1983-č.

- o -

Ján Pavol II.

začal svoju činnosť v nedeľu, 29.4.1984, ráno, pastoračnou návštevou malej rímskej farnosti Sancta Maria in Portico, kde slúžil sv. omšu stretol sa s členmi rôznych združení a hnutí, pôsobiacich vo farnosti.

Druhým bodom programu sv. Otca bola návšteva kláštora sestier sv. Františky Rímskej, zakladateľky tej istej rehole.

Svätá Františka Rímska, ktorej na tento rok 1984 pripadá 600. výročie od narodenia, veľmi vynikala v charitatívnej činnosti preukazovaním kresťanskej lásky, hlavne voči chudobným, chorým a utláčaným. Pre toto jej svedectvo opravdivého kresťanského a reholného života medzi Rimami, svätá Františka si zaslúžila titul "Rímska".

- o -

Ján Pavol II. sa vydá v stredu, 2. mája 1984 na svoju apoštolskú cestu na Daleký Východ. Preto vo svojom príhovore veriaci, zhromaždeným na svätopeterskom námestí v túto nedeľu na poludnie prosil všetkých o modlitby, aby táto jeho nová apoštolská cesta priniesla bohaté duchovné ovocie, aby Pán zapálil v srdciach misionárov túžbu a urýchlil príchod svojho kráľovstva k tým bratom, ktorí ho ešte nepoznajú. Svätý Otec na svojej 10-dňovej apoštolskej ceste navštívi Južnú Kóreu, Papuu-Novú Guineu, Salamunské ostrovy a Thajsko.

Cirkev na Kórey glávi tento rok 200-sté výročie svojho jestvovania. Prvý Kórejčan, Ni Sun Hum, bol pokrstený v meste Pekingu, v Číne, v roku 1784 a dostal meno Peter. Po jeho návrate na Kóreu sa katolícka viera v krajine začala pomaly šíriť. Spočiatku evanjelium tam ohlasovali laickí veriaci a nie knazi, čo je naozaj výnimkou v dejinách cirkvi vo všeobecnosti. Hneď od počiatku prvá komunita kresťanov bola prenasledovaná. Avšak i napriek častým násilným útokom a prenasledovaniu, ktoré zapríčiňili vyše 10 tisíc obetí, cirkev v tejto krajine si zachovala svoju životnosť a naďšenie.

Pred rokom /1983/ v jednom pastierskom liste miestni biskupi napísali: "Sme dedičmu mučeníkov. Odvaha a horlivosť našich predkov vo viere sú pre nás kresťanov dnešných časov povzbudením."

V cirkvi na Kórey nepozorovať prvky sekularizmu, ako je tomu v západnom svete. Veriaci ľud sa snaží uvádzať svoju vieru do každodenného života v jej celistvosti a neporušenosti. A výsledky sa odzrkadľujú v praxi, ako i v počte knazských a reholných povolaní.

Z celkového počtu 39 miliónov obyvateľov na Kórey je 8,5 milióna kresťanov, z ktorých 1 milión 700 tisíc je katolíkov. Cirkevnosprávne krajina je rozdelená na 3 arcidiecézy a 13 diecéz. V 650 farnostiach pôsobí okolo 1237 knazov, okrem toho na Kórey pôsobí t.č. 3646 reholných sestier, 7500 katechéto, 550 učiteľov náboženstva a v malých a veľkých seminároch je spolu 762 seminaristov. Cirkev na Kórey má slubné predpoklady aj do budúcnosti!

VR, 29.4.1984-sl.

CHARTA PRÁV RODINY,

ako boli zaslané jednotlivým vládam a jednotlivcom
v slovenskom preklade z vysielania Vatikánskeho rozhlasu;
december 1983-január 1984.

P r e d h o v o r

Majúc pred očami, že práva osoby, aj keď ich vyjadrujeme ako práva jednotlivca, v svojom základe majú spoločenský dosah, ktorý sa prirodzene a životne prejavuje v rodine.

Rodina má svoj základ v manželstve, ktoré je intímny spojením vo vzájomne sa doplňujúcom živote muža a ženy. Toto spojenie sa utvára n e r o z l u č i t e ľ n ý m manželským zväzkom, slobodne uzavretým a verejne vyjadreným, ktorý je zameraný na prenášanie života.

Manželstvo je p r i r o d z e n á ustanovizeň, ktorá má výlučné poslanie ďalej rozdávať život. Rodina, ako prirodzené spoločenstvo, jestvovala skôr ako štát alebo ktorákoľvek iná spoločnosť a vlastní osobitné práva, ktoré sú neodcudziteľné.

Rodina netvorí len právnu, sociálnu a hospodársku jednotku, ale je skôr spoločenstvom lásky a spolupatričnosti, ktoré je mimoriadne uspôsobené učiť a ďalej poskytovať kultúrne, etické, sociálne, duchovné a náboženské hodnoty, ktoré sú podstatné pre rozvoj a blahobyt jej vlastných členov, ako i spoločnosti.

V rodine sa stretávajú viaceré generácie a si navzájom pomáhajú vzťahovať sa v ľudskej múdrosti a dávať do súladu práva jednotlivcov s o s t a t n ý m i, činiteľmi sociálneho života.

Rodina a spoločnosť, ktoré sú navzájom pospájané vitálnymi a orga-
nickými zväzkami, majú navzájom sa doplňujúce úlohy pri obrane a po-
kroku dobra ľudstva a každej osoby. Spoločnosť - a predovšetkým štát -
ako aj medzinárodné organizácie, musia rodinu ochraňovať zásahmi po-
litického, hospodárskeho, sociálneho a právneho rázu, pomocou ktorých
sa upevní jednota a stálosť rodiny a tak bude môcť plniť svoje osobit-
né úlohy.

Práva rodiny, jej základné potreby a hodnoty, aj keď sa postupne v istých prípadoch zaručujú, často sa na ne neberie ohľad, ba sú pria-
mo podkopávané zákonmi, ustanovizňami a sociálno-hospodárskym pláno-
vaním.

Mnohé rodiny sú nútené žiť v chudobe za podmienok, ktoré im znemož-
ňujú dôstojne plniť ich poslanie.

Katolícka Cirkev, uvedomujúc si, že dobro šloveka, spoločnosti
a tiež samej Cirkvi sa viaže na život rodiny, pokladá za časť svojho
poslania dávať na známosť všetkým Božie zámery, vštepené do ľudskej
prirodzenosti ohľadom manželstva a rodiny a napomáhať obidve tieto
ustanovizne a chrániť ich pred tými, čo ich napádajú.

Celocirkevná synoda biskupov na svojom zasadnutí v roku 1980-teho
výslovne odporúčala, aby sa zostavila a odoslala všetkým záujemcom
"Charta práv rodiny". Svätá Stolica po konzultácii s biskupskými kon-
ferenciami, vydáva teraz túto Chartu práv rodiny a apeluje na všetky
štáty, na medzinárodné organizácie a všetky ustanovizne, ako aj na
osoby, ktorých sa to týka, aby rešpektovali tieto práva a zaistili
ich účinné uznanie a ich dodržiavali.

Č l á n o k 1.

Každý človek má právo slobodne si voliť, v akom stave chce žiť, či sa oženit, prípadne vydat' a založiť si rodinu alebo ostať slobodný.

Každý muž a každá žena, keď dosiahli zodpovedný vek pre manželstvo a majú preň potrebné schopnosti, má bez akejkoľvek diskriminácie právo uzavrieť ho a založiť si rodinu.

Zákonom určené časné alebo trvajúce obmedzenia takéhoto práva sa smú zaviesť len vtedy, keď to vyžadujú vážne a objektívne požiadavky samej manželskej ustanovizne alebo zdôraznenie jej sociálnej a verejnej dôležitosti. Ale takéto opatrenia musia vždy rešpektovať hodnotu a základné práva ľudskej osoby.

Tí, čo chcú uzavrieť manželstvo a založiť rodinu, majú právo očakávať od spoločnosti také mravné, výchovné, sociálne a hospodárske podmienky, ktoré im zaistia možnosť uskutočniť svoje právo uzavrieť manželstvo s plným uvážením a zodpovednosťou. Verejná autorita musí podporovať hodnotu manželstva ako ustanovizne.

Stav takých dvojíc, ktoré neuzavreli manželstvo, sa nesmie stavať na rovnú riadne uzavretého manželstva.

Č l á n o k 2 .

Manželstvo sa smie uzavrieť len za plného a slobodného a petrične vyjadreného súhlasu ženicha a nevesty.

Aj keď v podmienkách istých kultúr treba mať petričnú úctu k tradičnej úlohe rodiny pri usmerňovaní rozhodnutí svojich detí, treba sa nevyhnutne vyvarovať akémukoľvek nátlaku, ktorý by prekážal vyvolať si určitú osobu za manžela alebo manželku.

Budúci manželia majú právo na náboženskú slobodu. Preto uložiť ako predchádzajúcu podmienku manželstva zapretie viery alebo prijatie viery, ktorá je v protive s vlastným svedomím, je porušením tohoto práva.

Ženíchovi a neveste, na základe ich prirodzeného doplnenia sa ako muža a ženy, prináleží v manželstve taká istá hodnota a rovnaké práva.

Č l á n o k 3 .

Ženich a nevesta majú neodcudziteľné právo založiť rodinu a rozhodovať o intervaloch medzi pôrodi, ako aj o početné deti, ktoré chcú mať, pričom musia mať pred očami povinnosti voči sebe, voči už narodeným deťom, voči rodine a spoločnosti, zachovávajúc správne odstupňovanie hodnôt v súlade s objektívnym mravným poriadkom, ktorý vylučuje používanie antikoncepčných prostriedkov, sterilizáciu a potrat.

Verejná autorita, súkromné organizácie, sa vážne prevíňujú proti ľudskej hodnote a spravodlivosti, kedykoľvek sa pokúšajú svojou činnosťou akýmkoľvek spôsobom obmedziť slobodu manželov v ich rozhodnutiach ohľadom svojich detí.

Hospodárska pomoc pre rozvoj národov nemá byť ani v medzinárodných vzťahoch podmienená prijatím programov antikoncepcie, sterilizácie alebo potratov.

Rodina má právo, aby jej spoločnosť prispela k plneniu jej úloh, spojených s narodením a výchovou detí. Manželia s početnou rodinou majú právo na primeranú pomoc a nemajú byť preto diskriminovaní.

Č l á n o k 4 .

Ľudský život sa musí bezvýhradne rešpektovať od prvej chvíle počatia.

Potrat je priamym porušením základného práva ľudskej bytosti na život.

Úcta k dôstojnosti ľudskej bytosti vylučuje každé pokusné spracovávanie alebo zneužívanie ľudskeho zárodku.

Všetky zásahy do genetického vlastníctva ľudskej osoby, ktoré by nesmerovali k zmierneniu alebo k odstráneniu anomálií, porušujú právo na fyzickú celistvosť a sú v rozpore s dobrom rodiny.

Deti, tak pred narodením ako i po ňom, majú právo na osobitnú ochranu a pomoc spoločnosti, podobne ako ho majú aj matky počas tehotnosti a za rozumne primeraný čas po zľahnutí.

Hľadiť na celkový vývin osobnosti, všetky deti, či sa už narodili v manželstve alebo mimo neho, majú mať také isté práva na sociálnu ochranu.

Siroty a deti bez pomocnej starostlivosti rodičov alebo tútorov, majú mať zvláštnu ochranu spoločnosti.

Štát má zaistiť zákonodárstvo vo forme adopcie alebo zverenia do výchovy tak, aby sa dávala prednosť rodinám schopným prijať vo svojich domoch deti, ktoré potrebujú trvalú alebo len dočasnú pomoc, pričom sa majú rešpektovať prirodzené práva rodičov.

Telesne alebo duševne postihnuté deti majú z príčin svojho ľudskeho vývinu právo na vhodné prostredie tak doma ako i v škole.

Č l á n o k 5 .

Rodičia dali svojim deťom život, za čo im prináleží pôvodné a prvotné, ako i neodcudziteľné právo na ich výchovu. Musia byť preto uznávaní za prvých a hlavných vychovávateľov svojich detí.

Rodičia majú právo vychovávať svoje deti v súlade so svojim mravným a náboženským presvedčením, berúc do ohľadu kultúrne tradície rodiny, na základe ktorých chránia dobro a hodnotu dieťaťa. A v tomto im má ísť po ruke nevyhnutnou pomocou aj spoločnosť, aby vládali vhodne splniť svoje výchovné poslanie.

Rodičia majú právo slobodne si zvoliť školy a iné prostriedky, nevyhnutné pre výchovu svojich detí v súlade s vlastným presvedčením. Vrchnosť sa má postarať, aby boli poskytnuté štátne podpory tak, aby mohli rodičia v úplnej slobode vykonávať toto právo a nebudú musieť znášať nijakú nespravodlivú ťarchu.

Rodičia nesmú byť nútení vziať na seba - či už priamo alebo nepriamo - dodatočné výdavky, ktoré by mohli mať takúto nezávislosť alebo ju obmedzovať. Rodičia majú právo na to, aby nik nenútil ich deti navštevovať školy, ktoré nie sú v súlade s ich vlastným mravným alebo náboženským presvedčením. Zvlášť sexuálna výchova, v ktorej rodičom prináleží základné právo, má sa diať po ich starostlivým vedením tak doma, ako aj vo výchovných strediskách, ktoré si oni zvolili a ich kontrolujú.

Práva rodičov sa porušujú, kedykoľvek niektorý štát povinne nakáže výchovný systém, v ktorom sa vylučuje náboženská výchova. Prvotné právo rodičov vychovávať svoje vlastné deti, musí byť podporované spoluprácou každého druhu medzi rodičmi, učiteľmi a školskou správou a predovšetkým tým, že rodičia ako občania budú mať účasť pri rozhodovaní o prevádzke škôl, ako aj pri formulovaní výchovných smerníc a ich uplatňovania.

Rodina má právo dožadovať sa, aby spoločenské zdieľacie prostriedky boli prínosom pri výstavbe spoločnosti a posilňovali základné hodnoty rodiny. Rodine sa má v tom istom čase poskytnúť primeraná ochrana - a to predovšetkým jej najmladším členom - aby ju neovplyvňovali negatívne vplyvy masových prostriedkov ani ju nezneužívali.

Č l á n o k 6 .

Rodina má právo žiť a rozvíjať sa ako rodina. Verejné vrchnosti musia rešpektovať a napomáhať hodnosť, oprávnenú nezávislosť, svojaský život a celistvosť, ako i stálosť každej rodiny.

Rozvod podryva samú podstatu manželskej ustanovizne a rodiny.

Ak niekde jestvuje akýsi druh širšieho rodinného spoločenstva, treba si ho vážiť a napomáhať ho, aby ono lepšie plnilo tradičné úlohy spolupatričnosti a vzájomnej pomoci, ak je to nie na úkor samotnej rodinnej buňky, ako aj osobnej hodnosti každého jej člena.

Č l á n o k 7 .

Každá rodina má práve tak právo žiť svojim vlastným domácim náboženským životom pod vedením rodičov, ako má i právo verejne vyznávať a rozširovať vieru, zúčastňovať sa verejných bohoslužieb a obradov a slobodne si voliť programy náboženského vzdelania bez toho, aby bola diskriminovaná.

Č l á n o k 8 .

Rodina má právo plniť spoločenské a politické poslanie pri budovaní spoločnosti. Rodiny majú právo združovať sa s inými rodinami a ustanovizňami a tak vhodne a účinne spĺňať poslanie rodiny a chrániť jej práva, podnecovať jej dobro a zastupovať záujmy rodiny.

Oprávnené poslanie rodiny a rodinných združení pri vypracovávaní a uskutočňovaní programov, ktoré zaujímajú život rodiny, musí byť uznávané na ekonomickej, sociálnej, právnej a kultúrnej rovine.

Č l á n o k 9 .

Rodiny majú právo počítat s primeranou rodinnou politikou verejných vrchností v právnej, hospodárskej, sociálnej a peňažnej oblasti, bez akejkoľvek diskriminácie.

Rodiny majú právo na také hospodárske zabezpečenie, ktoré im zaistí životnú úroveň, primeranú ich hodnosti a plnému rozvoju. Nesmú sa im klásť nijaké prekážky pri nadobúdaní a zachovaní súkromného vlastníctva, ktorým si zaručujú zriadený rodinný život. Zákony ohľadom dedenia alebo prenosu vlastníctva musia brať do ohľadu potreby a práva členov rodiny.

V sociálnej oblasti rodiny majú právo na také opatrenia, ktoré berú do ohľadu ich potreby, predovšetkým v prípadoch predčasnej smrti jedného alebo prípadne aj obidvoch rodičov, odchodu niektorého z manželov, nehody, choroby, práceneschopnosti, nezamestnanosti alebo iných okolností, pre ktoré rodina musí znášať mimoriadne ťarchy voči svojim členom, či už pre ich starobu, fyzické alebo mentálne nedostatky alebo pre nutnosť poskytnúť deťom výchovu.

Starci majú právo na prostredie, v ktorom dožívajú svoju starobu, a to buď vo vlastnej rodine alebo v primeraných ustanovizniach, kde majú možnosť vyvinúť takú činnosť, ktorá je primeraná ich veku a dovoľí im účastniť sa sociálneho života.

V politike a v trestnom zákonodárstve sa majú brať do úvahy práva a potreby rodiny a hlavne hodnota jej jednoty tak, že aj zadržaný alebo uväznený člen rodiny má ostať v styku s ostatnou rodinou, ktorá má byť primerane podporovaná aj počas zadržania.

Rodiny majú právo na také sociálne a hospodárske usporiadanie, v ktorom organizácia práce dovolí ich členom žiť spolu a nie je na prekážku jednote, blahobytu, zdraviu a trvácnosti rodiny a dáva jej súčasne možnosť zdravého zotavenia.

Odmena za prácu musí byť dostačujúca na založenie a dôstojné udržiavanie rodiny, či už na základe vhodného platu - nazývaného rodinným - alebo prostredníctvom iných sociálnych opatrení, akými sú rodinné príplatky alebo odmena za domáce práce jedného z rodičov. Plat má byť taký, aby matky neboli viazané prácou mimo domu na škodu rodinného života a hlavne výchovy detí. Práca v dome má sa uznávať a rešpektovať kvôli jej významu pre rodinu a spoločnosť.

Č l á n o k 1 1 .

Rodina má právo na slušné ubytovanie, vhodné pre rodinný život a úmerné počtu členov a majú sa v ňom zaistiť základné služby pre život rodiny a spoločnosti.

Č l á n o k 1 2 .

Rodiny emigrantov majú právo na takú istú ochranu, akej sa tešia iné rodiny. Rodiny emigrantov majú právo, aby sa rešpektovala ich kultúra, aby sa im dostala opora a pomoc pri začleňovaní do spoločnosti, ktorej sú aj oni prínosom.

Sezónni robotníci majú právo spojiť sa čím skôr so svojou rodinou.

Utečenci majú právo na pomoc verejných vrchností a medzinárodných ustanovizní pri urýchlení spojenia sa s vlastnou rodinou.

VR, 12.83-1.84

- o -

V dňoch 28. a 29. apríla 1984 sa konalo v ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme stretnutie slovenských bohoslovcov, ktorí sa pripravujú na knazstvo v rôznych seminároch v Európe.

Cieľom stretnutia, ktoré viedol mons. Hrušovský, biskup pre Slovákov v zahraničí, bolo oboznámiť sa s problematikou slovenskej duchovnej správy v zahraničí a zároveň si uvedomiť úlohu, ktorá na bohoslovcov ako na nádejných knazov bude čakať v budúcnosti.

Diskusie prebiehali okolo troch základných referátov otcov biskupov Hnilicu, Hrušovského a otca arcibiskupa Tomku.

Cirkev v Chorvátsku

slávi tento rok /1984/ 1300-sté výročie svojho jestvovania. Na toto vzácné jubileum sa veriaci krajiny pripravovali po celých 9 rokov, a to rôznymi podujatiami a manifestáciami duchovného a kultúrneho charakteru. Predovšetkým sa však zameriavali na vzorné prehlásenie svojej viery. Vyvrcholením osláv spomínaného výročia bude národný Eucharistický kongres, ktorý sa bude konať 8.-9. septembra 1984 v mariánskej svätyni Maria Bystrica, neďaleko Záhrébu, ktorá tiež tento rok slávi 300-sté výročie svojho jestvovania.

Pri príležitosti osláv 1300-stého výročia cirkvi v krajine, chorvátski biskupi zverejnili spoločný pastierský list, v ktorom okrem iného píše: "My sme prijali faklu viery od našich otcov. Oni cez dlhé a ťažké storočia nám ju zachovali a odovzdali nie bez utrápených skúšok a nesmierných obetí. Je potrebné, aby sme v tomto roku vážne uvažovali aj o týchto 1300-ročných dejinách viery našich otcov. Boloby správne pripomenúť si toľkých svätých mužov a ženy, ktorí žili v našom tisícročí. Hovoriť o veľkých ľudoch, ktoré chorvátske kresťanstvo dalo všeobecnej Cirkvi, ľudstvu..." VR, 30.4.83-sl.

Počúvajte zahraničné náboženské vysielania !

Ján Pavol II. vo svojom posolstve k 18. svetovému dňu masových komunikačných prostriedkov zdôraznil význam pre stretnutie viery s modernou kultúrou, hlavne dvoch prostriedkov: rozhlasu a televízie.

V krajinách, kde v masových oznamovacích prostriedkoch - alebo ako sa medzinárodne zaužívalo "masmédiá" - chýba taký podstatný prvok pre formovanie človeka a hlavne pre výchovu charakteru mladých ľudí, akým je náboženstvo, sa lepšie chápe, prečo Svätý Otec zdôrazňoval stretnutie viery s kultúrou na tejto základni.....

Širší rozsah má rozhlas - pravda, ak sa umele neruší za veľkého finančného nákladu tých, čo majú na jeho rušení záujem, nech je to už z akýchkoľvek dôvodov. Ale aj tu ostáva vždy " voľná" jedna vlna, ktorú používajú pre odpočúvanie sami rušitelia.

Napriek ťažkosti s počutelnosťou, my, Slováci, máme šťastie, že z viacerých vysielaciek sa nám dostávajú náboženské vysielania... V tejto dobe vari najširšiu škálu náboženských vysielaní predstavuje V A T I K Á N S K Ý R O Z H L A S, ktorý prináša okrem pravidelných informácií o činnosti Svätého Otca a katolíckej Cirkvi tiež správy o iných náboženských hnutiach, ako i o ľudských právach. Tento rozhlas podáva tiež cykly, ktorých cieľom je náboženská výchova a náboženské vzdelávanie poslucháčov. Pomocou rozhlasu dostávajú katolícki veriaci na Slovensku hodnú časť prejavov Svätého Otca v slovenskom preklade!

Okrem Vatikánskeho rozhlasu jestvujú aj iné stanice, ktoré sa zaoberajú náboženskou tematikou... Zaujímavá je stanica R A D I O S T E P H A N U S, ktorú vedú protestantské kruhy a raz do týždňa vysielajú katolícky program. Práve od 4. júna 1984 náboženská relácia po slovensky bude bývať v ž d y v p o n d e l o k o 21 h o d. na KV v pásme 31 metrov.

Zo Spojených štátov prináša rozhlasová stanica Hlas Ameriky viacero relácií z náboženského sveta, či už o Svätom Otcovi - o jeho prejavoch na apoštolských cestách - alebo o nových dokumentoch Svätej Stolicy. Aj tieto programy bývajú o 21. hodine večer.

Nie je vždy ľahko zachytiť každé vysielanie. Ale pri trocha trpezlivosti je to len predsa možné. Keď poslucháč dostane povzbudenie, keď sa na vlnách éteru stretne s Kristom vo svojej reči, je mu to sto ráz milšie, ako keby sa mu to servírovalo násilne!

Dobré je tiež d o ť a d o v a ť s a v y s i e l a n i a a l e p š í c h s l u Ź i e b, r e a g o v a ť n a n e, lebo aj náboženské vysielania majú byť v službe človeka! VR, 4.6.84-sl.

- o -

Náboženské vysielania rozhlasovej stanice Slobodná Európa :

pondelok	- o 14,30 hod. - homília z nedele, z kostola sv. Štefana v Mníchove, striedajú sa otec Anton a Karel,
pondelok	- Svet '84 - relácia medzi 16,10 až 17,00 hod. - asi 15 minút pred 17 hod. "Slovo do týždňa",
streda	- o 14,30 hod. - náboženské spravodajstvo, striedajú sa otec Karel a otec Anton,
piatok	- o 14,30 hod. - "Náboženstvo a súčasnosť" - striedajú sa otec Anton a otec Karel,
piatok	- Svet '84 - o cca 16,45-16,50 hod. t.č. Starý zákon.

- o -